

TORSDAG

Nya Åland

5 NOVEMBER 2009 NR 223 PRIS 2,00 €

Linn är lucia-kandidat nummer 7

LUCIA. Linn Sundblom från Geta glömmert bort sin blyghet när hon uppträder och har uppträtt både som soloartist och i kör. Hon anmäldes av sin klasskamrat som också var fjolårets lucia. Linn tog med Nya Åland upp i bergen i Geta.

SIDAN 14

LANDSKAPSBUDGETEN 2010

Sälja och stänga, privatisera och permittera:

Så drar regeringen åt svångremmen

BUDGETEN. Åland står inför stora nedskärningar de kommande åren om målet att få en budget i balans ska uppnås. Det står klart efter att landskapsregeringen under onsdagen presenterade sitt förslag till landskapsbudget för nästa år.

Inkomsterna, dit klumpsumma, flitpeng samt Pafpengar hör, har minskat med 28,6 procent på två år. Det gör att landskapet nästa år tvingas använda 20 miljoner av de medel som sparats under de goda åren. 2012 beräknas den så kallade utjämningsfonden

vara tömd. Avsikten är dock att klara av lågkonjunkturen utan extern upplåning.

70 jobb inom landskapsförvaltningen försvinner, samtidigt ska samtliga anställda, inklusive landskapsregering och lagting, spara in en lön motsvarande två veckors

Presenterade sparplaner. I går offentliggjordes förslaget till nästa års landskapsbudget. Foto: ERKKI SANTAMALA

arbete. Det kan ske antingen genom att personalen tar ut semesterpenningen i ledig tid, genom tjänstledighet eller genom permitteringar.

SIDORNA 2-6, 22 OCH 31

Rymde från polishuset

Efterlyses i alla Schengen-länder

NYHETER. Den man som på tisdagskvällen rymde från polishusets rastgård kommer i dag att efterlysas i alla länder inom EU, som omfattas av Schengenavtalet.

22-åringen har suttit häktad misstänkt för båtmotorstöld i Färjsundet. Den försvunna mannen, Andrei Shabanov, är rysk medborgare och inte bosatt på Åland. SIDAN 8

Oljetvist i rätten ännu en gång

NYHETER. I februari 2004 sprang oljetanken läck och 3.000 liter brännolja rann ut i och omkring ett hus i Lemland Skobholm.

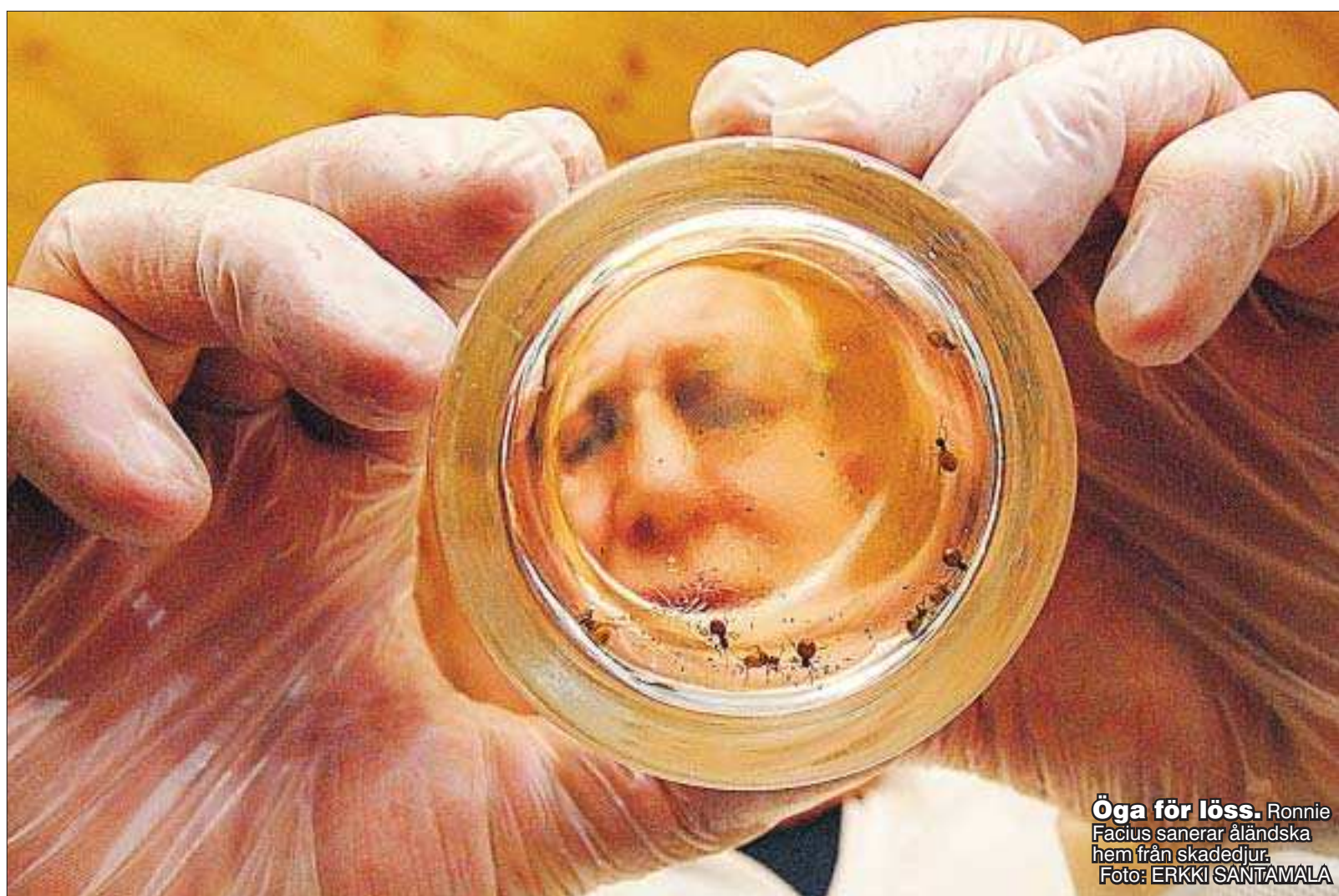
Allt sedan dess har olika processer pågått om vem som ska betala för skadan. I tisdags inleddes ett nytt kapitel i följetongen när försäkringsbolaget Tapiola försöker få åkeriägaren, vars chaufför fyllde på oljan, att betala 62.000 euro plus omkostnader. SIDAN 9

Ålands gravida snart vaccinerade

NYHETER. Flera tiotals gravida från staden och från södra Åland vaccinerades i går kväll mot svininfluensan. En stab på sju personer på hälsocentralen i Mariehamn såg till att allting förflöpte smidigt och problemfritt.

–Först tänkte jag inte ta någon spruta men sedan insåg jag att det ju måste finnas ett skäl till att sjukvårdsmyndigheterna rekommenderar att man skall vaccinera sig, sade en av de gravida till Nya Åland.

Vaccineringen av gravida fortsätter i kväll och nästa vecka med andra riskgrupper. SIDAN 24

Öga för löss. Ronnie Facius sanerar åländska hem från skadedjur. Foto: ERKKI SANTAMALA

Vägglössen är tillbaka i våra hem

NYHETER. Vägglössen har varit så gott som utrotade sedan 1950-talet. Men de senaste åren har riksmedia rapporterat om blodsugarnas ökning. En av orsakerna till

återtåget tros vara det ökade resandet.

Anticimex representant på Åland, **Ronnie Facius**, gör i genomsnitt en till två vägglösssaneringar i månaden. Och han försäkrar att

vägglöss inte har med dålig hygien att göra.

–Vägglöss finns även i ”fina” välstädade hus, säger Facius.

SIDAN 18

kultur

12

Jonnie Listherby är aktuell med en pjäs om Joel Pettersson och Georg Kähre.

sport

23

”Jag gick på känslan. Det var så jag ville ha det.” JOHAN CARLSSON HAR SKRIVIT PÅ FÖR ETT ÅR TILL I IFK MARIEHAMN

folk

32

Dagens ålänningar **Ulrika Sundbom** och **Sussie Strandgård** jobbar med djur.

åland 24 ikväll

På hemmaplan hos sångstjärnan **Johanna Grüssner**.

Förstoringar 20x30cm

Gäller vecka 45

-70%

1,35€ /st ~~(4,50€)~~

Nyhet

SONY Alpha 500

799€

GEFOTO
Gerhard's Foto Ab

LANDSKAPSBUDGETEN 2010

Lägger fram ett förslag. I går presenterade landskapsregeringen sitt budgetförslag. Finanschef Dan E Eriksson, finansminister Mats Perämaa (Lib), lantrådet Viveka Eriksson (Lib), utbildnings- Jan-Erik Mattsson (C) och trafikminister Veronica Thörnroos (C) säger att de har ett tufft arbete bakom sig.

Lantrådet Viveka Eriksson (Lib):

”Det krävs tuffa tag nu. Männi

Lantrådet Viveka Eriksson (Lib) inledde presentationen av landskapsregeringens budgetförslag med orden:

–Det här innebär ett trendbrott.

Under många år har Åland levt med ökande utgifter. Nu går det inte längre att plussa på, säger Viveka Eriksson.

Inkomsterna har minskat 28,6 procent på två år.

–Nu svänger vi trenden. Utgifterna är 11 procent mindre och i budgeten finns 70 färre tjänster.

Det krävs tuffa tag för att få en budget i balans, säger Viveka Eriksson. Landskapsregeringen jobbar på två plan: ett kortsiktigt och ett långsiktigt.

–Vi har satt ner foten att få

till stånd strukturförändringar, men sådana tar tid. Ändrar vi en inriktning kommer de inbesparingarna om ett eller två år då det tar tid att fasa ut verksamheterna.

Strukturförändringar

Bland strukturförändringarna i budgeten finns en nedläggning av Naturbruksskolan samt en konkurrensutsättning av drif-

ten av två frigående färjor samt Simskäla- och Töftölinfärjelinjer.

På kort sikt måste man ta itu med den akuta ekonomiska situationen. En åtgärd som kommer att kännas, säger Viveka Eriksson, är att alla inom landskapsförvaltningen, inklusive landskapsregeringen, ska stå för en inbesparing motsvarande två veckors lön.

Besparingen kan ske genom att man tar ut semesterpenning i ledig tid, genom tjänstledighet eller genom permitteringar.

Prioriterade områden

Sjukvård, socialvård och skola ska prioriteras.

–Vi har bedömt att vi med den här budgeten tryggar den sociala välfärden.

Landskapsregeringen vill

också trygga tillväxten genom ”ett bra utbildningssystem och genom att satsa på investeringar”.

De senare ska dock vara konjunkturanpassade.

–Vi bygger när det finns utrymme för det på arbetsmarknaden.

Använder sparade medel

Finansminister Mats Perämaa

- DET ÄR BARA PRISET SOM SKILJER -

FARSDAGSTÅRTAN ...

... PRESENTEN OCH MATEN FRÅN SPARHALLEN!

RIITAN HERKKU FARSDAGSTÅRTA
500 gram **7,59** /st

RIITAN HERKKU METERPIZZA
Hawai, 750 gram **5,51** /st

VAASAN SURMJÖKSLIMPA
400 gram, skivad, blandbröd **1,59** /st

OOLANNIN VITLÖKSPOTATIS
750 gram **2,20** /st

LANTGÅRDEN BABYMORÖTTER
800 gram **1,83** /st

GRIS INRE FILÉ
Atria **10,08** /kg

KOM IHÅG FARSDAGS-BLOMMORNA!

www.sparhallen.aland.fi Öppet: vardagar 8-20, lördag och söndag 10-18 **SPARhallen**

LANDSKAPSBUDGETEN 2010

nings- och kulturminister Britt Lundberg (C), näringsminister Jan-Erik Mattsson (C) och trafikminister
Foto: ERKKI SANTAMALA

Utgjenningsfonden kan vara tömd 2012

När Ålands inkomster minskar tvingas landskapet utöver inbesparingarna ta av de sparade medlen i utgjenningsfonden. 20 miljoner euro föreslås användas nästa år.

Den offentliga sektorns ekonomi kommer att utsättas för stark press under 2010.

Avräkningsbeloppet till landskapet har för 2008 fastställts till 199,3 miljoner euro, 2009 beräknas klumpsumman, Ålands 0,45-procentiga andel av statens inkomster, sjunka till 170 miljoner euro och året efter till 167 miljoner euro.

Om Åland betalar 0,5 procent av statens skatteinkomster betalas den överskjutande delen tillbaka som skattegottgörelse. Även den summan förväntas minska avsevärt. I budgetförslaget är skattegottgörelsen nere i 3 miljoner vilket kan jämföras med 24 miljoner euro för år 2007. Även om gottgörelsen de kommande åren förväntas stiga står det klart att utflaggningarna av åländskt tonnage kommer att få en bestående inverkan på summans storlek.

Därtill minskar penningauto-

matmedlen från 20 till 14 miljoner. Landskapsregeringen skriver i inledningen:

”Tre av de mest centrala inkomsterna för landskapet bedöms därmed i budgetförslaget för år 2010 till ett sammanlagt 65 miljoner lägre belopp, eller omkring 25 procent lägre, än motsvarande bedömning för ett år sedan.”

Efter 2010 bedömer landskapsregeringen att de sammanlagda inkomsterna kommer att börja stiga.

Stort underskott

Budgetförslaget för 2010 visar ett ackumulerat budgetunderskott om nästan 49 miljoner euro. Vid slutet av 2012 beräknas beloppet ha stigit till 69 miljoner, då har dock hela utgjenningsfonden om 46,7 miljoner euro tagits i användning.

Inom sjötrafiken berör åtgärderna bland annat konkurrensutsättning av den tekniska driften och bemanningen på färjorna

Konsumtionsutgifterna minskar generellt då landskapsregeringen har minskat anslagen där löneutgifter in-

går med ett belopp som motsvarar lönen för två veckor för all personal.

Öka inkomsterna

Konsumtionsutgifterna skärs i budgetförslaget ner med fem miljoner från 175 miljoner euro. Men det räcker inte bara att skära i utgifterna. Åtgärder måste till även på inkomstsidan.

Landskapet föreslår att det allmänna avdraget på 5 procent slopas i kommunalbeskattningen. I budgetförslaget finns även flera förslag till avgiftshöjningar, bland annat inom skärgårdstrafiken.

Däremot verkar det inte bli aktuellt med en förändring av avräkningsgrunden under de närmaste åren då kontakterna med regeringen i Helsingfors ännu bara är i inledningsskedet.

Även om inkomsterna skulle stabiliseras krävs en tydligare rollfördelning. Landskapet vill genom bolagiseringar och konkurrensutsättningar minska sin operativa roll inom de områden som inte tillhör kärnverksamheten.

Fiskodlingen i Guttorp, avbytarverksamheten och Ålands försöksstation är exempel på områden där landskapet vill tona ner sitt ansvar.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

skor kommer att hamna i kläm”

(Lib) talade om det småskaliga samhällets fördelar. Det går relativt snabbt att anpassa sig under lågkonjunkturen, vilket inte minst visar sig genom att det åländska näringslivet klarat sig relativt bra jämfört med hur det ser ut i de omgivande regionerna.

Avsikten är att klara av lågkonjunkturen utan extern låntagning. Däremot avser man

tömma hela utgjenningsfonden fram till 2012.

–Att kunna anpassa sig ger styrka att hantera situationen. Och det gör vi just nu, säger Perämaa.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

	År 2009	År 2010	År 2011	År 2012
Inkomster				
Avräkningsbelopp, förskott	170 019 000	167 300 000	174 000 000	182 000 000
Avräkningsbelopp, reglering	-5 533 000			
Skattegottgörelse	24 033 000	3 000 000	11 000 000	11 000 000
Övriga finansiella inkomster	24 854 000	19 205 000	19 000 000	19 000 000
Verksamhetsinkomster	58 207 000	51 758 000	46 500 000	47 000 000
Sammanlagt inkomster	271 580 000	241 263 000	250 500 000	259 000 000
Överföring från utgjenningsfonden		20 000 000	15 000 000	11 733 000
Inkomster totalt	271 580 000	261 263 000	265 500 000	270 733 000

Ålands inkomster. Efter 2010 bedömer landskapsregeringen att inkomsterna kommer att öka något. Tabellen visar den förväntade inkomstutvecklingen under åren 2009-2012.

Miss inte när Johanna går utklädd till häst i centrala Stockholm.

I kvällens på hemmaplan besöker Adam Öhman sångfågeln Johanna Grüssner.

På Hemmaplan

18.30 19.30 21.30 22.30 23.30

LANDSKAPSBUDGETEN 2010

Tvångsledigt inget för vården

Att landskapets personal skall stanna hemma i två veckor för att spara löneutgifter är ingen bra lösning.

Ätminstone inte i vårdsektorn.

– Jag har svårt att se hur sjukvården skulle klara sig på det viset, säger vårdfacket Tehys viceordförande Eva Carlson.

Och ÅHS förvaltningschef Tom Axberg är ”förstummad”

Vårdfacket Tehys viceordförande Eva Carlson.

Förslaget som skall minska budgetunderskottet med 2,9 miljoner är inte förankrat hos facken.

Det säger finansminister Mats Perämaa (Lib) om regeringens radikala lönebesparingsförslag för 2010:

Alla budgetanslag där löneavgifter ingår har minskats med ett belopp som motsvarar två veckors lön för alla anställda. Det gäller också ministrarna.

Kan bli permittering

Inbesparingen kan ske på

olika sätt – kollektiva eller individuella avtal om att avstå från semesterpenningen, eller tjänstledighet utan lön.

Eller, om det inte finns någon annan utväg, permittering.

Det är de alternativ som återstår efter att landskapets förhandlingar med facken om att skjuta upp redan avtalade löneförhöjningar avbröts i

ÅHS förvaltningschef Tom Axberg visste inte att regeringen vill spara 1,2 miljoner i ÅHS-löner.

september. Då hade vårdfacket Tehy meddelat att man bara deltog i förhandlingarna som observatör.

Gått rykten

Att regeringen nu vill att alla anställda skall ta ledigt ett par veckor är ingen nyhet för Eva Carlson, vice ordförande för Tehy och avdelningsskötare på Godby hälsocentral.

– Det har gått väldigt mycket rykten, säger hon.

Någon officiell ståndpunkt har Tehy inte – ännu. Hittills har fackets styrelse bara haft informella diskussioner.

– Vi tar ställning till hur vi skall gå vidare om det blir ett faktum. Men jag har svårt att se hur sjukvården skulle klara sig på det viset. I hemsjukvården på norra Åland, som jag ansvarar för, jobbar flickorna i dag mycket övertid.

En påtvingad ledighet skulle drabba patienterna.

– Läkarmottagningen som jag jobbar på, visst kan man stänga den vissa dagar. Men vi har redan köer som är oacceptabelt långa. För varje dag som vi har stängt blir köerna längre.

Pressen på vårdpersonalen är redan hård överallt, inte minst inom akutvården. Där kan man inte undvara personal, säger Eva Carlson. Den här sortens besparingsåtgärder har hon sett inom vårdsektorn på fastlandet.

Inte lätt att ta ledigt. Sjukhusets akutmottagning är en med eller mot sin vilja.

– Där har politikerna fått dra tillbaka förslagen, för det har inte fungerat alls.

2,9 miljoner

Löneinbesparingen på ÅHS skulle bli 1,2 miljoner – alltså 600.000 euro per vecka. ÅHS förvaltningschef Tom

Axberg blev ”förstummad” när han såg skrivningen i landskapsregeringens budgetförslag.

ÅHS styrelse sade nyligen nej till ett tjänstemannaförslag om att permittera personalen en vecka. Styrelsen var rädd för att operations-

Naturbruksskolan läggs ner 2011

Naturbruksskolans utbildning och verksamhet föreslås avvecklas till sommaren 2011. Med hänsyn till det sviktande elevunderlaget är det inte längre försvarbart att driva skolan, anser landskapsregeringen.

Rekryteringen till skolans egentliga kursutbud har länge varit förenad med svårigheter, skriver landskapsregeringen i budeten.

Inför hösten antogs inga nya sökanden till den treåriga utbildningen då intresset var svalt. Istället erbjöds en ettårig yrkesförberedande linje. De senaste åren har drygt en miljon budgeterats för skolans utgifter, en summa som nu skärs ner till 900.000 euro.

Landskapsregeringen vill utreda vilka möjligheter det finns för de åländska ungdomarna att få sin utbildning i samarbete med skolor i riket och Sverige istället. De allmänna delarna av utbildning-

en skulle ges inom den åländska gymnasialskolan, medan de yrkesinriktade blocken läggs utanför Åland.

Under 2010 sker förberedelserna inför en successiv avfasning av skolan med slut sommaren 2011. När skolorbruket avvecklas säljs också Jomala gård inklusive lösdriftstallet.

LMC

En förändring som berör grundskolorna är att läromedelscentralen läggs ned. Den del av verksamheten som består av utlåning av audiovisuella läromedel, böcker och pedagogiska hjälpmedel föreslås föras över till kommun- och skolbiblioteken senast nästa sommar.

– Servicen kommer i framtiden att tillgodoses på annat sätt, säger utbildningsminister Britt Lundberg (C).

Utlåningen vid LMC avslutas under våren. De delar som handlar om information och pedagogiskt utvecklingsarbete

Utbildningar berörs.

Utbildning är ett av de områden landskapsregeringen vill prioritera. Men utbildningsminister Britt Lundberg (C) kan ändå presentera flera strukturella nedskärningar.

Foto: ERKKI SANTAMALA

inordnas under utbildnings- och kulturavdelningens arbete. Tjänsten som enhetschef och den vakanta tjänsten som bibliotekarie dras in. Polisen föreslås ta över lokalerna.

Reform 08

Ett av de prioriterade områdena under 2010 är ett fortsatt arbete med reformen av gym-

Få sökande. Naturbruksskolan föreslås läggas ner efter vårterminen 2011. Med tanke på det låga antalet sökande är det inte längre ekonomiskt försvarbart att driva skolan.

Foto: FREDRIK TÖRNROOS

nasialstadiet. Förslag till lagändringar som gör det möjligt att samordna gymnasialstadiets administrativa funktioner och resursfördelning ska läggas fram. Läraravtalen ska anpassas så att de överensstämmer med de nya förhållandena och för att underlätta samarbetet.

När det gäller sjöfartsut-

bildningen ska en affärsplan för ett driftsbolag tas fram. Exakt hur det hela skulle arrangeras kan Britt Lundberg inte säga än.

Sjöfartsutbildningen ska utvecklas genom att resursanvändningen samordnas. Målet är att ta fram nya verksamhetsmodeller, samarbetskonstellationer och finansierings-

former. Arbetet kommer att beröra Ålands sjömansskola med skolfartyget m/s Michael Sars, Ålands sjösäkerhetscentrum, Högskolan på Åland och navigations- och maskinsimulatorerna.

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

Utbildnings- och kulturavdelningen

■ Verksamheten vid lärcentret Navigare minskas och integreras med gymnasieskolorna. Handelsläroverket ges ett övergripande samordningsansvar.

■ Samarbetet med Red Cross United Word College i Norge avslutas våren 2010. Anslaget minskar från

55.000 euro till 15.000.

■ Projektet Utvecklandet av Bomarsund påbörjas inte nästa år.

■ Volleybollturneringen Paf Open 2010 får ett bidrag om 30.000 euro.

■ Möjligheten att avlägga gymnasieexamen istället för studentexamen kommer att upphöra successivt.

■ 30.000 euro går till ligalaget Åland United för att täcka kostnader

för spel i UEFA-cupen 2010. (Läs mer på sporten, sidan 22 i dagens tidning).

■ Penningautomatmedel för kulturell verksamhet föreslås öka från 3,74 miljoner euro till 6,3 miljoner. Åtgärder som planeras är bland andra om- och tillbyggnaden av Ålands sjöfartsmuseum samt en satsning på det finlandssvenska sång- och musikevenemanget

Skolmusik 2010 som väntas locka flera tusentals deltagare.

■ Nytt för i år är att ett särskilt understöd för filmproduktion införs. 150.000 euro skulle gå till inspelningarna av barnfilmen "Iris" samt långfilmen "Murder".

■ 50.000 euro till föreningen Alandia Strings. Verksamheten omfattar undervisning i stråkinstrument för cirka 50 barn och unga.

Trafikavdelningen

■ ms Grisslan och ms Gåsö I som tas ur trafik säljs. Någon värdering är inte gjord.

■ Målsättningen är att vägunderhållet från år 2012 ska verka som ett landskapsägt bolag. Därefter ska bolaget expandera eller minskas, både personellt och materiellt, beroende på bolagets förmåga att konkurrera.

LANDSKAPSBUDGETEN 2010

Nu bantas personalen

Landskapets personal ska minska med 70 personer nästa år. I budgeten finns flera förslag på tjänster som ska dras in eller slås ihop. Här är några av dem:

- Vid läromedelscentralen dras tjänsten som enhetschef och den vakanta tjänsten som bibliotekarie in.
- Vid museibyrån dras en tjänst som antikvarie in.
- Fyra tjänster vid polisen står utan anslag. Förslaget klubbades redan i vårens tilläggsbudget.
- Vid yrkesskolan dras en städartjänst in.
- Tjänsterna som räddningsinspektör och chef för enheten för polisärenden ersätts med en juristtjänst.
- Vid kansliavdelningens fastighetsförvaltning föreslås en gårdskarll samt en städare i arbetsavtalsförhållande få sluta.
- En befattning som lantbruksavbytare utgår.
- En vakant tjänst som biträdande landskapsveterinär dras in.

- En fiskhälsöoveterinärstjänst vid Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet tillställs inte nästa år. Istället vill man utreda om det går att upprätthålla jouren med färre veterinärer.
- Verksamhetsledare för den yrkesinriktade utbildningen indras.
- En forskartjänst vid försöksverksamheten dras in.
- Två tillfälliga deltidstjänster som miljöskyddsinspek-

törer slås ihop till en tillfällig heltidstjänst.

Och de här tjänsterna flyttas:

Ålands hotell- och restaurangskolas kurator flyttas till Ålands lyceum. "Omstruktureringen förenhetligar ledningsfunktionen för personalen i gymnasialstadiernas gemensamma studerandevård", skriver landskapsregeringen.

Vårdinstitutets ekonom får ett utvidgat ansvarsområde och ska i fortsättningen även ansvara även för Handelsläroverket. Det betyder att tjänsten vid den senare skolan lämnas vakant från den 1 september 2010.

Skolfartyget Michael Sars besättning utökas med en befälhavare som ska fungera som enhetschef.

Tjänsten som administrationschef vid kansliavdelningens allmänna byrå ombildas till en tjänst som chefsjurist.

ANNIKA KULLMAN
PATRIK DAHLBLOM

avdelning där det snabbt skulle märkas om personalen tog ledigt, Arkivfoto: JONAS EDSVIK

köerna skulle växa och att vården överlag skulle bli lidande.

Tanken bakom förslaget var att sprida ut permitteringarna över hela året.

–Då kan vi kanske klara det så att det inte märks, säger Tom Axberg.

Två veckors ledighet eller permittering – det vore för mycket för ÅHS, anser han.

–Men det finns säkert andra enheter där det går att verkställa.

PATRIK DAHLBLOM
patrik.dahlblom@nyan.ax

Allmänna avdraget försvinner igen

Skatten stiger för en del

Det allmänna avdraget på 5 procent försvinner än en gång. Istället höjs en del andra avdrag, men jämnt upp går ekvationen inte.

Det allmänna avdraget i kommunalbeskattningen infördes i slutet av 90-talet, när landskapet hade gott om pengar. Det drogs in, men infördes snart igen. Nu försvinner det för andra gången. Att så skulle ske aviserades redan i tilläggsbudgeten tidigare i år.

Samtidigt höjs emellertid grundavdraget och förvärvsinkomstavdraget. Det här är avdrag som riksdagen beslutar om, men som lagtinget kan ta över till de åländska kommunerna. Åtminstone det senare avdraget gynnar dem med låga och medelstora inkomster, vilket finansminister **Matts Perämaa** framhöll på budgetpresentationen.

Det allmänna avdraget har varit ungefär 4,2 miljoner euro per år sammanräknat.

Diskuterar skatter. Det allmänna avdraget i kommunalbeskattningen försvinner, berättade finansminister Mats Perämaa (Lib) under gårdagens presskonferens.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Höjningen av de två andra avdragen beräknas till 1,9 miljoner. Det betyder att skattebetalarna går miste om avdrag på 2,3 miljoner euro; en skattehöjning med andra ord, men en skattehöjning som drabbar höginkomsttagare.

Var gränsen går mellan dem som går fria och dem som får betala mer kunde landskapsregeringen inte ge besked om i går. (ht)

ÅHS måste krympa.

På ett år skall personalstyrkan minskas, från 894 till 860 ordinarie och tillfälliga tjänster.

Höjda patientavgifter räcker inte till när Ålands hälso- och sjukvård skall spara miljoner.

Regeringen vill nu ha en maxgräns för antalet ordinarie och tillfälliga ÅHS-tjänster. Förslaget är att ÅHS styrelse kan inrätta och indra ordinarie och tillfälliga tjänster så att de sammanlagt uppgår till högst 860 anställda vid utgången av 2010.

När det här budgetförslaget uppgjordes hade ÅHS 894 anställda och av dem var 858 ordinarie.

Oförändrat

Trots sparkraven ligger ÅHS driftkostnader för 2010 på 72 miljoner euro, lika mycket som i år. Inkomsterna beräknas öka med knappt 600.000 euro och investeringsutgifterna blir 7 miljoner. Om det håller blir landskapets nettoanslag för ÅHS

Kan försvinna. Den fuktskadade Gullåsen-avdelningen Övergårds framtid är osäker. Foto: ERKKI SANTAMALA

69,4 miljoner - en miljon mindre än 2009.

De gällande löneavtalen kan höja ÅHS löneutgifter med sammanlagt två miljoner i år och 2010, och ändringar i pensionspremierna som genomfördes i samband med tilläggsbudgeten 2009 medför en konstnadssänkning på 1,2 miljoner.

Men 2,7 miljoner skall sparas i ÅHS driftbudget.

Långvårdsavdelningen Övergårds kan stängas i juni 2010, om inte staden övertar den eller betalar alla driftskostnader. Den fuktskadade Gullåsenavdelningen har varit stängd sedan januari 2008 och verksamheten har flyttats till Grelsby sjukhus, i väntan på ett beslut om Över-

gårds skall rivas eller saneras.

Nedskärningen genomförs genom naturlig avgång och att man inte förlänger tillfälliga tjänster. Personal får räkna med att förflyttas internt och möjligen får de nya arbetsuppgifter. Den processen är redan igång.

Regeringen förutsätter att ÅHS nästa år åstadkommer besparingar som motsvarar två veckors löneutgifter, på samma sätt som andra avdelningar inom landskapet.

Investeringar

I ÅHS investeringar 2010 ingår sex miljoner för etapp 2 och 3 av om- och tillbyggnaden av centralsjukhuset.

Utöver det satsas 350.000 på ny reglerautomatik för operationsavdelningens ventilation, 330.000 för att förnya datortomografer (den totala kostnaden blir 1,1 miljoner), 100.000 för en maskin som används vid grönstaroperationer, digital röntgenutrustning för 120.000 och operationslampor för 100.000 euro. (pd)

Nedskärningar inom kollektivtrafiken

■ En minskning av busskollektivtrafiken med 15 procent nästa år. Det blir konsekvensen om landskapsregeringen får igenom sitt förslag att skära ner understödet med 300.000 euro. Av det totala anslaget på 1,5 miljoner ska 100.000 användas till ökad

glesbygds- och matartrafik. Respektive kommun ska ha hand om trafiken med understöd av landskapsregeringen.

Kommunerna ska kunna få ett stöd om 80 procent av de direkta kostnaderna. Därtill kommer systemet med maxtaxa att granskas. (ak)

Anslag till tunnelutredningen

■ Av den summa som tidigare godkänts för att utreda en tunnel till Föglö finns 1,1 miljoner euro kvar.

De kvarstående kostnader som man i dag känner till uppgår till 70.000 euro medan de två återstående utredningarna beräknas kosta 800.000 euro.

Landskapsregeringen föreslår för ändamålet en summa på 900.000 euro i nästa års budget.

–Landskapsregeringen bedömer att det klokaste i nuläget är att gå vidare med utredningen, säger trafikminister **Veronica Thörnroos** (C). (ak)

■ Landskapsregeringen vill upphandla skötseln och driften av Lemströms kanal.

■ Hangaren vid Mariehamns flygfält samt Kattby vägstation säljs. Någon värdering har inte gjorts. Driftkostnaderna beräknas sänkas med 105.000 euro per år men samtidigt sänks hyresinkomsterna.

■ Avgifterna för körkort och examen ses över under året.

Näringsavdelningen

■ Inga nya anslag för helt nationellt finansierade investeringsbidrag vare sig för lantbruk eller annat näringsliv.

■ Stödet till Företagsam skärgård och Ålands skärgårdsnämnd blir kvar, men regeringen vill utreda hur företagsrådgivningen och skärgårdsutvecklingen ska skötas i framtiden.

■ För turismens främjande föreslås 1,24 miljoner. Av det går 1,14 miljoner till marknadsföring via Ålands turistförbund.

■ Landskapsstödet för kurser, konferenser och utbildningar som gynnar företagsamheten krymper från 210.000 till 130.000 euro.

■ Inkomsterna från avbytarserVICEN kan stiga från 26.000 till 108.000 euro med en ny avgift

– som förutsätter en lagändring.

■ Den årliga jaktkortsavgiften höjs från 20 till 30 euro för alla jaktkortsinnehavare. I dagsläget är de cirka 4.100 stycken.

Social- och miljöavdelningen

■ Konsumtionsutgifterna minskar bara med 0,6 procent eftersom

anslaget för ÅHS är oförändrat. De övriga konsumtionsutgifterna inom avdelningen minskar med 0,4 miljoner, vilket motsvarar 7,3 procent.

■ Bostadsbidragen ökar med 280.000 euro till totalt 1,1 miljoner. Både antalet bidragsmottagare och det genomsnittliga bostadsbidraget har ökat.

■ Underhållsstödet ökar med 100.000 euro.

LANDSKAPSBUDGETEN 2010

Näringsavdelningen:

Avbytare kan bli dyrare

Avbytarverksamheten inom lantbruket kan bli en bättre affär för landskapet.

I budgetförslaget ökar avbytarinkomsterna nästa år till 108.000 euro, jämfört med 26.000 i år. Utgifterna för avbytarserVICEN kan sjunka från 877.000 till 636.000 euro.

En befattning som lantbruksavbytare föreslås utgå. I anslutning till budgeten lämnas en framställning om en lag om att uppbära en avgift för nyttjande av rätten till avbytarhjälp vid årsledighet.

Flera Katapulter

Den stigande arbetslösheten bland unga bekymrar näringsministern **Jan-Erik Mattsson** (C) men han har inga färdiga lösningar.

–Vi vill ha nya Katapulter och Byggreturer, säger han, och syftar på två projekt som haft framgångar med att sysselsätta arbetslösa. Näringsavdelningen lägger nu tyngdpunkten på de EU-delfinansierade program som godkännts fram till 2013.

Där ingår Regional konkurrenskraft och sysselsättning (ERUF) och landsbygdsutvecklingsprogrammet LBU. Regeringen räknar med en avtagande efterfrågan på finansiering efter flera år med

Kan bli dyrare. Landskapsregeringen vill ta bättre betalt för avbytarserVICEN. Den här bilden på avbytare Mikaela Krogell togs i Jomalaby 2002.

hög investeringstakt. Av de 22,7 miljoner som viks för näringsavdelningens utgifter går drygt 9,6 miljoner till EU-programmet för landsbygdsutveckling.

Landskapets satsning på näringslivets främjande krymper från 3,8 till 2,3 miljoner.

Utöver insatser för turism, sjöfart och primärnärings lyfter regeringen fram utvecklingsmöjligheterna i it-sektorn, miljöteknik, service, företags- och personliga tjänster, småskalig industri och ”må gott”-industrin.

Drifts- och investeringsstödet för detaljhandeln i skärgårdskommunerna blir kvar.

Samordna rådgivning

Regeringen vill samordna företagsrådgivningen och låta Ålands teknologiscenter (ÅTC) ta hand om starta eget-verksamheten, med start 2011.

I dag har landskapet samarbetsavtal med Ålands handelskammare och Ålands företagareförening kring starta eget-verksamheten. ÅTC har redan Växthuset, som skall skapa livskraftiga tillväxtföretag, och Starthuset som stöder entreprenörer i ett tidigt skede. Genom att samla verksamheterna på ett ställe vill regeringen minska utgifterna.

Stödet till Ålands skärgårdsnämnd och föreningen Företagsam skärgård blir kvar. Effekterna av Företagsam skärgård utvärderas under 2010 och sedan tar man ställning till fortsättningen.

Bidragspotten för exportmarknadsföring sjunker från 150.000 till 110.000 euro. För turismens främjande viks drygt 1,1 miljon för marknadsföring via Ålands turistförbund, och 100.000 för genomförande av turismstrategin, med mera.

Anslaget för kurser och seminarier som är bra för företagsamheten på Åland krymper från 210.000 till 130.000 euro.

Privatisera odling

Verksamheten vid Gutterops fiskodling bör privatiseras, tycker regeringen. Odlingen har funnits sedan tiden då laxfisket var stort i Finland, och Ålands andel av fisket var relativt stor.

–Nu finns det inget ändamål med att odla fram dessa laxar, säger Jan-Erik Mattsson.

PATRIK DAHLBLOM
patrik.dahlblom@nyan.ax

Oppositionspartier om förslaget:

Plus för privatiseringsviljan

Bra att regeringen ser positivt på konkurrensut-sättning.

Det säger flera oppositionspolitiker.

Frisinnad samverkan hade flera möten med regeringspartierna under budgetarbets gång. De frisinnades tog initiativet, men partiet drog sig ur diskussionerna när man inte fick veta tillräckligt om budgetförslaget konkreta innehåll.

Efter en första anblick säger partiledaren **Johan Ehn** att han känner igen en del av sitt partis idéer i budgetskrivningarna.

–På trafikavdelningen försöker man sig på en ordentligt strukturovandling. Regeringen talar om att få ner kostnaderna och konkurrensutsätta verksamheten. Och det är så konkret att man skall börja med två färjor och gå vidare om det faller väl ut.

Han uppskattar också att regeringen vill skapa en effektivare gymnasieskola.

–Det som vi inte lyckades med var det allmänna avdraget. Vi beklagar att det slopas, det betyder en omedelbar skattehöjning för ålänningar. I Helsingfors och Stockholm använder man inte skattehöjningen som ett medel för att stimulera konsumtionen.

Ehn är besviken på att regeringen inte gått längre i arbete med strukturella förändringar som kan ge långsiktiga besparingar.

–Regeringen har inte lyckats skapa en budget som klarar av att täcka sina egna utgifter.

–År 2012 har vi fortfarande ett isolerat underskott på närmare åtta miljoner.

Och han tycker att budgetförslaget är svårsläst.

–Man har valt att minska detaljnivån. I ett läge där vi skall diskutera förändringar i lagtinget är det svårt att se vad regeringen menar med sina skrivningar. Tidigare fanns en tydlig dispositionsplan för varje moment som visade hur pengarna användes till löner eller köpta tjänster.

Bekymrad

Ålands framtids **Anders Eriksson** blir bekymrad när han ser hur det ackumulerade underskottet stiger de närmaste åren, år 2012 kan det bli drygt 69 miljoner. Klumpsumman och skatte-

På gott och ont. Oppositionspolitiker hittar ljuspunkter i regeringens budgetförslag.

Foto: ERKKI SANTAMALA

gottgörelsen minskar och regeringen kan tömma utjämningsfonden på 46 miljoner de närmaste tre åren.

Eriksson tycker att näringspolitiken är passiv, med minskat stöd till näringslivets främjande, och inga konkreta åtgärder för att motverka ungdomsarbetslösheten.

Men han ser några ljuspunkter, till exempel förslaget att minska på löneutgifterna så att det motsvarar två veckolöner för alla anställda, inklusive lagting och regering.

–Det visar en liten vilja att göra någonting. Så jag sätter plus under det, trots att det är för litet och för vagt.

Privatisering av vägghållning och sjötrafik har hans fulla stöd, och han känner igen skrivningar om att landskapet skall satsa på mål som ger konkreta resultat.

–Vi motionerade redan 2003 eller 2004 om att gå igenom avdelning för avdelning och bestämma vad som är kärnverksamheten.

Obundna möts i dag

De obundnas lagtingsgrupp möts i dag för att analysera budgetförslaget. Lagtingsledamoten **Mika Nordbergs** spontana kommentar är att partiet är skeptiskt till sparåtgärder som kan leda till att landskapsanställda permitteras i två veckor.

Nordberg säger också att det är olyckligt om det allmänna avdraget försvinner.

–Det minskar köpkraften hos befolkningen och får konsekvenser för hela samhället.

Och han tycker att landskapet borde ha privatiserat Skarven.

–Man hade ju god tid på sig, men det utnyttjade man inte medan tid var.

PATRIK DAHLBLOM
patrik.dahlblom@nyan.ax

Självstyrelsegården byggs om

Det blir ingen fjärde våning på Självstyrelsegården om landskapsregeringen får bestämma. Däremot en omfattande renovering. Kostnad 10 euro miljoner fram till 2012.

2,5 miljoner euro föreslås gå till en renovering och ombyggnad av Självstyrelsegårdens kanslihus. Det skulle inte vara fråga om att bygga den tidigare planerade fjärde våningen men däremot en entrebyggnad. De totala kostnaderna beräknas gå på 10 miljoner euro fördelade på åren 2010–2012.

Också en ombyggnad av lagtingshuset är aktuell i samband med renoveringen av Självstyrelsegården men det är inte klart vad de kostnaderna skulle landa på.

Inget nytt polishus

Polisens utrymmen är alldeles

för små – så små att medborgarnas integritetsskydd äventyras. Åland behöver ett nytt polishus, konstaterade i somras den arbetsgrupp som på landskapsregeringens uppdrag utrett förutsättningarna för ett nytt polishus.

Men i nästa års budget finns inga medel upptagna. Det finns i det trängda ekonomiska läget helt enkelt inte förutsättningar att bygga ett hus för 12 miljoner euro.

För att ändå ge polisen bättre verksamhetsförutsättningar föreslås att myndigheten får överta läromedelscentralens lokaler. Efter ombyggnad skulle utrymmena kunna användas för den tekniska brottsutredningen. Också polishusets jourrum skulle byggas om. Landskapsregeringen vill budgetera 300.000 euro för ändamålet.

ANNIKA KULLMAN

Vill utreda passageraravgifter

Anslagen till sjötrafiken föreslås minska med nästan 2 miljoner euro från 16,3 miljoner euro. Det betyder att verksamheten måste bantas ner jämfört med dagens nivå.

För att minska utgifterna förutsätts en minskning av lönerna genom effektivisering av arbetsplaneringen, en höjning av biljettinkomsterna samt neddragningar i turlistorna. Nya avgifter för bokringsrätter och förturer införs också.

Hur stora höjningar det handlar om kan trafikminister **Veronica Thörnroos** (C) inte uttala sig om idag. Därtill vill landskapsregeringen utreda passageraravgifter inom sjötrafiken.

Hur många turer som skärs ner beror på hur stora inbesparingar som först kan göras inom bemanning och underhåll.

Under året avser man att

ändra de bestämmelser som begränsar förutsättningarna för att ändra arbetstiden samt eftersträva enhetslöner för de anställda. Nu och då riktas kritik mot sjömännens höga löner. Veronica Thörnroos påminner om att landskapet har förhandlat fram sjömännens löner och förmåner med fackförbunden.

–Det kan vara på sin plats med lite självvranssakan. Vi kanske har varit för svaga i förhandlingarna men vi ska ta nya tag när det gäller den biten.

Konkurrensutsätter driften

För att få ner kostnaderna vill landskapsregeringen privatisera vissa linjer. Simskälalinen och Töftölinjen konkurrensutsätts genom entreprenad.

–Vi vill se om det blir billigare om någon annan sköter det, säger Veronica Thörnroos.

ANNIKA KULLMAN

”Katastrof för Medis verksamhet”

■Landskapsandelarna för Medis driftskostnader föreslås minska från 420.000 euro till 259.000 euro. Det betyder rent konkret att undervisningstimmarna skärs ner från 10.000 i året till 7.000.

–Det kommer att leda till ett smalare utbud nästa år, säger utbildningsminister **Britt Lundberg** (C).

Rector **Leena Raitanen** informerades om förslaget först under tisdagen. Hon tycker att

nedskärningen är oresonligt stor och säger att den innebär en katastrof för Medis verksamhet.

–Det här visar att landskapsregeringen prioriterar en verksamhet som berör flera

tusen helt vanliga människor lågt, säger hon.

I det här läget vill Raitanen inte uttala sig om vilka ytterligare konsekvenser en nedskärning av anslagen får för Medis verksamhet. (ak)

■Stödet för vatten- och avloppsgårdar minskar med 0,4 miljoner.
■Miljöbils- och skrotningspremierna försvinner.

Finansavdelningen

■Paf-bidraget sjunker med 6 miljoner jämfört med föregående budgetår, från 20 till 14 miljoner euro.
■Konsumtionsutgifterna ökar med

drygt 1,9 miljoner för pensionsrelaterade utgifter, men totalt minskar konsumtionen med 0,25 miljoner.
■6,1 miljoner viks för överföringar till kommunerna.
■Överföringen från pensionsfonden ökar med 3,5 miljoner.

Kansliavdelningen

■Anslagen till Ålands radio- och tv

minskar med 240.000 euro.

■85.000 euro budgeteras för ”personalpolitiska åtgärder”. Pengarna ska gå till bland annat kompetensutveckling för att personalen ska kunna ta sig an nya arbetsuppgifter och till omställningsåtgärder vid personalavveckling.

■Inga nya pengar viks för bostadslån. Bostadslån får ges under året

med de medel som finns kvar från tidigare år.

■Understöd för befrämjande av förnyelsebar energi utgår.

■Åtgärder vidtas för att slå samman landskapsalarmcentralen med Ålands polismyndighet.

■Före detta lotsdistriktsfastigheten vid Storgatan 23 säljs samt ett bostadshus i Saltvik Långbergsöda

utarrenderas på 50 år. Värdering av fastigheterna har inte gjorts. En försäljning av fastigheten Grelsby sjukhus har påbörjats.

■300.000 euro för att rusta upp Allhallen i Eckerö inför den nya driftsupphandlingen.

ANNIKA KULLMAN
PATRIK DAHLBLOM

Nina Smeds
Epost: nina.smeds@nyan.ax
Telefon: 528 406

familjen

Dagens namn

TORHILD

Dop

Anton Gustav Ossian Ekholm döptes den 31 oktober i Saltviks kyrka. Han är son till Hanna Ekholm och Marcus Nordberg från Saltvik.

Vi firar 1-15 år

Hampus Andersson i Jomala fyller 8 år, i dag den 5 november. Han gratuleras av farmor och farfar.

Gratulerar 60 år

STIG WIKSTRÖM
Namn: Stig-Erik Verner Wikström.
Född: 10 november 1949 i Åbo.
Bor: i Sund Finby.
Familj: frun **Barbro** och dottern **Johanna** med familj, vari ingår två barnbarn.
Yrke: lantmäteritekniker.
Intressen: idrott.
Födelsedagen: firas inte. Jubilaren är bortrest.

Gratulerar 75 år

GRETEL HELLING
Namn: Gretel Helling, född Sandell.
Född: den 8 november 1934 i Saltvik Tengsöda.
Bor: i Saltvik Sonnröda.
Yrke: pensionerad jordbrukare.
Familj: man, två barn och fyra barnbarn.
Intressen: lyssna på musik och spela instrument, främst fiol.
Födelsedagen: firas inte.

Cermoni. Bland annat ett tvåeuros mynt murades in i psykiatrihusets grund. Foto: PRIVAT

Minnestub murades in vid psykiatrihus

På tisdagmorgonen murades grundstenen vid nya psykiatribyggnaden vid Ålands centralsjukhus.

I samband med det murades

en ”tub” in i grunden. Tuben innehöll psykiatriplanen för år 2000, den första preliminära ritningen av nybygget, som gjordes för hand, tidningsartiklar om psykiatrins 75-års

fest, samt ett två euros mynt från år 2009.

Ett tal hölls av landskapsregeringsledamot **Katrin Sjögren** som också var den som lade ner tuben. (tl)

Amnestys palestinska fånge har frigivits

■ Efter mer än tre år i palestinskt fängelse har Amnesty Internationals Ålandsgrupp palestinska fånge frigivits. Gruppen har sedan början av 2006 arbetat för att **Saed Yassin**, 36 år, från Nablus på Västbanken (av Israel ockuperat område) skulle frigges från sitt ”administrativa” fängslande, som pågått i sexmånaders perioder sedan mars 2006, skriver man i ett pressmeddelande. Då Saed Yassin fängslades första gången var han chef för en organisation, Ansar al-Sajeen, som juridiskt och ekonomiskt hjälpte palestinska fångar och deras familjer. Han har fängslats utan åtal

eller rättegång och eftersom misstankarna mot honom varit hemligstämplade har inte Yassins advokat kunnat försvara honom på ett effektivt sätt eftersom det inte finns några konkreta anklagelser att bygga försvaret på. En vecka före frigivningen fick Ålandsgruppen via Amnestys kontor i London ett brev från Saed Yassin. Han skriver bland annat att ”Trots det höga pris som jag och min familj fått betala, liksom många andra fångar, har er solidaritet hjälpt mig att klara av denna tid. Jag vet att mina rop har hörts på avlägsna platser, i Europa och Amerika. Där finns människor

som arbetar för min frihet och agerar för att orättvisa och olagligheter ska stoppas. Jag tror att man måste betala ett pris för att försvara mänskliga rättigheter och jag har fått göra det, men ni lämnade mig inte ensam och jag tackar så mycket för det.” Den 22 oktober kunde Saed återvända hem till sin familj. Amnesty avslutar sitt pressmeddelande med: ”Återigen får vi ett konkret bevis på att man inte får ge sig. Vi blev mycket glada och det stärker oss i gruppen. Vi är beredda att ta oss an nya offer för människorättskränkningar och orättvisa i världen.”

OBS! Det händer

TORSDAG 5.11 BINGO
■ ■ Paf Casino kl 19.00. IFK bingo.

BOKSIGNERING
■ ■ Lisco kl 10.00-11.00. Ministern, politikern och samhällsdebattören Pär Stenbäck signerar sin bok ”Kriser och katastrofer”.

FÖRELÄSNING
■ ■ Ålands hotell- och restaurangskola kl 18.30-20.00. ”Barn och självkänsla – vad kan vi föräldrar” med föreläsare Christoph Treier.

INSAMLING
■ ■ Mariehamn Skrapgränd (Röde orms garage) kl 18.00-20.00. Rädda Barnen på Åland: Insamling till barnfamiljer i Lettland. Lämna gärna hela rena kläder, skor, leksaker, skolmaterial och annat som en familj kan behöva! Packa gärna materialet i kartonger, gärna kläder för sig och skolmaterial och annat för sig. Leksaker eller skolmaterial i bra skick kan du också slå in i julpapper. Skriv på en tillhörande lapp om paketet passar en pojke eller en flicka och ungefär vilken ålder.

MUSIK
■ ■ Alandicas auditorium kl 19.00. Ulvens döttrar ger ut sin andra skiva ”En klunk av det blå” och håller konsert.

NÖJE
■ ■ Parks bar kl 22.00. Mads Clausen.

BRITTISK FEST
■ ■ Mariehamn Badhusberget kl 19.30. Guy Fawkes kväll. Kom och värm dig vid brasan och ta del av den rituella brittiska festen!

VERNISSAGE
■ ■ Föglö bibliotek kl 18.00-21.00. ”Tvättäcka återvinning”. Konstutställning av Hannele Ögård-Forsman.

FREDAG 6.11 MUSIKGALA
■ ■ Parks bar. Musikagala för Ålands barnfond.
□ Kl 20.30-21.30. Red Beans & Rice, jazz.
□ Kl 21.30-22.15. Teach Boys. 60-tal.
□ Kl 23.00-23.45. Rocking Richard and The Converts, rockabilly.
□ Kl 23.45-00.30. Peter Hellstone´s Experience, Jimi Hendrix covers.
□ Kl 00.30-01.15. Taxman, Beatles covers.

NÖJE
■ ■ Dinos bar kl 22.00. April Divine.

SVENSKA DAGEN
■ ■ Röda Korsgården kl 18.30. Svenska dagen firas med att Dan Nordman berättar om Åland efter 1809. Sång och musik.

TEATER
■ ■ Mariehamns stadshus kl 19.00. ”Rödlack & blåljus”. Fars i två akter av Robert Liewendahl.

VERNISSAGE
■ ■ Galleri Skarpans kl 17.00-19.00. ”Krukor och fat”, keramik av Solveig Mörn.

Telefonkatalog
på nätet
www.nyan.ax

GUDSTJÄNSTER

ADVENTKYRKAN
ÅLANDSVÄGEN 36
• **LÖRDAG KL 11.00**
Gudstjänst
Carsten Berglund
Alla hjärtligt välkomna!

Kom ihåg

■ ■ **Eckerö marthaförening:** Månadsmöte onsdag 11.11 kl 13.00 på Ekergården.

■ ■ **Folkhälsan i Saltvik:** Gymstick i Öckarbyhallen med Sussi Knuts, torsdag 5.11 kl 19.30-20.30, 6 tillfällen. OBS! fler anmälningar behövs annars ställs kursen in, personer från andra kommuner också välkomna! Anmälan: 0407688184.

■ ■ **Godby Rotaryklubb:** Veckomöte torsdag 5.11 kl 17.30 på Hotell- och restaurangskolan. Program; B-L Theglander berättar om barnhemsverksamheten i Indien. Omsröstning om distriktstillhörigheten.

■ ■ **Kvinnfolk:** Vi önskar alla spelmän välkomna på Öppet hus-spelning fredag 6.11 kl 19.00 i Önningebymseet!

■ ■ **Marthadistriktets hemslöjdssektion:** ”Pysselmöte” torsdag 12.11 kl 11.30 på Marthastugan/Breidablick. Smörgåsar med.

■ ■ **Rädda Barnen på Åland:** Alla

medlemmar, MånadsGivare och andra intresserade är varmt välkomna till föreningens höstmöte tisdag 10.11 kl 19.00 på Västra Espl.g. 8 (Öppna Förskolans lokal). Efter de stadgeenliga förhandlingarna kommer vi att se på bilder från årets sommarläger i Litauen.

■ ■ **Visans Vänner på Åland:** Torsdagens tidigare inplanerade viscafé är framskjutet till torsdag 19.11. Då träffas medlemmar och andra nyfikna på Alandica kl 19.00 och lyssnar till Bitte Bamberg-Thalén som tolkar bl.a. Leonard Cohen till Peter Hellstens ackompanjemang. På estraden är också folkmusiktrion Kristina, Jalle & Hanski.

■ ■ **Zhineng qigong:** Grundkurs i Shenxin qigong 14-15.11. För anmälan och information ring Sonja 17889 eller Bitta 04573421927.

■ ■ **Ålands hörsselförening:** Höstmöte tisdag 10.11 kl 18.30 i Alandica Teatersalen. Förutom höstmöte blir det guidad rundvandring i byggnaden, kaffeservering och ett kåserande framträdande av skådespelaren Matts Stenlund. Anmäl dig senast fredag 6.11

till Handicampen, tel. 527360.

■ ■ **Ålands Invalider:** Höstmöte torsdag 19.11 kl 18.00 på Park. Stadgeenliga förhandlingar. Vi åter middag tillsammans. Anmäl dig till HandiCampen tel 527360 senast 13.11.

■ ■ **Ålands synskadade:** Höstmöte

lördag 7.11 kl 12.00 på Ankaret. Budget, verksamhetsplan och mötesagenda på CD fås från Handicampen fr.o.m tisdag 3.11. Syntolkad teater ”Blåljus och rödlack” söndag 22.11 kl 14.00 på stadshuset, pris 15,-. Bindande anmälan på telefon måndagar 19670 eller torsdag o. fredag 527362.

ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD
Allmänheten inbjudes till FÖRELÄSNING OM SJUKDOMAR I SKÖLDKÖRTELN
Föreläsare: med.lic. **Ulla Slama** och ordförande för Finlands Sköldkörtelförbund **Kirsti Hänninen** som berättar om förbundets aktiviteter
Tid: Onsdagen den 11 november 2009 kl. 19.00
Plats: ÅHS konferenscenter
Välkomna!

Nyan rättar

Fars dag firas förstås på söndag 8.11 och inte på någon annan dag som vi skrev i artikeln inför fars dag i gårdagens tidning.

TACK

Ett varmt tack till er alla som hedrat minnet av vår kära
Sirkka Manelius
Tack till Gulläsen, Västergårds för god omvårdnad.
Ralf med familj

GUDSTJÄNSTER

JOMALA FÖRSAMLING
Söndag 8.11 kl. 11.00 Familjegudstjänst
R Syrén, K-G Sandholm. Barnkören framför musiken "Vägen hem".

GUDSTJÄNSTER

MARIEHAMNS FÖRSAMLING
5.11 Torsdagslunch kl. 12 i Margaretagården
7.11 Aftonmusik kl. 18 i S:t Mårtensgården, S:t Mårtens körens 40 års jubileum.
8.11 Festhögmässa kl. 11 i S:t Mårtensgården, Predikant Magnus Bergroth, celebrant Karl-Erik Nylund, Lars Tillman, Guy Karlsson, Frida Söderdahl, Anders Laine och S:t Mårtens kören. Efterföljande kyrkkaffe med tårta. Buss avgår från S:t Görans kyrka 10.40 med retur kl. 13.30. **OBS! INGEN HÖGMÄSSA I S:T GÖRANS KYRKA.**
10.11 Pensionärsträff kl. 13 i Margaretagården
11.11 Morgonmässa kl. 08.30 i S:t Görans kyrka, Nylund, Karlsson
Kyrktaxi mot beställning, tfn 19 500
www.mariehamn.evl.ax

Häktad man hittade hål i polishusets rastgård och gav sig iväg

Rymningen efterlyses i dag

i alla Schengen-länder

Premiär. Det är första gången sedan polisen tog huset i bruk 1984 som någon fånge lyckats ta sig ut från rastgården. Foto: ERKKI SANTAMALA

I dag går internationell efterlysning ut om den 22-årige man som suttit häktad misstänkt för båt-motorstölder i Färjsundet. Mannen rymde på tisdagskvällen från polishusets rastgård.

–Kontakta polisen så fort ni ser eller hör om någon-ting misstänkt. Fortsätt iaktta, men ingrip inte, säger kommissarie Olof Lindqvist.

Det var vid halv nio-tiden på tisdagskvällen som polisen upptäckte att mannen lyckats ta sig ut från polishusets rastgård. Rastgården finns i polishuset i Mariehamn och är omgärdad av murar och har ett gallertak.

–Personer i förvar har rätt att vistas utomhus med jäm-

na mellanrum. Det här är första gången, sedan polisen flyttade in 1984, som någon lyckats ta sig ut, säger Olof Lindqvist.

Vet ni hur han lyckades rymma?

–Jo, vi har hittat platsen där han tog sig ut, det handlar om en byggnadsmiss.

Kan mannen vara farlig?

–Han är troligen inte farlig, det handlar ju om en tjuv och ingen våldsbrottsling. Men han har är säkert desperat, så ingrip inte om du ser honom utan ring genast polisen så kommer vi, säger Olof Lindqvist.

Kan inte svenska

Den försvunna mannen, **Andrei Shabanov**, är rysk medborgare och inte bosatt på Åland. Mannen är född 1987

och uppges inte kunna svenska.

Han är 180 centimeter lång, smal och har mörkt kortklippt hår. Vid rymningen var den misstänkte klädd i mörka joggingbyxor med vita streck längs med sidorna. Upptill bar han en grå långärmad college-tröja. Troligtvis bar han också skor men inga strumpor.

Söker kläder

Eftersom mannen saknar ytterkläder tror polisen att han försöker hitta kläder eller söka skydd någonstans.

–Det kan gälla kläder som hänger på tvättstreck. Eventuellt kan han även försöka skaffa kläder i klädbutiker. Han kan även försöka hitta skydd mot kylan i förråd eller andra utrymmen, säger Olof Lindqvist.

Spaningsarbetet inleddes direkt på tisdagskvällen. Polisen samarbetar bland annat med tullen och gränsbevakningen och har informerat alla som sköter transporter till och från Åland. Alla avgångar bevakas.

Hjälp polisen

–Vad vi vet har han ingen familj eller bekanta på Åland som han kan försöka ta sig till och om han inte tillgripit något fordon så rör han sig till fots, men han kan ju ändå tagit sig rätt lång bort, säger Olof Lindqvist, som uppmanar allmänheten att hjälpa polisen.

–Vi vet ju att ålänningarna är duktiga på att hålla ögonen öppna, så nu ber vi att allmänheten tar kontakt om vad som helst som verkar misstänkt.

Om man har sett mannen eller har information som kan hjälpa polisen i sökandet efter honom bör man ringa polisen på telefonnummer 527 100. Det är polisens önskemål att tidningarna publicerar namn och bild på mannen för att allmänheten ska känna igen honom.

Schengen-lysning

Mannen är nationellt efterlyst och han kommer att efterlysas internationellt, högst troligen i dag. Det är åklagaren som fattar ett sådant beslut och efterlysningen går ut i alla Schengenländer inom EU.

MALIN LUNDBERG
ANNA BJÖRKROOS
anna.bjorkroos@nyan.ax
tfn 528 463

Fängelsestraff för mened

En man och en kvinna, 22 och 34 år gamla, har dömts till tre månader långa fängelsestraff för att de ljög för polisen inför en knarkrättegång 2007. Fängelsestraffen är villkorliga.

Nya Åland berättade om fallet i samband med huvudförhandlingen för ett par veckor sedan.

En annan man misstänktes för narkotikabrott. 22-åringen och 34-åringen ljög i förundersökningen när de sa att de hade köpt Subutex av den åtalade vid flera tillfällen – något som enligt åklagaren hade en avgörande betydelse när brottmålet avgjordes.

Tingsrätten konstaterar att mannen och kvinnan gjort sig skyldiga till osann utsaga vid myndighetsförfarande och att de lämnat de osanna uppgifterna utan att tänka desto mera på följderna.

22-åringens straff omvandlades till 90 timmar samhällstjänst. För kvinnan går prövotiden ut den 3 november 2011. (ao)

Ålänningarna ökar i antal

■Ålands befolkning har ökat med 196 personer under årets nio första månader, vilket är i stort sett lika mycket som under samma tid i fjol. Det här konstaterar Åsub i sin senaste statistik.

Totalt har det hittills i år fötts färre barn än i fjol, 203 i år jämfört med 227 i fjol. Antalet avlidna uppgår till 163 hittills i år. Det här innebär att födelseöverskottet blir 40 personer hittills 2009.

Mariehamns befolkning har hittills ökat med 108 personer. På landsbygden var tillväxten var 105 personer, medan skärgården har minskat med 17 personer.

Jomala och Saltvik är de landsbygdskommuner som har haft den största ökningen, 47 respektive 26 personer, medan Kumlinge har ökat mest i skärgården genom 10 personer.

Enligt Åsub är den preliminära siffran för Ålands invånarantal, den 30 september, 27.652 personer. (ab)

Ekonomikurs för kommunaktiva

■**FÖGLÖ.** Kurs i kommunal ekonomi för förtroendevalda och tjänsteinnehavare, samt andra intresserade, arrangerar Foglö kommun.

Kommundirektör **Niklas Eriksson** fungerar som kursledare och i kursen ingår bland annat strukturen i balansräkning, resultaträkning och finansieringsanalys, olika målsättningar i budget och bokslut samt hur kommunen finansierar sin verksamhet.

Kursen är gratis och hålls i Skärgårskontoret i Sonboda, måndagen den 30 november med start klockan 17. Anmäl senast 25 november till kom-munkansliet. (ab)

■**Ett kopplingsskåp** tillhörande Mariehamns telefon sparkades sönder på Strandgatan i lördags. Händelsen är polisanmäld som skadegörelse.

Ingen ändring om Dalbosprängning

Dalbo affärsfastigheter ab fick inte heller nu tillstånd att spränga bort 35.000 kubikmeter fast berg i östra Sviby utan att först ha övriga papper godkända.

Byggnadstekniska nämnden i Jomala står med det fast vid sitt tidigare beslut i frågan.

Byggnadstekniska nämndens

beslut från i somras om att inte tillåta sprängningarna i Dalbo är inte grundat på en oriktig eller bristfällig utredning och det har inte heller gjorts några fel under beslutsprocessen. Det finns följaktligen ingen orsak att riva upp det beslutet.

Det konstaterar nämnden som har behandlat en anhållan om självrättelse från

Dalbo affärsfastigheter ab.

Kräver tillstånd

I praktiken betyder det att Dalbo affärsfastigheter måste följa tågordningen och först ansöka om bygglov för sitt affärsprojekt på området söder om Sparhallen och norr om stadsgränsen.

Eftersom mängden berg som skall sprängas och schaktas är

så stor som 35.000 kubikmeter faller ärendet dessutom under landskapslagen om naturvård och åtgärden kräver ett tillstånd av landskapet.

Hög schaktvägg

Dalbo affärsfastigheter har hittills inte avslöjat några detaljer eller ritningar av sitt projekt. Enligt den arbetsbeskrivning som bolaget har läm-

nat in till kommunen framgår det att kvarteren i östra Sviby utjämnas till vägnivå.

Sprängningarna av berget slutar med en cirka fem meter hög schaktvägg mot väster. Ungefär 15.400 kubikmeter av det bortsprängda berget skulle användas som fyllnadsmassor.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

Oljeläckage i källare 2004 blev katten-på-råttan-kedja

Åkeriägaren skyldig enligt tingsrätten – nu söker han upprättelse

Vem ska betala räkningen för sprucken oljetank och ett omfattande läckage i ett hus i Lemland Skobboldholm 2004?

Den frågan har efter många kringelrikor nu nått Ålands tingsrätt där försäkringsbolaget Tapiola försöker få åkerifirmans ägare att stå för kostnaderna som hittills är uppe i 100.000 euro.

Hela historien har utvecklats till ett katten-på-råttan-ärendet där ansvarsfrågan under årens lopp bollats mellan de olika parterna.

För att det ska bli begripligt tar vi det från början:

Den 3 januari 2004 fylldes brännoljetanken på av Teboil – i praktiken av en chaufför som arbetade inom det åkeri som Teboil anlidade – i källaren i ett hus på Skobboldholm i Lemland på ägarens uppmaning. Men av någon anledning registrerades inte påfyllningen av 2.071 liter brännolja hos Teboil.

Familjen hade sedan flera år tillbaka avtal om automatisk påfyllning av olja, och den 3 februari – alltså bara en månad senare – fyllde åkeriets chaufför på ytterligare 1.430 liter olja i tanken, utan att kontakta husägaren först.

Saknade skydd

Cisternen saknade överfyllningsskydd, något som chauffören visste om. Han noterade att några liter olja rann ut genom lufröret och ner på marken, men vidtog inga andra av de åtgärder som räknas upp i handboken. Han pejlade inte oljemängden i tanken före påfyllningen, sanerade inte oljeutsläppet och kontakta inte heller husägaren och alarmcentralen.

Dagen efter, den 4 februari, hade oljan runnit ut i källaren och via dräneringen under huset ut i en närbelägen sjö. Tanken hade spruck-

Lång historia. Allt sedan 2004 har olika instanser tvistat om vem som är betalningsansvarig för att olja fylldes på två gånger inom en månad i en källartank i Lemland - med omfattande läckage som resultat. Nu har ett nytt kapitel inletts i striden. Huset på bilden är inte samma som i artikeln.

Foto: ERKKI SANTAMALA

it och totalt cirka 3.000 liter olja rann ut.

Halv ersättning

Huset var försäkrat i Ålands ömsesidiga försäkringsbolag som betalade ut 62.000 euro i ersättning. Ersättningen halverades eftersom tanken saknade överfyllningsskydd och husägaren fick själv betala halva kostnaden.

Ömsen vände sig till Ålands tingsrätt för att få rätt att kräva Teboil på de 62.000 euro som försäkringsbolaget betalat åt husägaren plus 10.000 euro i rättegångskostnader. Teboil nekade till skuld, men tingsrätten gav ändå bolaget skulden. Detta skedde i juni 2006.

Teboil besvarade sig till Åbo hovrätt som fastställde tingsrättens dom i oktober 2007. Hovrätten konstaterade att åkeriet som levererat oljan hade orsakat skadan genom grov vårdslöshet men att Teboil var ansvarig för skadan. Ömsesidiga försäkringsbola-

get Tapiola, där Teboil är försäkrat, hamnade på att betala pengarna till Ömsen.

Dom mot åkeriägaren

Men saken var långt ifrån utagerad. I februari i år stämde Tapiola in ägaren till åkeribolaget som för Teboils räkning hade fyllt på oljan i Lemlandsfastigheten för att få honom att betala 62.000 euro till försäkringsbolaget för själva skadan och ytterligare för rättegångskostnader och förse- ningsränta.

Ärendet avgjordes i en så kallad tredskodom – utan åkarens närvaro – av tingsrätten i maj i år. Domen ålade åkaren att betala.

I tisdags inleddes ett nytt kapitel i den snart sex år långa tvisten. Åkaren har, som det heter, ansökt om återvinning i tredskodomen och ska nu med hjälp av juristen **Bert Häggblom** försöka visa att han inte är betalningsskyldig.

Tapiola, som företräds av Helsingforsadvokaten **Peter**

Bützov, håller fast vid att det är åkaren som ska betala och stöder sig på de tidigare tingsrätts- och hovrättsdomarna.

Oeniga om det mesta

Vid tisdagens förberedande sammanträde var juristerna i princip oeniga om det mesta – utom att skadan uppkom i huset 2004.

Vid den kommande rättegången ska åkaren, som alltså inte är den som fyllde på oljan, och tre vittnen höras. Ett vittne ska berätta om händelseförloppet vid påfyllningen. De övriga vittnena är Teboils platschef på Åland och Ömsens skadereglerare.

Huvudförhandling blir det först i början av nästa år.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Lång räckta. Så här har ansvars- och ersättningsfrågan vandrat från den ena instansen till den andra.

Grafik: MONICA FOGELSTRÖM

Riksdagen rättade till misstag

■ Framöver skall alla ändringar som rör självstyrelselagen behandlas av riksdagens grundlagsutskott.

Det har riksdagen beslutat efter ett misstag i fjol, där konsumentrådgivningen överfördes från kommunerna till staten, på Åland till länsstyrelsen, utan att lagtinget fick behandla förslaget.

På Åland protesterade en majoritet i lagtinget genom att rösta nej till lagförslaget.

Riksdagen rättade till förfarandet, men samtidigt föreslog talmanskonferensen i december i fjol att alla regeringspropositioner som gäller ändringar av Ålands självstyrelselag bör behandlas av grundlagsutskottet. Grundlagsutskottet gick på samma linje i tisdags.

Bestämmelsen behöver knappast någonsin tillämpas eftersom justitieministeriet har lagt om rutinerna så att ministeriet i fortsättningen bereder alla ändringar av självstyrelselagen för Åland. På så sätt kommer ändringarna till riksdagen i separata propositioner och behandlas automatiskt av grundlagsutskottet. (ht)

Motocrossbana seglar i medvind

■ **HAMMARLAND.** Det ungdomliga medborgarinitiativet till en motocrossbana i Hammarland seglar i medvind. Kommunstyrelsen, som behandlade ärendet vid sitt möte i tisdags, har haft frågan på remiss i fritidsnämnden och ställer sig nu positiv till förslaget.

Kommunen är beredd att vara med och finansiera en bana men tycker samtidigt att projektet skulle passa väl som ett så kallat Leaderprojekt som ger EU-stöd för dylika gräsrotsinitiativ.

För att detta skall vara möjligt hoppas man dock att initiativtagarna kan bilda en förening eller engagera sig i någon nuvarande registrerad förening.

–Kommunen vill inte själv vara projektdragare, säger kommundirektör **Kurt Carlsson** och för att få del av Leaderpengarna bör en tredje part, en förening, vara den som söker om stöd.

Någon plats för motocrossbanan har ännu inte diskuterats. (jk)

Ljus utlöste larm på Nyfahlers

■ Automatalarmet i byggnaden Nyfahlers i Mariehamn utlöstes i går vid 10-tiden. Det var dock ett levande ljus och ingen brand som aktiverade en rökdetektor.

Räddningsverket och Strandnäs FBK deltog i larmet. (ab)

Nyan rättar

Så har infödda ålänningar ökat

■ Artikeln i gårdagens tidning om ålänningar i statistiken fick en litet olycklig inledning.

Det som avsågs var att den på Åland födda delen av befolkningen har ökat med 1.296 personer sedan 1980. Antalet födda på Åland under de här åren är många fler.

Andelen bosatt på Åland som är födda på annat håll har under samma tid ökat med 2.171 personer. (ht)

Stränga krav från 2006

Efter 2006 har oljebolagen inte fyllt brännoljetankar som saknar överfyllningsskydd.

Dessutom har lagen skärpts så att alla oljetankar äldre än 25 år måste inspekteras inom 2009.

Redan före 2004 infördes bestämmelsen om överfyllningsskydd för oljetankar, men trots det saknades sådana i många hus ännu långt in på 2000-talet. Vid tiden för oljeläckaget i Lemland Skobboldholm saknade ett 50-tal av Teboils kunder skydd på sina tankar, trots att bolaget påmint fastighetsägarna under åtminstone ett års tid. Enligt uppgift var 70-80 hus på norra Åland utan skydd.

Efter läckaget kom Teboil och Shell överens om att väg-

Skydd. I dag har alla fastigheter med oljeeldning skydd mot överfyllning, vågar stans brandchef **Leif Ahlqvist** påstå.

Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

ra fylla tankar som saknade överfyllningsskydd.

Ringde och frågade

Leif Ahlqvist, brandchef i Mariehamn, minns att det var rätt turbulent i samband med att bestämmelsen infördes.

–Folk ringde och frågade om det verkligen var lag på att

skyddet måste finnas. Vi köpte till och med en mätare som kunde kolla att skyddet verkligen fungerade, berättar han.

Från och med 2008 trädde lagen om besiktning av oljetankar både inom- och utomhus i kraft. Tankar som är äldre än 25 år och som rymmer minst två kubikmeter måste enligt lag inspekteras före slutet av 2009 så man är nu inne på slutrakan.

– Vissa veckor har vi fått in så många som tio besiktningsprotokoll. Andra veckor har det varit lite lugnare. Men de två firmor som har rätt att utföra besiktningarna, Ålands renhållning och VVS Eriksson, har nog haft fullt upp i år.

Mäts med ultraljud

Besiktningen görs när tanken är tom. Plättjockleken mäts med ultraljud. I protokollet

Ny modell. Många har bytt ut de gamla plåtcisternerna mot oljetankar av plast som den på bilden. Andra har bytt från oljeeldning till alternativa värmesystem.

Foto: ERKKI SANTAMALA

står det när nästa besiktning ska göras – om ett år, två eller flera beroende på skick.

Det som Leif Ahlqvist har sett under de senaste åren är att många gamla oljetankar har bytts ut, dels mot nya i plast, dels mot andra uppvärmningssystem.

–Själv har jag bytt ut oljeeldningen mot vattenburen luftvärme och är rysligt nöjd.

Av de tidigare många privata underjordiska oljecisternerna finns det bara två kvar i Mariehamn. Alla andra är borta vid det här laget. (ao)

NR 35

Namn:.....

Adress:.....

.....

.....

.....

NYA ÅLANDSKRYSSET 34

[illegible]

GRATTIS

Casinolotterna i Nya Ålandskryssat 34 går till **Sunde Nordström** i Mariehamn. Varsin Naturlott får **Roine Bertelson** i Jomala och **Carita Wilhelmsson** Jomala. Priserna kommer med posten.

Lösning på sidan 27

LÄTT

				7	3	4	8	
8	1	7			6	3		
4	3	5		1	2	6	9	
		6	7					5
9	5	4	2			8		6
7			6	5				4
3	7			4		2		
				2				
5		2	1			7	4	

MEDEL

9						6		
						7		
3					7	1	8	2
				6			4	
	5			4				
7				9		5	2	
5		9	2					8
	2		3	1		4		
			5					1

SVÅR

6						1		9
		3		1				
		4					5	
3			6					
1			7				9	4
	7		5		1			
		1		3				
7	9	5						
				5		6		2

Kristallkrona till Jul

Företag och privatpersoner kan nu välja sin egen modell och storlek på kristallkrona, och den knyts därefter enligt önskemål. Vi i har idag 10 Empiremodeller hemma för visning.

Kronorna knyts i högklassig kristall och med ex. facett eller brilliantslipade prismor och kan även beställas med en helt unik antikbehandlad stomme

Skynda innan partiet med LyxRyor tar helt slut. **Lyx** kvalité till **otroliga** priser

Absorberingsmattor för höstvädret

– ett företag i Nordiska Tjänster AB

VI HAR ÖPPET-NÄR DU ÄR LEDIG!

Vardagar 10-19. **Lördag Söndag 11-16**

tel. 17 570 fax 17 581

Lövuddsvägen, Möckelö (vid flygfältsrondellen)

Jan Kronholm
Epost: jan.kronholm@nyan.ax
Telefon: 528 466

kultur

”Man behöver inte nödvändigtvis vara marxist för att inse och erkänna att den materiella underbyggnadens betydelse för kulturen och allt andligt skapande...”
JOHN VIKSTRÖM, ärkebiskop emeritus, i Åbo Akademis tidning

Mark Levensgood gästar Helsingfors

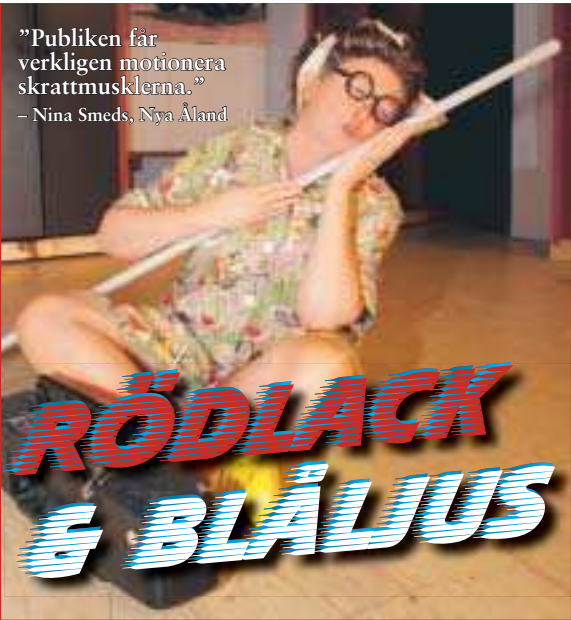
nästa år med sin show, ”Mark och hans värld”. **Mark Levensgood** uppträder på Savoy-teatern måndagen den 8 februari och tisdagen den 9 februari. Biljetterna släpps på måndag

måndag, den 9 november.
”Mark och hans värld” välkomnar publiken till Levensgoods universum ”för en kväll av bubblande lättsinne och mjuka djup”. Med sig på scen har Levensgood **Per ”Texas” Johansson**, två gånger utsedd till årets jazzmusiker i Sverige. □

nyan.ax

”Publiken får verkligen motionera skrattmusklerna.”
– Nina Smeds, Nya Åland

**RÖDLACK
& BLÅ LJUS**

Fars i två akter av Robert Liewendahl

KOMMANDE FÖRESTÄLLNINGAR PÅ STADSHUSET
06.11 KL. 19.00 • 07.11 KL. 19.00 • 08.11 KL. 19.00
12.11 KL. 19.00 • 13.11 KL. 19.00 • 14.11 KL. 19.00 • 15.11 KL. 14.00

BILJETTER KAN BOKAS/KÖPAS HOS
Ålandsbanken, informationen, Citykontoret, tfn. 291 356
(mån–fre 9.30–16.15) eller bokas/köpas i Stadshuset 1 tim.
före förest. Biljettpris: 15 euro/10 euro. www.teater.ax

ÅLANDSBANKEN
Ömsen
FÖRSÄKRINGAR

”Min Joel”

Kura skymning på Valborg i Lemland
med paneldiskussionen ”Min Joel”

den 9 november kl. 19.00.

Medverkande i panelen: **Lars Huldén, Ralf Svenblad, Barbro Eriksson, Jonnie Listerby.**

Matts Stenlund läser en text av Joel.
Jonnie Listerby framför första akten
i ”föreläsställningen” Joel möter Georg.

Konferencier: **Nils-Gustaf Eriksson.**

Inträde 5 euro inklusive kaffe.

VÄLKOMNA!

Arrangörer: Lemlands biblioteks- och kulturnämnd

Låter Joel möta Kåhre i ny pjäs

Två samtida åländska författare, Joel Pettersson och Georg Kåhre, möts en sen oktoberkväll i Mariehamn. Ett möjligt möte som blir verklighet i Jonnie Listerbys nyskrivna pjäs, ”Joel möter Georg”. Författaren ger ett smakprov på Valborg i Lemland på måndag kväll.

Jonnie Listerby, lektor i svenska vid Ålands yrkesskola, säger till Nyan att han fick idén till pjäsen för ett år sedan när han deltog i ett program i Ålands radio där man fick bjuda in två tänkta gäster och han bjöd in **Joel Pettersson** och **Georg Kåhre**.

–Jag har ju intresserat mig mycket både för Pettersson och Kåhre men aldrig tidigare kommit att tänka på att de ju var samtida och kunde ha mötts.

Oktober 1929

Listerbys pjäs utspelar sig i slutet av tjugotalet, närmare bestämt kvällen den 26 oktober 1929. Då befann sig båda författarna på Åland.

–Georg Kåhre hade ju tidigare studerat i både Uppsala och Helsingfors och skulle senare åka till Pojo i Västnyland för att arbeta vid folkhögskolan där. Och för Joel var slutet av tjugotalet något av en gyllene tid.

–Jag vet ju inte hur det var, men jag tänker mig att de två kunde ha mötts de åren, säger Jonnie Listerby.

I pjäsen inleds mötet mellan de två författarna med att Joel som ritat och berättat på Miran upplevt en lite misslyckad kväll, kastat sina penslar och rusat ut. Där stöter han på Kåhre som sitter och vilar sig på väg hem från Socis. Listerby låter författarna och deras texter mötas.

Pjäsen i tre akter

Pjäsen är i tre akter på tjuugo minuter var och tanken är att den småningom skall uppföras i sin helhet. Själva texten har Listerby klar men han säger att det ännu finns scenografi-idéer att finslipa och han har också tankar om samtida levande musik som skall fogas in.

Producent för pjäsprojek-

Pjäsförfattare. Jonnie Listerby, lektor i svenska i Mariehamn, har skrivit en pjäs där han låter Joel Pettersson möta Georg Kåhre.
Foto: JONAS EDSVIK

tet är PQR-kultur och Jonnie Listerby säger att han haft stor nytta av att kunna bolla idéer med sin goda vän **Ben Johans**.

Smakprov på Valborg

Pjäsen har tre roller, Joel Pettersson, Georg Kåhre och en

berättare. När det kuras skymning i den nordiska biblioteksveckan på Valborg i Lemland på måndag kväll skall Jonnie Listerby läsa första akten och gör då själv alla tre rollerna.

Innan hela pjäsen spelas skall han testa de övriga akterna på samma sätt inför

publik. Akt två kommer han att framföra i Sjöfararkapellet i Sjö kvarteret i Mariehamn senare i höst medan det ännu inte är klart var scen tre skall ges.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Tobbe trollkarl kommer till Godby

och Ålands indrottscenter och bjuder på familjeunderhållning lördagen den 23 januari.

–Tobbe Trollkarl är en av Sveriges i särklass mest bokade barn- och familjeunderhållare. Efter många år med barnprogram i TV4 och över 250.000 sålda exemplar av ”Tobbess Trollerilåda” så är Tobbe en **Joe Labero** för dom små, säger idrottscentrets verksamhetschef **John Holmberg**.

–Högt tempo, galen humor och mycket musik är ledor-

Trollkarl.
Tobbe Trollkarl kommer till Godby i januari. Bilden från arrangören.

den och de vuxna får skratta lika mycket som de små, tillägger Holmberg som menar att Tobbe Trollkarl passar väl in i idrottscentrets koncept för att skapa trivsel både för både stora och små.

Tobbe Trollkarl (**Tobias Blom**) är ständigt aktuell i TV i olika konstellationer som programledare, reporter eller gäst i olika program.

Biljetter till föreställningen i Godby släpps i början av december. □

”Tvättakta återvinning”

är namnet på en utställning som **Hannele Ögård-Forsman** håller i Föglö bibliotek med vernissage i kväll, torsdagen den 5 november, kl 18-21. Utställningen som pågår till den 15 januari kan ses under bibliotekets öppettider.

Onsdagen den 11 november kl 19.00 får Föglö bibliotek också besök av **Leo Löthman** som berättar om om sitt författarskap och den nya romanen ”Odjur”. □.

Pär Stenbäck, tidigare partiledare

i Sfp och utrikesminister, samt numera styrelsedamot i Ålands fredsinstitut, kommer till Åland i dag, torsdag. Kl 10 kommer Stenbäck att signera sin nyutkomna memoarbok ”Kriser och katastrofer” på Lisco bokhandel, berättar fredsinstitutet i ett pressmeddelande. □

Dragspelskungen Walter Eriksson

kan man höra i en återutsändning i Radio Vega på måndag, den 9 november, kl. 20.30.

Walter Eriksson föddes i Brooklyn mitt i New York, hans pappa kom från Åland och hans mamma från Österbotten. Pappan var spelman och Walter blev tidigt intresserad av den nordiska spelmansmusiken och han kom att leva på att framföra nordisk musik. Intresset för gammeldans var stort bland emigranterna från Norden. Walter Eriksson hade flera olika orkestrar och uppträdde på olika traditionella fester.

–Walter Eriksson gav ut mer än trettio skivor, många med musik han skrivit själv i spelmanstradition. Han besökte också Norden flera gånger, bland annat turnerade han med de svenska dragspelskungarna **Andrew Walter** och **Calle Jularbo**, berättar **Åke Grandell** som 1975 är var redaktör för programmet □

Konstkort alternativa klappar

Kort. Får, frostnupna stenar och varmt röda nissar pryder kort-gåvorna.

Fotokonst och bildkonst i symbios.

Rädda barnen på Åland har låtit fotografen Inga-Britt Wiktorsson och konstnären Gunilla G. Nordlund skapa två julkort som också fungerar som julgåvor och stöder utsatta barn på Åland och gatubarn i S:t Petersburg.

Janina Björni på Rädda barnen konstaterar att det blivit allt mer populärt med alternativa julkappar.

–Det är många som inte önskar sig fler prylar och också med tanke på miljö söker man andra alternativ. Och Rädda barnen har goda ändamål som man kan stöda, säger hon.

Åland, S:t Petersburg

De kort som Inga-Britt

Wiktorsson och Gunilla G. Nordlund skapat säljer Rädda barnen för en minimiavgift på 10 euro per kort. Inkomsterna från det ena kortet går till arbetet bland gatubarnen i S:t Petersburg medan inkomsterna från det andra används för att stöda utsatta barn på Åland.

–Det som kommer in går oavkortat vidare till sina ändamål. Inget försvinner i administrationskostnader, understryker Janina Björni.

Behoven ökar

Och det finns behov av stöd. Också på Åland. Janina Björni konstaterar att lågkonjunkturen märks alltmåra också här. På Rädda barnen känner man av det genom att allt fler som har det svårt tar kontakt med organisationen.

Kortkonstnärer. Inga-Britt Wiktorsson och Gunilla G. Nordlund med sina kortskapelser.

–Alla har inte ett så bra socialt skyddsnät.

Bildmontage

Inga-Britt Wiktorsson och Gunilla G. Nordlund tycker att det är ett viktigt projekt som de fått möjlighet att förverkliga. Redan från början var de klara över att de skulle arbeta med montage.

Inga-Britt har bidragit med en vintrig bild med frostbäckade stenar och en annan bild med en flock får. Gunilla har målat små tomtennissar eller vättar som hon på lämpliga ställen placerat in i bilderna.

Från slutet av nästa vecka skall man kunna köpa korten på Rädda barnens kontor på

Norragatan och hos Ålandsbanken kontor runt om på Åland. När Agenda-kontoret håller öppet hus och säljer andra alternativa julkappar på samma plats den 25 november kl 11-15 finns det också möjlighet att inhandla Rädda barnens kort.

–Företag som är intresse-

rade av korten kan dock ta kontakt med oss redan nu, tillägger Janina Björni.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Foto: JONAS EDSVIK
jonas.edsvik@nyan.ax
tfn 528 471

allt

K

MARKET

du behöver -ändå klöver över!

F:ma

ERIK MATTSSON

GÄLLER t.o.m. onsdag 11/11

Malet kött av nöt kg **6,90**

Knackkorv
ähta, 500g (7,80/kg) pkt **3,90**

Grillad griskarré kg **10,90**

Rysk medwurst
i skivor, Kotivara kg **9,50**

Morotsbakelse
2 st, Ålandsbagarn pkt **2,11**

Källarfranska
Ålandsbagarn st **0,25**

Mormors hemvete
310 g, Ålandsbagarn (3,71/kg) st **1,15**

GÄLLER t.o.m. söndag 8/11

All fiskeutrustning -30%

GÄLLER t.o.m. måndag 9/11

Norsk laxfilé
Begränsning: 2st/hushåll kg **5,95**

Bananer
Chiquita Costa Rica kg **1,00**

Äppel
åländska kg **1,50**

PLUSSA -FÖRMÅN

Vienetta glasstårter
650 ml, vanilj, jordgubb, choklad st **0,95**
utan Plussa-kort 1,90/st Begränsning: 3st/hushåll

GÄLLER t.o.m. lördag 7/11

Frödinge tårter
350-565 g, djupfrysta st **4,75**
utan Plussa-kort 5,92/st

GODBY TEL 43 250
ÖPPET: VARD 09-20, LÖRD 09-16, SÖND 12-16
BYGGLAGRET: VARD 09-17, LÖRD 09-14, SÖND STÄNGT

“När det är lucia känner man att julen närmar sig”

Linn Sundblom

–Max och Eivor är fina chefer. Det är svårt att hitta bättre, säger Linn Sundblom som tar med Nya Åland till restaurang Soltuna i Geta.

Linn Sundblom fick erfarenhet av att kamma stearin ur håret när hon var lucia i fjärde klass.

Linn Sundblom från Geta förknippar luciafirandet med sång och glädje.

–Det är en fin tradition och när det är lucia känner man att julen närmar sig.

När Linn gick i fjärde klass fick hon vara lucia med levande ljus i håret. Sedan fick hon stå med sin mamma och kamma ut stearinet ur håret. Så den erfarenheten har hon om hon blir vald till lucia.

–Det lär inga bli problem i så fall, skrattar hon.

Är du van att sjunga och uppträda inför folk?

–Ja, jag har sjungit solo på konserter med Musikinstitutet. Och med kören uppträder jag nu och då. Jag är blyg annars, men när jag väl står där försvinner det.

Vet du vem det var som anmälde dig?

–Jo, jag fick veta att en i min klass, **Majken Karlström** (fjolårets lucia. Reds. anm), hade anmält mig. Klassen hade snackat ihop sig och hon var den som anmälde. Det är den enda som jag vet.

Linn valde Eivor och Max Häggblom vid restaurang Soltuna som dem som hon helst vill lussa för. Under tre somrar har Linn arbetat som servitör vid restaurangen uppe på bergen i Geta. Hon kan inte tänka sig bättre chefer än paret Häggblom.

–De är som en liten familj för mig på somrarna.

Eivor Häggblom ser det som en ära att bli utvald av Linn.

–Vi kommer bra överens.

Eivor avslöjar också att arbetskamraterna får ett litet smakprov av Linns repertoar ibland.

–När hon springer med disken kommer det en liten strof nu och då.

–Hon är den nya Wallmans-tjejen, slår Max Häggblom fast.

NINA SMEDS
nina.smeds@nyan.ax
tfn 528 451

Fakta/Luciakandidat nr 7

Namn: Linn Sundblom.

Ålder: 19 år.

Bor: i Geta och Mariehamn.

Gör: studerar vid Ålands hotell- och restaurangskola på ettårig gymnasiebaserad linje till servitör.

Familj: mamma **Inger Marie**, pappa **Trygve** och lillasyster **Silje**.

Intressen: musik, sjunger på Ålands musikinstitut.

Välkommen till

DAMERNAS *afton* med *modevisning & underhållning* onsdag 11 november kl 19 på Alandica

Följande företag deltar i modevisningen

Boutique
niccola

TARA

SoFia
MODE & DESIGN

för alla kvinnor
bra

Skorna kommer från

ERFARENHET • KUNSKAP • KVALITET

LÄDER-
BITEN

DROP IN & SHOP
www.klippupp.com

med
alternativ
**HÅR-
SHOW**

Utställare: Hasses Ur & Guld, Wickströms Ur & Guld, Wickströms Optik, Syrrans, Minna Rundberg Ego Collection Design, Bromarks Present & Inredning, Mary Kay, Anna Hjerling Designer, Marlene Lindbäck, Angelas Beautybase, Choklad, Lembergs Ur & Guld, Andrum, Emmi Eriksson, Inger Sundblom, Matthuset, Viking Line Buss, Träningsverket, Smickra, Öhmans Bil.

Gåvor: F:ma Erik Mattsson, ÅCA, Viking Line

Dekorationer: Godby Blommor

Underhållning: Johnny Ahlström, Emanuele Ferrari

Konferencier: Erik Hemming med kläder från Zygos

Biljetter 35€. I biljetten ingår: Ett glas mousserande vin, höstbuffé, ett glas vin, gåvor och olika erbjudanden. Mingel, ej bordsplacering.

Biljetter köpes hos: F:ma Erik Mattsson i Godby, AAB Citykontoret/kundtjänst, Tara, Bra, SoFia och Boutique Niccola

Åland Freja

DAMERNAS *afton*

med **modevisning**
&
underhållning

Välkommen
och besök
oss!

www.em.com

saxofönen

Ring 12 100
Birgitta och Jenny

Öppet:
mån-tis-ons-fre 9-17,
tor 9-20

Godby Service

Vardagar 7.00-21.00
Lördagar 9.00-17.00
Söndagar 11.00-17.00

Ålandsvägen 42, tel 28 149

Glad Nöjeskryss

Fredagar och lördagar 18.30

För bara **30 €**/person får du
buss M:hamn-Eckerö t/r, båtresa t/r,
två rätters à la carte, underhållning.

ECKERÖ LINJEN

Boka på telefon 28 040, 28 300 eller www.eckeroLINJEN.ax

Välkommen in!

Torggatan 1 tel/fax 13 174
Öppet: vard 10-17, lörd 10-14

Höstnyheter från

DYRBERG/KERN

**-20% under
Damernas Afton**

Wickström
UR OCH GULD Tel. 19 833

ÅLANDS MOBILTELEFON

Vad ljust de blev!

Bygatan 1, Godby Tel. 41 380

I Godby vetja!

Korrvik, Fiskehamnsvägen
RÖKT & FÄRSK FISK
Välkommen!

**Julen
närmar sig...**

Dags att beställa
julgåvorna!

I Sittkoff tel. 22 501

Hos oss lämnar du
snabbt & enkelt
in dina
vinstrader!

Rundbergs Bil & Service Ab
Strandgatan 1 B, tel. 15 222 www.rundbergs.com

HÅRFIN!

Alla hårvårds-
produkter finns
hos

DET ÄR DUMT ATT BETALA FÖR MYCKET™

Vikingagränd 11, 22100 Mariehamn
Öppet: Mån-fre 8.30-17.00
TORSD 8.30-19.00 Lörd 10.00-14.00

**Alandia
Gourmet**

tel. 48 285

Goda råd & goda priser
Vi erbjuder dig båda.

Ring vår Kundtjänst
0200 5000 (lma/msa)
mån-fre 8-20 för
mer information

Gör det möjligt

Åland
nordea.fi

FK
FastighetsKonsult^{RFM}
www.fk.ax

TipsEttan
Öppet alla dagar

Quickly
tvätten

 Andelsbanken
FÖR ÅLAND
www.andelsbanken.ax Tel. 6330*

matt.huset

RAFAELS

PEKKAS BYGG

Bifa Ab Bilfirma

 MÖBEL-City
G Godbyvägen. Tel 21 165, fax 19 544

BLOMBERG'S
blomsterhandel

Torggatan 15
22100 Mariehamn
Tel. 19 038

BACKMANS OPTIK

TIGER BALSAM®

Ömsen
FÖRSÄKRINGAR

 **Ålands
Smådjursklinik**
i Godby
Butik & Pälsvård
Tel. 38 961
Öppet vardagar 8-17
Titta på vår hemsida:
www.smadjurskliniken.ax

**Baby &
Sjukvård**

• ARBETSKLÄDER
• SKYDDSKLÄDER
• FRITIDSKLÄDER

TEL. 15 561
SNICKARBYKAN
Ålandsvägen 35

Öhmans Bil
Bilförsäljning • Service • Reservdelar • Plåtverkstad

 FÖRETAGSBYRÅN
AUKTORISERAD REDOVISNINGSBYRÅ
Nygatan 9, tel. 29 044, fax 291 452, www.foretagsbyran.ax

INRED AB
SPECIALSNICKERIER

 citylivs
i Magazin Tel 12 155

Harrys
Tel 14 100
ELVERKSGATAN 5 MARIEHAMN

• DET HANDLAR OM KVALITET •
BILCENTER
www.bilcenter.ax

Hillings
TORGGATAN 15, TEL. 19 160

PATRIKS
MALERI 31555

SAJ
SHIP DYNAMICS

 F:ma HOLGER KARLSSON
Tel. 32 620. Biltel. 0457 0229620
Innehavare: Bjarne Jansson

**Nytt namn,
men samma
goda service!**
XL BYGG **SIMONS**
BYGG & TRÄ
Dalkarbyvägen 11 | Tel: 21 022 | Fax: 23 733

**Godby
Apotek**

Vard. 8.30-17.00
Lörd. 10.00-14.00

fotoförärra Kvalitet, komande, service!
 RAMAR
-10%
mot denna kupong
Gäller tom 5-15/11-90
GEFOTO
Gerhard's Foto Ab

 Vendor
Kaffemaskiner för alla tillfällen!
Mariehamn 018-14 075 Helsingfors 020-737 0000

Ålands **Idrottscenter**
När du vill ladda energi

Vägglössen tågar tillbaka in i våra hem

Seglivade. Vägglössen klarar sig länge utan mat och lägger ungefär 200 ägg under sin livstid.

Från att ha varit helt utrotade sedan 1950-talet har vägglössen ökat rejält de senaste åren.

Tidningar i både riket och Sverige har rapporterat om lössens återgång och på Åland görs i genomsnitt två vägglussaneringar i månaden.

Problemen med vägglöss har ökat i västvärlden de senaste åren. De försvann runt 1950-talet då folk använde effektiva gifter och lyckades i princip utrota dem. En del av de bekämpningsmedel som tidigare användes, till exempel DDT, är förbjudna i dag.

Orsaken till vägglössens

återgång antas främst vara det ökade resandet. Lössen kommer med oss hem i resväskan, de stannar däremot aldrig på människokroppen eller i de kläder som man har på sig. Vi tar dem främst med oss när vi reser i Europa. Löss från andra delar av världen, till exempel Asien, är av en annan sort och klarar sig inte i vårt klimat.

Vägglössen finns framför allt på platser där det finns många människor.

–Jag vet att en del färjor har haft problem med löss och folk har fått med sig dem bara efter att ha åkt över en tur, säger **Ronnie Facius**, Anticimex representant på Åland.

Lössens fiende. Ronnie Facius sprutar ut ämnet deltametrin utspätt med vatten i det rum som ska saneras. Två timmar senare kan rummet användas som vanligt igen.

Ronnie Facius jobbar för Anticimex och sanerar främst privata hem mot olika skadedjur. Vanligast är gnagare, getingar och myror men ungefär en till två gånger i månaden blir han anlitad för att sanera hus mot vägglöss.

Han började jobba med sanering år 2006 och fick då ta itu med en riktig vägglus-epidemi i en större byggnad i Mariehamn.

–Halva huset var fullt av kryp, säger han.

Tabu och okunskap

De som har fått vägglöss i sin bostad brukar bli av med problemen efter sanering.

–Jag följer upp genom att göra återbesök en gång i månaden ungefär, säger Ronnie Facius.

Mycket kunskap och erfarenhet försvann under de år då vägglössen var borta. Många tror att de har fått myggbett när det kliar på kroppen och så gör man ingenting åt det.

–Det finns också ett stort tabu kring löss. Folk förknippar det med lortighet och man vill inte erkänna att man har löss hemma, säger Facius.

Men vägglöss har ingenting med dålig hygien att göra. De för inte heller med sig någon sjukdom som man känner till i dag.

–Väggglöss finns även i ”fina” välstädade hus, säger Facius.

Blodsugare

De levande vägglössen visar sig inte i dagsljus. De bor runt platser där människor sover, som i sängbottnar, madrasser, bakom lister och under tapeter. På natten kryper de fram för att suga blod.

Analys. Ronnie Facius försöker artbestämma några infångade kryp. Det finns otaliga typer av insekter i våra hus.

Tecken på att det finns löss är om man har fått insektsbett under natten, eller om det finns blodfläckar och döda löss i sängen. Man kan även hitta lössens avföring som ser ut som svart pulver.

Man kan undvika vägglössen genom att dammsuga resväskorna när man kommer hem från resan eller lägga in bagaget i en varm bastu eller tvätta det i minst 60 grader.

–Jag vet folk som har slängt sina Hästensängar på soptippen på grund av löss, säger Facius.

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax
tfn 528 463

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

Fakta/ Vägglus

■ Vägglusen har följt i människans fotspår sedan urminnes tider. Genom industrialiseringen spred sig vägglössen fortare än tidigare.

■ Vägglusen (Cimex lectularius) är en liten skinnbagge som är ca 4-5 mm lång, tillplattad och lite rödbrun i färgen.

■ Födan består i huvudsak av blod från människor, men även andra varmblodiga djur kan stå för middagen.

■ Under måltiden, som tar ca 3-10 minuter, injicerar vägglusen ett ämne som hindrar koaguleringen av blodet.

■ Vägglusen kan leva ca 1 år under normala omständigheter.

■ Vägglushonan lägger 1-5 ägg om dagen, sammanlagt 200 – 500 ägg per hona och livstid. Den nykläckta vägglusen kan genast börja suga blod.

■ Har sin mest aktiva period cirka en timme före gryningen.

■ Attraheras av värme och koldioxid i människans utandningsluft.

■ Vägglusen suger blod ungefär var 8:e dag.

■ Lusen klara sig utan blod från ett par månader till ett år.

■ En vägglus kan inte hoppa eller flyga utan förflyttar sig gående.

Källa: Anticimex

Farsdag

söndag 8/11

Förrätter

Farstallrik (gravad lax, gubbröra, sill och sikrom)

Pilgrismussla med risotto, serranoskinka och schalottenlöks-vinegrätt

Varmrätter

Halstrad sikfilé med king crab-kroketter, bondbönor och skaldjurssmörsås

Helstekt hjortinnanlår med rostad rotsellericremé, gulbeta, Karl-Johansvamp och tistronsky

Dessert

Havtornspudding med chokladsorbet och toska

Vaniljglass med frostade tranbär och varm kolasås på kondenserad mjölk

Tre rätter 45€

Två rätter 39€

Middagserbjudande

måndag till fredag 14.00-18.00

Grillad entrecote med café de paris smör, rödvinssky, haricots verts, rödlök och bacon
Serveras med pommes frites

eller

Dagens färska fisk

16€

Inkl kaffe och hembakat bröd

Öppet
hela
2009

Kom ihåg
att boka
julbordet

Restaurang
NAUTICAL

Hamngatan 2, AX-22100 Mariehamn | Tel. +358 18 19 931
Fax +358 18 17 888 | www.visitaland.ax/nautical

★★★★ KALMERS ★★★★★

TILL FAR!

FÖR DEN HÄNDIGE...

BOSCH ELVERKTYG

BALTIC
LIFEJACKETS SWEDEN

Automatiskt
uppblåsbar
FLYTVÄST

92€

MUSTO

SNUGJACKA
(norm. 195€)

148€

Fins i flera färger

VERK-
TYGSSET

138€

OS- OCH KOL-
MONOXID-
VARNARE
för dej med öppen spis

19,90€

NATT-
LAMPA
7W med
rörelsesensor

4,90€

UNIVERSAL-
MÄTARE

44€

SPÄRR-
NYCKEL SET

49€

VIKINGAGRÄND VARDAGAR 8.30-17, LÖRDAGAR 10-14 TEL 28 827, 28 830 WWW.KALMERS.AX

www.volkswagen.fi

Nya Golf Variant. En sportig bil för vardagens utmaningar. Premiärvisning på lördag och söndag kl. 11-14.

Nya Golf Variant har fått en sportig exteriör som också avspeglas i inredningens design. Den här efterlängtrade herrgårdsvagnen gör vardagen ännu lättare. Den transporterar, tar dig till dina fritidsintressen och ger bilkörningen en ny njutning. I sortimentet ingår TSI-bensin- och TDI-dieselmotorer som uppfyller dagens krav. Ett nytt alternativ är modellen 1,6 TDI 77 kW (105 hk) BlueMotion Technology. Golf Variant levereras också med den avancerade DSG-automatlådan.

TSI-bensinmodeller: Pris utan bilskatt från 18.680 €, beräknad bilskatt från *5.110,28 €, totalpris från 24.390,28 €

TDI-dieselmotorer: Pris utan bilskatt från 20.650 €, beräknad bilskatt från **4.286,12 €, totalpris från 25.536,12 €

*Med CO2-utsläpp 146 g/km. **Med CO2-utsläpp 109 g/km.

Serviceavtal från 40 €/mån (3 års avtal, 15 000 km/år)

Förbrukning vid blandad körning 4,2-6,3 l/100 km. CO2-utsläpp 109-146 g/km. Bilen på bilden är extrautrustad. Totalpriset inkl. leveranskostnader.

Bifa Ab Bilfirma
www.bifa.ax

Vikingagränd 7, Mariehamn,
tel. 233 00

Bilförsäljning: mån-fre 9-17, lö 11-14
Reservdelar: mån-fre 8-17
Service: mån-fre 7.45-16

Bilförsäljning direkt:
Jonny Henriksson 526 205
Eddy Söderström 526 221
Anders Boström 526 225

Mindre plus för Saltvik

SALTVIK. Kommunens överskott blev blygsamt jämfört med förra året. Skatteprocenten kommer dock inte att ändras nästa år.

250.000 euro skriver Saltvik i årets bokslut. Det är en stor nedgång från 2008 då resultatet låg på över en miljon.

–En liten bidragande orsak är den sänkta skattesatsen, säger kommundirektör **Kerstin Alm**.

Skatteprocenten kommer ändå att stå oförändrad på 16,5 procent nästa år. Inte heller fastighetsskatterna kommer att förändras.

–Men vi måste se över våra driftskostnader, säger Alm.

Nytt torn

Det planerade utsiktstornet på Kasberget i Saltvik kommer att bli av. Kommunfullmäktige godkände kommunstyrelsens förslag med villkor att Kasbergs byalag påtar sig äganderätt, drift och ansvar för tornet. Kommunen går endast in som finansierare i bygget.

Ansvar för stränder

Saltviks kommun ska överta ansvaret för badstränderna vid Kvarnboviken i Kvarnbo och Notplan i Ödkarby. De äger se-

Tuftt för kommunen. På Saltviks kommunkansli har man planerat en försiktig sparbudget. Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

dan tidigare Västerviken i Haraldsby.

Enligt de regler och lagar som gäller ska innehavare eller ägare av allmänna badstränder ansvara för och underhålla badstranden. Det ska dessutom finnas regelbunden tillsyn vid simningsstäl-len och det allmänna skicket för räddningsredskap, förstahjälp-utrustning, bryggor, trappor och

hopptorn ska kontrolleras.

Det här ansvaret har varit för tungt för de tidigare ägarna och kommunen har därför beslutat att ta över stränderna. Om kommunen får Leader-bidrag ska även en upprustning av simstränderna göras inför nästa sommar.

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax

Hammarland kvar på lägsta skatten

HAMMARLAND. Om kommunstyrelsen får som den vill så behåller Hammarland skatteprocenten vid 16,5 också under nästa år. Det blir i så fall för tredje året i rad som Hammarland ligger på en av landets lägsta kommunala skattesatser.

Tidigare var Hammarlands kommun uppe i 17 procent men sänkte skattesatsen till 16,5 för ett par år sedan.

Enligt kommundirektör **Kurt Carlsson** är det utöver Hammarland bara Grankulla, Saltvik och Mariehamn som legat lika lågt.

Kommunstyrelsen föreslår dessutom att man inte rör

fastighetsskatterna nästa år. Det betyder att skattesatsen är noll procent för fast boende, att den så kallade allmänna skattesatsen är 0,2 medan den för övriga byggnader, som till exempel fritidsstugor, är 0,9.

Kommunstyrelsen föreslår dessutom att vattenavgifterna är oförändrade under 2010. Enligt Kurt Carlsson har man vanligen indexjusterat avgifterna årligen men eftersom vattenbolaget – där nästan hela kommunen nu är ansluten – går bra och visar överskott så ser man inget behov av att justera taxan nästa år.

Fullmäktige tar slutlig ställning vid sitt nästa möte, den 12 november. (jk)

Oförändrad Getaskatt

GETA. Den ekonomiska situationen är besvärlig till följd av kommunens svaga skatteunderlag. För 2010 ser förutsättningarna inte mycket bättre ut.

Ett underskott på 140.000 är resultatet för innevarande år i Geta. För nästa år ser det inte mycket ljusare ut.

–Förutsatt att ingenting oväntat händer kan det bli lite bättre men något positivt resultat ser det inte ut att bli, säger kommundirektör **Erik Brunström**.

Getas skatter kommer därför att stå oförändrade.

–En höjning av skattesatsen skulle vara mer avskräckande än gynnande säger Erik Brunström.

Förnyat medisavtal

I maj sades avtalet mellan Geta kommun och Medborgarinstitutet upp. Geta kultur- och biblioteksnämnd har utrett möjligheterna till kursverksamhet i egen eller annan regi men kommit fram till att avtalet borde förnyas. Kommunstyrelsen godkänner förslaget med förbehållning att avtalet endast förnyas för ett år framåt.

Ärendet ligger nu hos fullmäktige.

Geta utträder ur Mise den första januari 2010. Kommunfullmäktige har i stället utsett kommunstyrelsen till ansvarig renhållningsmyndighet i kommunen. Den arbetsgrupp som har utvärderat Mise och dess alternativ har färdigställt sin slutrapport.

Kommunstyrelsen föreslår ändå att kommunfullmäktige godkänner ett lån till Mise. Lånet om 9.000 euro betalas ut den 30 november 2009 och ska återbetalas i samband med utträdet ur Mise, alltså en månad senare.

Sophanteringen kommer nu att bjudas ut till flera olika entreprenörer.

–Vi vill hålla det lite öppet och inte nödvändigtvis överlåta det åt endast en entreprenör, säger kommundirektören.

Ytterligare har en rådgivande renhållningskommitté tillsatts. Kommittén ska vara behjälplig i frågor rörande den kommunala renhållningen och avfallshanteringen.

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax
tfn 528 463

Lumparland håller skatten

■LUMPARLAND. Kommunstyrelsen föreslår att samtliga skatter hålls på samma nivå som 2009. Det innebär att inkomstskatten

även 2010 kommer att ligga på 18,5 procent.

Fullmäktige tar slutlig ställning vid sitt möte nästa vecka. (tl)

Telefonkatalogpå nätet
www.nyan.ax

Syns bra med
FINSKA REFLEX-VÄSTAR

Med dragkjed
Olika storlekar, S-XXXXL
Äkta 3M reflex

Farsdagstips!
Även gästavar för män
fr **29,90**

CITY
SPORT & CYKEL

tel 14 950
Skarpansv. 28
Öppet: må-fre 9-17
lör 10-14

FastighetsKonsult RFM

Torggatan 3. | tel 29 066 | www.fk.ax
– ledande mäklare och fastighetsvärderare –

Bostadshus vid Alvägen 15 i Östernäs, Mariehamn.

Huset uppfört i ett plan på gjuten platta 1974 och inr förråd, varmgarage, pannrum, hall, wc, duschrum/grovkök, bastu, kök, huvudentré med vindfång, klädkammare, hall, badrum, tre sovrum och vardagsrum med öppen spis med insats. Totala våningsytan utgör ca 167 m², varav ca 102 m² utgör bostadsyta och ca 50 m² ekonomieutrymmen. Egen vacker bergstomt 760 m² som gränsar mot grönområde. Vattenburen centralvärme från oljepanna.

Utgångspris: 150 000 €.

Förfr: Markus Fellman

Bostadshus – vid Musterivägen 23 i Godby, Finström.

Det välsköta huset är uppfört i lättbetong 1970 och har gjuten platta som grund, fasader klädda med tegel och plåttak. Byggnadsytan är c:a 190 m² och fördelas på hall, kök, vardagsrum, fyra sovrum, toalett, stort badrum, elbastu, duschrum, pannrum, förråd och garage.

Trivsamt inglasat veranda om c:a 15 m² mot sydväst. Köket är renoverat 2004.

Ny dränering längs östra sidan 2006 då även rör för bortledning av takvatten lades ner.

Badrummet renoverat 2006 med kakel och våtrumsmatta, både vattenburen och elektrisk golvvärme, dubbla handfat, wc, bubbelbad och anslutningar för tvättmaskin.

Varmbonat garage med fjärrmanövrerad Crawford-port. Vattenburen värme från oljepanna (2001), anslutet till kommunens vatten- och avloppsnät samt centralantenn.

Tomten är 1450 m², vårdad med gräsmattor, planteringar, fruktträd och plattläggningar.

Belägen på detaljplanerat område endast 700 m från centrala Godby.

Tillträde februari 2010.

Utgångspris: 184.000 €.

Förfrågningar: Bosse Segerström. Tel : 291 495.

Torsdagsöppet till kl. 18.00

Bostadshus i Pålsböle, Finström.

Bostadshuset är ett Jeo-hus som är uppfört i ett plan på gjuten platta 1979 inr vindfång, hall, fyra sovrum, klädkammare, vardagsrum med öppen spis och matsal, kök, teknikrum, grovkök, duschrum och bastu, totalt ca 138 m² vy.

Fristående varmgarage och förråd om ca 28 m² vy.

Vattenburen centralvärme från en bergsvärmepump.

Nydränerat 2008 och nytt plåttak 2001. Huset renoverat i olika etapper.

Egen 2 000 m² stor och välplanerad tomt med skyddat läge.

Tillträde omgående.

Utgångspris: 165 000 €.

Förfr: Markus Fellman Tel:291497

Intresserad av våra övriga objekt?
Besök oss på www.fk.ax

VÄLKOMMEN TILL SUPERMARKET KANTARELLEN

Besök gärna vår hemsida!
www.kantarellen.ax

FARSDAGSTÅRTOR FRÅN BRÖDBITEN

Vi på Kantarellen firar ett år med
BRÖDbiten och bjuder på smakprov
fredagen den 6 november kl 13-18

Supererbjudandena gäller torsdag 5 NOVEMBER – söndag 8 november

Supererbjudande!
**YTTRE FILÉ
SPANNMÅLSGRIS**
INHEMSK 1,8 KG

4⁹⁵
KG

Supererbjudande!
OXFILÉ INRE HEL
1,6 KG GARANTIMÖRAD, INHEMSK

19⁸⁰
KG

Smakprov och demonstration av
Orava's produkter Kantarellen
torsdag 5/11 kl 12-20

RÖKT SKINKA
ORAVAIS

14⁹⁰
KG

KONFEKTASK
3 x 300 g FAZER
EP 9,89/kg

8⁹⁰
3
ASK

ÅLANDSKAKA
300 g, ÅLANDSBAGARN
EP 5,33/kg

1⁶⁰
ST

CREME BONJOUR
200 g

2²⁸
ST

Supererbjudande!
CHIQUITA BANANER
COSTA RICA

1⁰⁰
KG

Supererbjudande!
ÄPPLEN
ÅLÄNSKA

1³⁴
KG

6.11.09 -förmån

VIENNETTA
GLASSTÅRTA
650 ml, vanilj, jordgubb,
choklad
Utan Plussakort 1,90/st
Begränsning 3 pkt/hushåll

0⁹⁵
ST

SMÅBRÖD
400 g, TAASANGON
Utan Plussakort 2,47/påse

1⁹⁰
PÅSE

CHIPS
150 - 170 g, PRINGLES
Utan Plussakort 1,90/st

1³⁹
ST

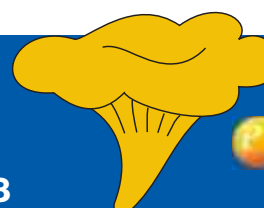
Grattis Far på söndag!

Alla supererbjudanden gäller så långt lagret räcker!

SUPERMARKET

KANTARELLEN
Nya Godbyvägen tel. 32 840
Månd-fred 9-21, lörd 9-18, sönd 10-18

6.11.09
för dina inköp

Maria Nykvist

Epost: maria.nykvist@nyan.ax
Telefon: 528 478

sport

”Det är ett av de sämsta domsluten jag sett i hela mitt liv.
SIR ALEX FERGUSON OM ATT DARREN FLETCHER VARNAS ISTÄLLET FÖR ATT FÅ EN STRAFF MED SIG I MATCHEN MOT CSKA MOSKVA.

Åland United kan få stöd för Europaspel

Bidrag till Europa. Årets seger i damligan innebär spel Champions League nästa säsong för Åland United. Och klubbens landskapsbudgeten igenom innebär det att klubben får 30.000 euro i stöd för att klara av spel i Europa.

FOTBOLL. Landskapsregeringen föreslår i budgeten för 2010 ett bidrag på 30.000 euro till Åland United för att täcka kostnaderna för spel i Europa nästa år.

Tack vare segern i årets damliga har Åland United kvali-

ficerat sig för spel i UEFA:s Women's Champions League 2010 och när landskapsregeringen presenterade budgeten för 2010 i går fanns ett bidrag till klubben med i förslaget.

Landskapsregeringen vill ge 30.000 euro ur penningautomatmedel till Åland

United för att täcka klubbens Europaspelskostnader. Det slutgiltiga beslutet tas i lagtinget.

– Vi vet inte villkoren än och beslutet är inte klubbat, men självklart skulle de pengarna göra vår situation bra mycket bättre. Hur avgörande de är för oss är dock svårt att säga, säger Åland Uniteds avgående ordförande **Bo-Erik Sandell**.

Hur långt räcker 30.000 euro?

– Klubben ansökte om 40.000 euro för vi beräknade att det kan bli två omgångar för oss och då skulle det kosta 20.000 euro per gång. Men det är väldigt svårt att säga för det kan lika gärna bli en kort resa till Linköping som att det blir en

längre till Madrid, säger Sandell.

Pengar till volley

Landskapsregeringen föreslår också ett understöd på 30.000 euro för beachvolleybollturneringen Paf Open 2010.

– Understödet kan utbetalas till Ålands volleybollförbund mot ansökan och under förutsättning att evenemanget ordnas på Åland sommaren 2010, skriver man i budgetförslaget.

Kommunal verksamhet

65.000 euro öronmärks för att organisationer och kommuner ska kunna skaffa nya idrottsredskap och -anläggningar och ett anslag på 1.105.000 euro föreslås som understöd för idrottsorganisationers verksamhet.

Anslaget överförs till Ålands idrottsförbund och meningen är att 755.000 euro ska användas för verksamhetsbidrag till föreningar och organisationer, 165.000 euro ska användas för idrottsförbundets administration inklusive löner samt kostnader för motion på recept och 185.000 euro ska användas för övrigt utvecklingsarbete, resebidrag, stipendier och fortbildning för tränare.

Dessutom föreslås ett anslag om 654.000 euro för landskapsandelar för kommunal ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet.

MALIN LUNDBERG /MARIA NYKVIST
sport@nyan.ax

Glöm inte rösta på årets mål

■FOTBOLL. Du kan fortfarande rösta på ditt favoritmål av de tre IFK-fullträffar som tävlar om titeln Årets mål i Nya Ålands och Åland24:s tävling.

■Välj ut din kandidat av de tre nominerade. Målen kan du se på www.aland24.ax.

■Messa ditt alternativ till 17 35 21. I messet skriver du Rösta (mellanslag) Sport (mellanslag) följt av 1, 2 eller 3 beroende på vem du röstar på:

- 1 för **Johan Carlsson**
- 2 för **Patrik Rikama**
- 3 för **Amos Ekhalie**

■Du kan rösta fram till och med klockan 24.00 på söndag den 8 november. Messet kostar som ett vanligt sms.

Ni som röstar deltar i utlottningen av ett VIP-paket för två personer till IFK Mariehamns första hemmamatch nästa säsong. (ml)

Davidov startar i Gävle

■TRAV. Idag startar **Ulf Erikssons** Davidov i Vallonloppet i Gävle. I sulkyn sitter **Sören Eriksson** och loppet går över 2140 meter med autostart. Segraren i loppet vinner 75.000 kronor.

På fredag startar Twobell, tränad av åländske **Oskar Granlid**, i V4-1 över 2140 meter autostart i Romme. I sulkyn sitter **Kaj Widell** och ekipaget har spår nummer sex. Även **Kjell Mattssons** travare Ailanthé startar i Sverige på fredag, i V65-3 i Kalmar. Tränaren **Tommy Zackrisson** sitter upp i sulkyn från spår tio över 2140 meter autostart.

På söndag startar **Barbro Carlsson** med Yes Tomorrow på Solvalla. Även Jeppas Hampus som tränas av **Kristian Autio** startar på Solvalla under söndagen, med **Jim Frick** i sulkyn i ett lopp som går över 1640 meter autostart. (ml)

Sportens kom ihåg

■agility.ax: Träningshelg för Catrin Ekbåge från Sverige 5-6 december. Läs mer på hemsidan www.agility.ax. För mer info går det också bra att kontakta Anna Karin, tel 040 505 1037.

■Bowling: Bowling veteranernas riksserie omgång 2 div 2 spelas i Mariehamn den 5 november 16.00. Följande spelare är uttagna för spel: Hilding Mattsson, Rolf Eriksson, Göran Sjöberg, Anders Sjövall, Göran Isaksson, Allan Schåman, Tryggve Welin, Brita Johansson. Reserver: Ingvar Engblom, Tor Mattsson.

■IFK Mariehamn orientering: Höstmöte torsdag 12 november 18.30. Idrottsgårdens konferensrum. Alla upp.

■Åid/Friidrott: Friidrottsutskottet håller valmöte, onsdagen den 11 november kl. 19.00, i Vikingahallen, Jomala.

■ÅMK Folktrace: talka ute på banan på lördag 10.00. Vid frågor ring Åse 04575243089

■ÅSSF: Bänkskytte cup 4, 100m UL, lördag 7 november 14.00

HJK låter mittback gå

■FOTBOLL. HJK låter den 27-åriga mittbacken **Jukka Sauso** tala med andra klubbar trots att han har ett år kvar på kontraktet, det berättade Vasabladet i går.

– HJK har för tillfället fyra mittbackar under kontrakt. Därför tvingas vi frigöra en som får söka sig en ny klubb, skriver HJK:s sportchef **Tuomo Saarinen** i ett pressmeddelande som skickats till Vasabladet.

Sauso, som är den mittback som frigörs, kan välja

att stanna i HJK kontraktet ut, men enligt vad han säger till Vasabladet låter det inte troligt.

– De gör ju det ganska klart att de vill bli av med mig. Visst kunde jag stanna och bara lyfta pengar nästa år, men jag vill ju spela fotboll och känner att jag har mycket att ge i ligan ännu. Eftersom de inte verkar vilja ha mig här så måste jag förstås se över mina alternativ, säger Sauso. (ml)

Arajuuri med mot Spanien

■FOTBOLL. IFK Mariehamns **Paulus Arajuuri** finns med i den trupp som huvudtränare **Markku Kanerva** tagit ut inför nästa EM-kval-

match. Finlands U21-landslag möter då Spanien på bortaplan. Matchen spelas den 13 november. (ml)

TAKE CONTROL

g-Force Stud

- Utmärkt dragförmåga på snö och is.
- Suveräna köregenskaper på hala underlag.
- Effektiv bromsning på is.

Rollic Karlbergsvägen 2. Tel 23 611
Rundbergs Bil & Service Ab. Tel 15 222

BF Goodrich
TAKE CONTROL

Johan Carlsson fortsätter i IFK

FOTBOLL. Mittfältaren Johan Carlsson har skrivit under för ytterligare en säsong i IFK Mariehamn. –Det är roligt att Johan fortsätter hos oss. Han har blivit som en ”pappa” i laget och den senaste säsongen var förmodligen hans bästa någonsin i den grönvita tröjan, säger IFK:s klubbdirektör Peter Mattsson.

28-årige mittbacken/mittfältaren Johan Carlsson kom till IFK Mariehamn redan 2003. Han är den spelare i truppen som har spelat längst i klubben, och i går skrev han på för en säsong till. –Det har varit en bra säsong som jag gärna ser en fortsättning på. Vi har ett bra lag och en bra organisation så det känns helt rätt att fortsätta, säger Carlsson.

Och att det var för just ett år till som Carlsson skrev kontrakt för förklarar han så här. –Jag gick på känslan. Det var så jag ville ha det, säger han.

Som en pappa

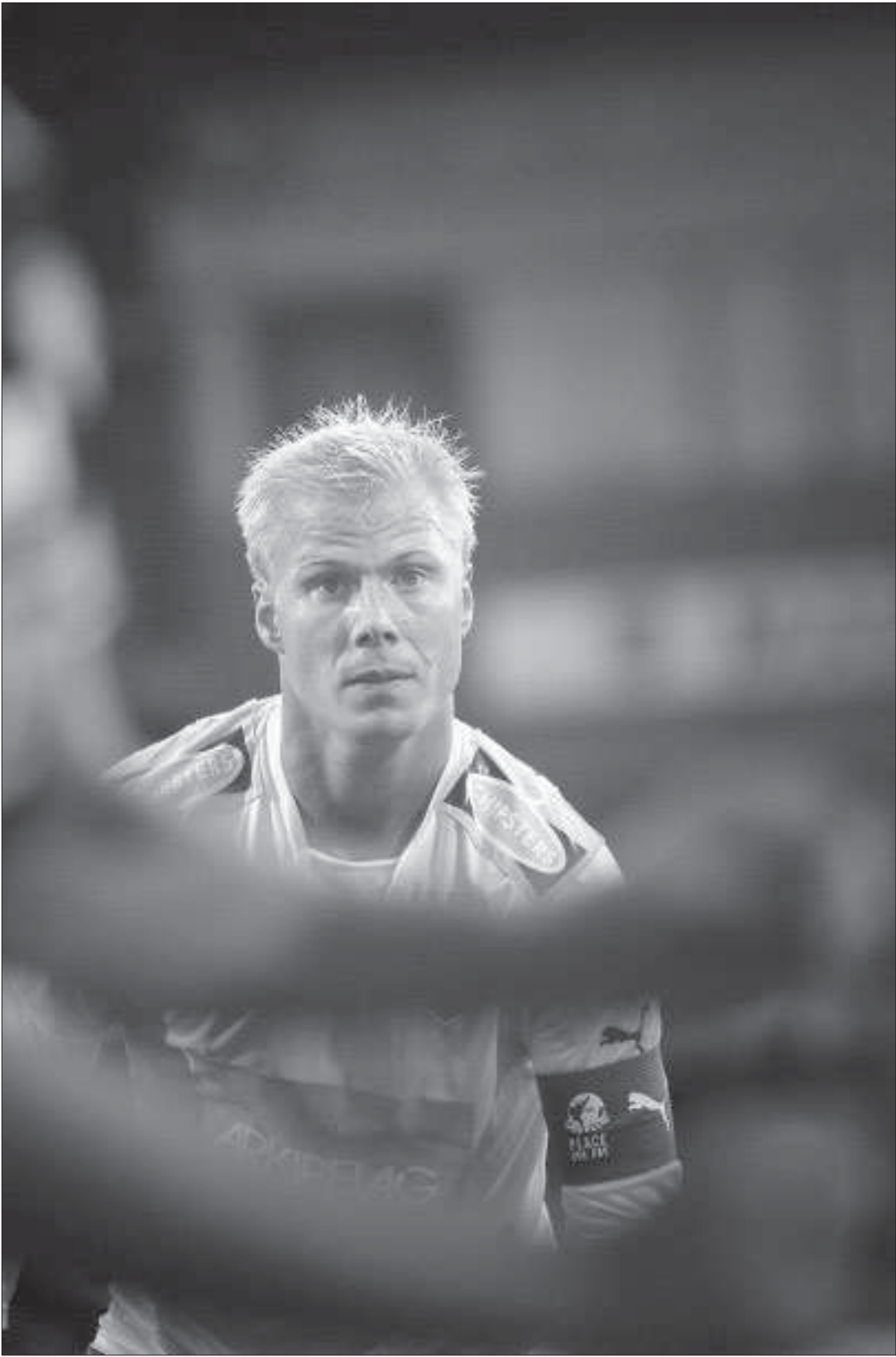
Under den senaste säsongen spelade Carlsson 19 ligamatcher och gjorde även sitt hittills enda ligamål. Han var dessutom vikarierande lagkapten när **Mika Niskala** var skadad.

–Det är roligt att Johan fortsätter hos oss. Han har blivit som en ”pappa” i laget och den senaste säsongen var förmodligen hans bästa någonsin i den grönvita tröjan, säger IFK:s klubbdirektör Peter Mattsson.

Johan Carlsson, som tidigare även spelat för Hammarbys ungdomslag, har totalt gjort 107 seriematcher för IFK.

IFK har nu kontrakt med 17 spelare för nästa säsong.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

Skrev på ett ettårskontrakt. Johan Carlsson lämnar säsong nummer sju i IFK Mariehamn bakom sig och ser nu fram mot sin åttonde säsong i klubben. Foto: ANDREAS DIENERT

Nu börjar ”elit-gruppen” träna

FOTBOLL. Nästa vecka är det tänkt att IFK Mariehamns nya träningsgrupp för talangfulla unga fotbollsspelare ska träna tillsammans för första gången. –Vi har valt ut ungefär 15 killar och senast på fredag ska de bestämma om de vill vara med eller inte, säger sportchef Stephen Ward.

Som Nya Åland tidigare berättat startar IFK Mariehamn en ny träningsgrupp för unga talangfulla fotbollsspelare i höst. Spelarna handplockas för att få liknande träningar som a-lagsspelarna och målet är att fler ålänningar på sikt ska ta plats i Tipsligan.

–Nu har vi kontaktat de spelare som vi är intresserade av,

spelare både från IFK Mariehamn och från andra åländska föreningar, och på fredag ska de meddela om de vill vara med eller inte, säger Ward. Nästa vecka inleds en uttagningsperiod under vilken gruppen tränar tre gånger i veckan under ledning av a-lagets tränarstab. –Under den här perioden får killarna känna på lite hur det känns. I december i samband med att a-lagets träningar drar igång ökar även elitgruppens träningsmängd. Nu ska vi först se vad det är för standard på killarna, hur många det blir i den slutgiltiga gruppen beror sedan på hur många som är tillräckligt bra, säger Ward.

SIFFK deltar
Till elitgruppens träningar

Tränare. Nästa vecka börjar Stephen Ward och Pekka Lyyski tillsammans med resten av a-lagets tränarstab drillar de unga fotbollstalanger som valts ut till den så kallade elitgruppen. Arkivfoto: FREDRIK TÖRNROOS

kommer även IFK Mariehamns farmarlag SIFFK att vara inbjudet. –Eftersom de har många spelare som går i skola utanför Åland så har de ofta en tunn trupp på träningarna vintertid. För att de ändå ska kunna få ordentlig träning har vi bjudit in dem, säger Ward. Spelarna i den så kallade elitgruppen är mellan 16 och

18 år. Ward berättar dock att IFK också planerar att inrätta en grupp för spelare födda 1995 och 1996. –Den gruppen ska träna mindre än de äldre men annars följer det samma idé och de ska också tränas av a-lagets tränarstab. De får alltså en ännu tidigare inblick, säger Ward.

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax

V75 Eskilstuna

Lördag 7 november

■ Omgången präglas av finalerna i fyra kategorier av den omfattande unghästserien Breeders' Crown. Av de ca 350 tre- och fyraåringar som deltagit i BC-försöken under säsongen har nu 48 finalister utkristalliserats, 12 i vardera finalen. Finalvinnarna, såväl i hingst/valackloppen som i stoditona, får 700 000 kronor. En attraktion fattigare blev BC-finalerna tyvärr när kejsaren i fyraårsskullen, **Maharajah**, galopperade bort sig i förra veckans semifinalomgång. Nu riktas rampljuset i den klassen i stället mot Maharajahs ärkerival **Yield Boko**, som finalkvalade i suverän stil.

Lopp 4. V5-3. V75-1. Tvilling. Auto.
2140:
1 Pebbly - Goop B 04111 14,6a
2 Simb Ruby - Kihlström Ö 11331 15,1a
3 Viola Silas - Persson F 11111 12,0a
4 Jullan - Adielsson E 12322 14,4a
5 Rollout - Lennartsson P 60602 12,9a
6 La Bellouet - Persson H K 22142 14,2a
7 Startar ej
8 Sweet Desire - Sundberg H-O 50503 13,9a
9 One Wish - Svensson C 13111 14,8a
10 Action Wind Ås - Ohlsson U 22d52 12,3a
11 Estancia - Jepson C J 42563 14,5a
12 Spot Over - Jansson T 53363 14,0a

Rank: 3-1-6-9-2-4-5-10-12-8-11
VINNARTIPSET. I den första av omgångens fyra Breeders' Crown-finaler, den för treåriga ston, är **Viola Silas** obestriddlig favorit. Hittills har hon inte åkt på ett enda nederlag i sin elva starter långa karriär och den som söker argument emot henne har problem. Möjligtvis att hon såg småseg ut i semifinalen på Solvalla förra veckan

Fredrik Perssons ögonsten är snabb första biten och kan mycket väl ta hand om ledningen i ett tidigt skede. Vi singelstreckar Viola Silas – men bara på det lilla systemförslaget. Korkat, kanske.

Lopp 5. V5-4. V75-2. Tvilling. Auto.
2140:
1 Zorro Photo - Uhrberg T 36351 14,2a
2 Juggle Face - Kolgjini L 142d1 13,6a
3 Red Hot Dynamite - Kontio J 11111 12,6a
4 Schwerin Boko - Svanstedt Å 4d301 13,4a
5 Global Lawbreaker - Malmqvist R 41342 12,7a
6 Hot Southwind - Lövgren J 13522 13,2a
7 Monster Drive - Frick K 21253 14,3a
8 Alwood - Wallin T 00363 15,1a
9 Onedin Zet - Redén D d7232 14,4a
10 Caballion - Larsson F B 5d432 15,2a
11 Denver Ås - Kihlström Ö 32153 12,7a
12 You Bet Hotline - Bergh R 63123 14,6a

Rank: 3-2-6-5-1-4-12-7-11-9-10-8
SPIKEN. Att **Red Hot Dynamite** är en fantastisk talang har vi vetat länge och han fortsätter att stapla framgångar. Ibland kan unghäststjärnor som varit med i de stora årgångsloppen tappa lite av effektiviteten i slutet av året, men i hans fall kan inga tecken på något sådant skönjas. Red Hot Dynamite vinner denna Breeders' Crown-final, påstår vi utan darr på manschetten. Omgångens klart bästa singelstreck!

Lopp 6. V5-5. V75-3. Tvilling. Auto.
2140:
1 S.J.'s Photocopy - Ohlsson U 24065 11,4a
2 Debbie Brodda - Adielsson E 22364 10,8a
3 Olganina* - Svanstedt Å 41431 11,6a
4 Airstrike - Jansson T 65462 11,8a
5 Acclaim - Eriksson H 15020 11,5a
6 Tunk Nafets - Widegren D kk505 12,3a
7 Giant Superman - Larsson F B 2d204 10,4a
8 Jodas Julia - Lennartsson P 56424 11,7a
9 Robis Ingo - Widell K 20251 11,4a

Rank: 2-3-5-1-8-4-7-9-6
VINNARTIPSET. I ett av säsongens ihåligaste gulddivisionslopp misstänker vi att **Debbie Brodda** äntligen kan få sin första viktoria för året. Hon står onekligen på tur, efter en serie fina löpningar utan att ha hjälp av turen. Sin senaste fullträff noterade Stig H-stoet vid den här tiden förra året, då hon knockade elithästen Russel November på Jägersro.

På läge, motstånd och visad form är Debbie Brodda ett vettigt vinstbud, i brist på bättre.

Lopp 7. V4-1. V75-4. Tvilling. Auto.
2140:
1 Rakas - Lennartsson P 2d221 12,0a
2 Yield Boko - Goop B 15201 13,1a
3 Spring Erom - Ohlsson U 11011 13,5a
4 Micro Mesh - Kolgjini L 01011 12,1a
5 Startar ej
6 Tarpoon Bris - Wiman J 40052 13,5a
7 Yanantin Boko - Kontio J 32613 11,5a
8 Pinepower Rose - Jansson T 45313 12,2a
9 Knockout Rose - Adielsson E 02302 13,0a
10 Glory Southwind - Widell K 13112 11,3a
11 Wood Laday - Svanstedt Å 233d3 11,3a
12 Rocky Race - Witasp L 43003 13,0a

Rank: 2-3-1-9-4-7-10-8-11-6-12
VINNARTIPSET. I Maharajahs frånvaro får **Yield Boko** ta på sig rollen som de maskulina fyraåringarnas centralgestalt på lördag. Efter lite sämre prestationer såväl i det svenska Derbyt som i Europaderbyt presenterades han åter i bästa författning i semifinalen.

Lopp 8. V4-2. V75-5. Trio. Tvilling. Auto.
2140:
1 Access Tooma - Hanné T 20510 11,9a
2 Brian Key - Wallin P 00550 12,0a
3 Paper Moon - Kihlström Ö 04004 12,0a
4 Global Journey - Svanstedt Å 12k60 11,6a
5 Javelin Q. - Larsson F B 06406 12,3a
6 Device - Eriksson H 20320 11,6a
7 Lovely Lidob - Olsson D 06k30 13,5a
8 Blue Canyon - Rondina-Bisi S 0d0k0 12,3a
9 Råser Sune - Collander C 02452 13,0a
10 Imola November - Kolgjini L 27005 13,8a
11 Fraternity Party* - Goop B 00d33 12,3a
12 Elton Silvio - Untersteiner P 32254 13,2a

Rank: 1-6-3-7-4-12-10-2-9-11-5-8
VINNARTIPSET. **Access Tooma** är inte lätt för oss spelare att hantera. Varvar uppseendeväckande starka löpningar med bottenknapp, av någon anledning. Vid V75-vinsten i Bollnäs näst senast såg han exempelvis smått oslagbar ut, för att på Romme gången efter vara chanslös.

Lopp 9. V4-3. V75-6. DD-1. Tvilling. Auto.
2140:
1 Annicka - Locqueueux D 15531 12,9a
2 Vanessa du Ling - Kontio J 66041 13,5a
3 Ibiza Broline - Lennartsson P 51011 12,8a
4 Tiffany Brodda - Jansson T 040d1 12,7a
5 Ivory Tilly - Ohlsson U 03262 12,4a
6 Caddie Dream - Adielsson E 13112 13,5a
7 Quassia Lascaux - Olsson D 11013 15,1a
8 Dear Jackie - Sundberg H-O 31423 13,9a
9 Miss Sixty - Goop B 53222 13,1a
10 Calamara Donna - Kihlström Ö 11232 12,3a
11 Maggan S.E. - Svensson He 24323 13,5a
12 Mellby Smaragd - Untersteiner J 30d03 14,2a

Rank: 1-6-2-3-10-4-9-5-7-8-12-11
VINNARTIPSET. Den mest svårslösta av alla Breeders' Crown-finaler är den här, för de fyraåriga stona. Vi hoppas klara oss med halva fältet streckat och börjar med **Annicka**, som avgjorde med stor pondus i sin semifinal.

Lopp 10. V4-4. V75-7. DD-2. V3-1. Tvilling. Auto.
2140:
1 Alien's Kiss* - Untersteiner P 0k141 12,6a
2 Fisher King - Kolgjini L 101dd 13,5a
3 Lucas Ness - Degiorgio C 10001 13,4a
4 Little Rainbow* - Adielsson E 32303 11,3a
5 Manhattan Sassy - Goop B 62030 12,7a
6 Bourbon Tooma - Svanstedt Å 23100 12,8a
7 M.T.Cheyenne - Ålsén O 66216 13,0a
8 Versace Boko - Lindblom C-E 61342 12,8a
9 Sunnan Tibbe - Johansson J-O 11150 14,4a
10 Rubberman - Frick K 14412 12,4a
11 Lark Kronos - Kihlström Ö 20044 11,6a
12 Chimall T.T. - Persson F dd120 12,2a

Rank: 3-12-5-2-4-10-1-7-11-6-8-9
VINNARTIPSET. Formfrågetecknen kring den normalt bäste i fältet får oss att dra till med en liten chansning i vinnartipset: **Lucas Ness**. Maltesen Charles Degiorgio har, efter etableringen som Mantorp-tränare, visat att han inte är någon bluff.

► BO YNGVESSON/TT SPEKTRA

V75-förslag:	
Avd 1:	3, 1, 6, 9
Avd 2:	3
Avd 3:	2, 3, 5
Avd 4:	2, 3
Avd 5:	1, 6, 3
Avd 6:	1, 6, 2, 3, 10, 4
Avd 7:	3, 12, 5, 2, 4
STORA systemet: Hästar i halvfet och kursiv stil; 2160 rader. (Insats: 1080 kr)	
Lilla systemet: Hästar i halvfet stil; 216 rader. (Insats: 108 kr)	

Se det med egna ögon!

www.24.ax

Väntande väntade på spruta

I går kväll fylldes vänt-rummet i hälsocentralen i Mariehamn med gravida kvinnor. Då hälsocentralen stäng-er i kväll har de gravida på Åland fått sitt vaccin mot svininfluensan.

Det finns ungefär 120 kvinnor på södra Åland och i Mariehamn som just nu är gravida, åtminstone om man skall tro statistiken. Cirka en tredjedel av dem samlades vid 18-tiden i går kväll i en väntsal i stadens hälsocentral och bjöd på en imponerande samling stora magar. Alla hade kommit med samma mål, det vill säga att vaccinera sig mot svininfluensan H1N1. En av kvinnorna i rummet är **Hannah Sumelius** som väntar sitt andra barn. –Jag har från allra första början varit besluten om att jag skulle vaccinera mig, jag har inte tvekat, säger hon.

Inte orolig Hannah, som är i sjunde månaden, säger att hon inte heller har oroat sig för svininfluensan.

–Nej, jag har inte varit orolig. Jag är ju så pass långt gången, jag beräknas föda i slutet av december. Då det är Hannahs tur att få sprutan får vi följa med in i mottagningsrummet där **Heidi Sévon** och **Agneta Backman** väntar. Båda är hälsovårdare och Heidi är dessutom barnmorska.

Turas om Just i kväll finns det sammanlagt sju personer på ÅHS som har till uppgift att vaccinera de gravida. –Vi jobbar två och två i tre team och så finns det en extra som springer omkring och hjälper alla. Inom teamen turas vi om att vaccinera, berättar hälsovårdarna. Precis som vid vilket vaccineringsstillfälle som helst får Hannah först frågan om hon är allergisk mot något och se-

Får vaccin. Hannah Sumelius har från början varit besluten om att låta vaccinera sig mot svininfluensan. Här ger barnmorskan och hälsovårdaren Heidi Sévon sprutan.

På väg hem. Mia Sorvoja kom till ÅHS med maken Henri som sällskap. Hon berättar att hon först inte tänkte bry sig om vaccinet men sedan insåg att det måste finnas en orsak till att det rekommenderas.

dan ombes hon vänta en kvart efteråt med att gå hem. **Inte ont** Dessutom får Hannah veta att det som biverkning kan uppstå

en mindre reaktion vid platsen för nålsticket. Det kan vara till exempel lite sveda eller klåda. Det går fort att ge sprutan och Nyan undrar efteråt om det gjorde ont.

–Nej, det gick jättebra, svarar Hannah.

Finnas skäl Då vi kommer tillbaka till väntsalen har de som var först i kön redan suttit av sin kvart och avlägsnat sig. En av dem som just är på väg hem är **Mia Sorvoja**. –Jag har lite ont i armen där de stack mig men i övrigt mår jag bra, berättar hon. –Först i höstas tänkte jag inte ta någon spruta alls men sedan insåg jag att det ju måste finnas skäl till att sjukvårdsmyndigheterna rekommenderar att man skall vaccinera sig.

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

Foto: JONAS EDSVIK
jonas.edsvik@nyan.ax
tfn 528 471

Stickande hälsovårdare. Heidi Sévon och Agneta Backman var ett av tre par som i går kväll turades om att vaccinera stadens och södra Ålands gravida.

8-åring dog i svininfluensa

■Svininfluensan har krävt sitt andra dödsfall i Finland. I går kväll bekräftade myndigheterna att en åttaårig för övrigt frisk flicka från Torneå dött i sjukdomen. Forskningsprofessor **Petri Ruutu** på Institutet för hälsa och välfärd (THL) säger att flickan drabbades av lunginflammation som orsakades av svininfluen-

Vaccineringen fortsätter med nya riskgrupper

■Vaccineringen av gravida i stan och på södra Åland fortsätter klockan 18-20 i kväll på hälsocentralen i Mariehamn. Gravida som hör till hälsocentralen i Godby har redan fått sin spruta. Nästa vecka är det enligt planerna dags att ta itu med andra riskgrupper. Ledningen för ÅHS informerar i slutet av veckan genom annonser i lokal-tidningarna vem som står i tur och var och när vaccineringen ges. Enligt ett pressmeddelande från Institutet för hälsa och välfärd (THL) i går har man ändrat vaccineringsordningen.

THL beordrar att familjemedlemmar som till exempel deltar i vården av cancerpatienter och anhöriga till personer som får starka cytostatika eller som fått en organ- eller stamcellstransplantation skall vaccineras genast. På hälsocentralen i Mariehamn hade man i går kväll inte fått information om ändrad vaccineringsordning men personalen räknade med att det skulle ske eftersom ÅHS följer direktiven från THL. (FNB/tt-s)

saviruset och att hon dog efter att ha varit sjuk i klart mindre än en vecka. Ruutu säger att det att sjukdomen utvecklades så snabbt tyder på att lunginflammationen orsakades av viruset. Noggrannare undersökningsresultat får man senare. I övrigt är myndigheterna är förtegnade om detaljerna kring flickans död. (FNB)

RIKSNYTT

Var tredje person bilägare år 2050

HELSINGFORS. Antalet bilar växer snabbare takt än mänskligheten och i mitten av århundradet kan det redan finnas över tre miljoner bilar. Det förutspår Internationella energioorganisationen IEA, om bilparken i utvecklingsländerna växer i samma takt som den gjorde i Europa och Japan.

IEA förutspår i en studie om långsiktiga utvecklingstrender och koldioxidutsläppen i trafiken att världens bilpark kommer att trefaldigas fram till år 2050. Antalet bilar beräknas öka från cirka 700 miljoner till över 2 miljoner år 2050. IEA varnar för att den växande trafiken och bilparken kommer att närapå fördubbla koldioxidutsläppen från trafiken, om inga nya motåtgärder sätts in. Utsläppen ökar från nuvarande 7.700 miljoner ton till cirka 14.000 miljoner ton. –Bilparken trefaldigas,

landsvägstransporterna fördubblas och flygtrafiken kanske fyrdubblas. Det innebär fördubblad energiförbrukning inom trafiken. Koldioxidutsläppen ökar ännu mera på grund den ökande produktionen av syntetiska bränslen, varnar IEA:s generaldirektör **Nobuo Tanaka**.

Ton kostar 200 dollar IEA utredde med hjälp av olika räknemodeller möjligheterna att halvera utsläppen fram till 2050. Det blir enligt studien mycket svårt att nå detta mål. Enligt Tanaka kräver det en teknologisk revolution i trafiken och enorma investeringar. IEA har räknat ut att det kostar ungefär 200 dollar per koldioxidton att minska utsläppen från trafiken med 30 procent. En halvering av utsläppen fram till 2050 skulle enligt organisationen kosta ”betydligt över 200 dollar”.

Allt fler bilar. IEA varnar för att den växande trafiken och bilparken kommer att närapå fördubbla koldioxidutsläppen från trafiken, om inga nya motåtgärder sätts in.

Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

Utsläppen kan minskas om man gör bilarna effektivare, övergår till alternativa bränslen och motorteknologi samt styr folk till att i högre grad använda kollektivtrafiken. Bilarnas bränsleanvändning väntas bli 50 procent effektivare fram till 2030. Den globala försäljningen av bilar stiger enligt IEA från

nuvarande 60 miljoner bilar om året till 150 miljoner bilar. Om bilparken växer i samma snabba takt som i Europa tidigare ökar försäljningen till 220 miljoner om året. Genom att bedriva en politik som gynnar kollektivtrafiken kan man få ner den årliga försäljningen till 110 miljoner bilar, tror IEA.(FNB)

Kärlek bristvara för barn och unga

HELSINGFORS. Över en fjärdedel av barnen och ungdomarna i en ny finländsk undersökning anser att de får för lite stöd och kärlek av sina föräldrar.

Överläkare **Leena Repokari**, specialist på barnpsykiatri, säger att ungdomar har ett stort kärleksbehov, men det kan vara svårare att visa sin kärlek för dem än för mindre barn. Man kan ändå krama dem, rufa till deras hår, massera skuldrorna eller röra dem vid axeln. –Också till ungdomar kan man säga att man tycker om dem och älskar dem. Man kan säga det i förbifarten när man kallar dem till matbordet eller ber dem gå ut med soporna. Om man inte gör ett stort nummer av saken blir de inte förvirrade, säger Repokari.

Stränga regler Enligt en färsk internetenkät,

som utförts för föreningen Barnklinikernas faddrar, anser en fjärdedel av barnen att föräldrarna ställer för strikta gränser eller tillämpar för stränga regler. Hela 40 procent av svarsgivarna uppgav att föräldrarna inte känner till vad barnen för sig på dagarna och kvällarna. Hälften av föräldrar vet inte heller vilka webbplatser barnen besöker.

Mobbade Bara hälften av barnen bjuder hem kompisar, men mer än hälften talar med föräldrarna om dagens händelser. Merparten äter med familjen. Vart fjärde barn medger att det har mobbat andra. Betydligt fler har råkat ut för mobbning. Enkäten besvarades av mer än tusen barn och ungdomar i åldern under 18 år. Enkäten fanns på i internetgemenskaperna IRC-Galleria och Habbo och genomfördes av företaget Eccu Finland. (FNB)

• Säljes

Kieffer Aachen Allround mot dressyr. Svart 17,5” normal mot vid. Bra skick. Legat på fullblod och ett varmblod. 400€ Tel0400517412

Kattunge Svartvit 5 månader ung kattunge söker nytt hem. Tel38501, 04573429000

► Elektronik

• Säljes

19” skärm. 19” Hitachi crt-skärm säljes. 15€ Tel04573613434

📷 **Kamera** Konica MR.640 Tele/Wide, Weather proof, Dual sensor, AF. Nytt batteri medföljer. Obet. använd. 50€ Tel04573314070

📷 **GTA 4 till PC** Grand Theft Auto IV för PC. 36€ Tel04573433060, martin.husell@aland.net

Philips 29” TV Philips ”tjock-tv” 29” modell 29PT9113/12. 50€ Tel04575483266, jorgen@mtel.ax

SE 890i Tunn, 10mm! 3,2 mpx, 1 GB m2, bluetooth, 3G, aluminiumskal, tunn som ett cdfodral 10mm! walkmanheadset, laddare mm. 170€ Tel04573424782, sebastian.joelsson@aland.net

📺 **Playstation 2 spel** Alla i bra skick med manualer. T.ex. Tomb raider legend, GTA: San andreas, Def Jam Fight for NY, Crash Tag team Racing. 20€/st. Tel0408708717, markus.marknaden@gmail.com

19” FlexScan S1901HK S1901HK (TN panel, 6ms) är en skärm med hög kontrast och inbyggd ljusmätare, perfekta egenskaper för kontors applikationer. Höj oc. 175€ Tel0403249885

Hemmabiosystem Deltaco, allt medföljer. 80€. Tel0408291327

Vems är numret?

SMS:a 16505

- Skriv in telefonnumret inklusive riktnummer t.ex. 04571234567 (man kan även använda det internationella prefixet +3584571234567)
- Skriv numret utan mellanslag
- Skicka det som ett textmeddelande till 16505
- Du får tillbaka uppgifterna som ett textmeddelande 0,59 €/sökning

KUNDTJÄNST 0800-93553 www.gsm.aland.fi

► Fastigheter

• Uthyses

Lägenheter Tvåa 62m² uthyses i radhus i Eckerö Storby. Tel04573799095

Gran canaria Lägenhet i Puerto de mogan på Gran canaria uthyses vecko- eller månadsvis. 250/vecka. 250€ Tel04573613920, kylliem_2007@hotmail.com

2:a hand Göteborg 2 rum och kök uthyses i Göteborg 23 januari - 20 mars. Maila för mer info. 450€, erasemusic@me.com

2 rok centralt Fr.o.m. 1.12, 76 kvm. Topprenoverat 2004. Fullt utrustat kök. Värme, vatten, bilplats igår. Hushållsel tillkommer. Ej studerande. 765€ Tel0401874200

Radhuslägenhet, 1:a, i Smedsböle Sund, 34m², uthyses fr.o.m. 1/12. Tel04575524040

Möblerat rum med kök och dusch, centralt. Uthyses till nykter, ej rökare. Tel14808

• Önskas hyra

Rambo 1 år Rottis, schäfer, Amstaff, Dobberman i blodet, söker nytt hem, brådskan-de pga jobbar på sjön. Vill inte avliva onom. Brådskan-de!. Tel+3584573430408, gatzile@hotmail.com

📷 **Hö/silagehäck** passande för 2-4 hästar då man ger mor-gon/lunch givor. Mycket stabil. Tel0408339032

📷 **Eizo 19 LCD** ”FlexScan S1901HK från Eizo blir vår testvinnare eftersom den är mycket bra rakt igenom hela betygskalan.”. 150€ Tel0403249885

📺 **Sony tv KV-29C5E** Tjock tv i prima skick! Med stativ och hjul under, plats för extra utrustning, 2 scart-uttag, fjärrkontroll och bruksanvisning. 90€ Tel0405825888

Xbox 360 nyskick! 2 handkontroller, headset och tre spel: fifa 09, skate 2, call of duty 4. Perfekt julklapp!. 250€ Tel0405509881

TV Philips Match Line Wide screen. Som ny. 50€ Tel04573426937

Nintendo Wii 2 kontroller, 3 spel, laddningsstation, så gott som oanvänt. 240€ Tel0405296944

Tjock-TV 2 st ”Tjock-TV”, en Hitachi och en Philips, 30€/styck. 30€ Tel0403562870

Gps 1st Garmin nuvi bilnavigator med kartor över Norden, ca 1år gammal. 50€ Tel0408508071

📷 **Hemmabiosystem** Deltaco hemmabiosystem med alla tillbehör. Säljes pga utrymmesbrist. 80€ Tel0408291327

Video digital camera Obeg. Samsung video + digitalkamera 20xoptical ZooM extra oppladdningsbatteri m.m. 230€ Tel0400723718

Lägenhet Trevlig & rökfri tjej som letar 1rok/2rok. Gärna en centralt då mitt arbete ligger mitt i stan. Maila eller ring. Tel04573439113, zetz-@hotmail.com

► Hus & Hem

• Säljes

Högsäng. Snugg silergrå högsäng av metall, 200x90cm, bortslumpas pga utrymmesbrist. Madrass medföljer. 30€ Tel17963

📷 **Skrivbord** Praktiskt skrivbord med plats för dator, skriva-re, pärmar etc. Skrivbordet är i körsbärsfärgad laminat och i fint skick. 50€ Tel0405825888

📷 **Hyllserie i körsbär** Nurme-las Pikantti kvalitetsförvaring i körsbär. 2 skåp med dörrar, 1 skåp med glasdörrar, 1 cd förvaring, 2 låga hyllor. Nyskick!. 350€ Tel0405825888

Säng 2st resårmadrasser med ben. Använda ca 4år, i bra skick. Mått 200x80 cm. 200€ Tel04575244058

Tvättmaskin Samsung 7,5 kg ca 3år. 200€ Tel04575957713, diatorisa@hotmail.com

Oppen spis, rappat (vit) leca-block, utan insats, nedmon-terad. 100€ Tel04573430792, cgale@aland.net

📷 **Hästens säng 90cm** Man kan välja vita runda eller träfärgade fötter. Halva nypriset. 500€ Tel0408241212, gunlake@aland.net

📷 **Luftvärmepump** Panasonic CU/CS NE9GKE. Nya med full garanti. 1150€ Tel+358407364940

Säng Ikea ”Tromsö” loftsäng i stål. Madrass medföljer. 80€ Tel16562, 0408337409, georg.jensen@mariehamn.ax

Datorbord gratis Smart datorbord med utdragbar tangentbord + fack för CD-n bortskänkes. Björkfanér. Tel0407352946

Svart dvd-ställ med rum för 20 dvd. 40 cm högt, 22 cm brett och 15 cm djupt. Nypris 29.90, nu. 15€ Tel0408291327

Vardagsrumsbord Träfärgat vardagsrumsbord. 120 cm brett, 75 cm djupt och 50 cm högt. 30€ Tel0408291327

Dubbelsäng stomme med vita gavlar 200x160, gammaldags gungstol. Tel0407098392, thommyf@aland.net

📷 **Lyxiga tapeter** Nio hela rullar lyxiga engelska tapeter och en påbörjad säljes som obehövliga. 45€ Tel04573613755,

Soffbord i svart stål och härdat glas, längd 118 cm, bredd 78 cm, höjd 49 cm. 25€ Tel13776

Sängbord i björk med 1 låda, sängbordets mått bredd 40,5 cm, djup: 38 cm, höjd; 40 cm/46,5 cm. 15€ Tel13776

CD-ställ i svart trä med glasdörr, längd 125 cm, djup 18 cm, bredd 31 cm. 20€ Tel13776

Stenplattor för trädgårdsanläggning. 180st 50x50cm mänmönstrade + vinkelstenar + andra plattor. Tel04573434341, 22146

Kyl o frys ElektroHelios, 175 cm hög, köpt 2001. 60€ Tel0405578464

Soffbord! Soffbord, mahognyfärgat bastant träslag, 120x80 cm. Köpt på Mio för 4500 Skr. 60€ Tel0403562870

Varmvattenberedare Parca M200VS, 200 lit golvmödelld beg. fungerar. 220/380V. Bortskänkes Tel0400972495.

• Säljes

Piano. Akustiskt piano säljes. Tel0400696761

📷 **Kaffeservis** 12 delar, inkl kanna, gräddsnäcka, sockerskål. Blått blommönster. Sgs oanvänt. 40€ Tel0503306449, annaees@hotmail.com

Rostfri tvätthö Hackman, vägghängd. 45 x40 x 12 cm inkl. Safira blandare med tvättmaskinsuttag. Bra skick. 50€ Tel0400791440

📷 **Storsäck betong** Finns ca 200-300kg kvar. Färdigt på pall att hämta i Östergeta. Se bild på webben. Tillverkad 28.9.09, håller ett år. 30€ Tel+358706456588, nills50@hotmail.com

4st vinterdäck dubbade, till Nissan /Datsun. Fälg 4,5J - 13, 40mm. Däck 165 R 13 i mycket gott skick. 50€ Tel0400791440

Gasbytta 11 kg:s med lite gas kvar. 35€ Tel04575957835

📷 **Loftsäng** Mått 205 x 161 x 88. Bortskänkes. Tel0405840973, johnnyeklow@gamil.com

Vardagsrumsbord Fint skick, mörkbrunt. Har två uppfällbara sidor, går att göra större. Hyl-la under. Bortskänkes pga flytt. Tel0400517412

Fönster Efter en renovering, bortskänkes 7st 2-glas HusFönster med vädringsluckor. Ring dagtid!. Tel38824

Resårsäng Cassic beds medium inkl bäddmadrass 200x105cm m träben-o pocketfjädrar. Nypris 1440€. Nu drömpris 100€ el högstbjud. Garanti kvar. Tel04575701346

Fin säng Ikea sängen ”Robbin” 200*90 cm blå med undersäng på hjul. 60€ Tel04575244441

Vedeldad köksspis, liten, Koti-Piesi 2, 54x83, höjd 78. Litet använd. Tel04575301512

Vävstol (gammal) 1,50 bred, säljes. Tel0400696761

Tryckkokare. Tryckkokare säljes. Tel0509194796

Soffbord, gammalt, 50-tal, mörkbetsat. Tel0404871299

Tavlor Parismotiv med glas o ram. 5st olika finns. Tel0404871299

Kruror i olika storlekar, nya o gamla. Köp hela lådan el skilt. Finns även röda till julen!. Tel0404871299

Jultomtar för utebruk till bl.a. marschaller stående på en stock. Tel16515

Saftmaja. Saftmaja säljes. 10€ Tel16515

Stort köksbord Stort, stadigt köksbord säljes. Lite repigt men går att få som nytt. 4 stolar kan fås med. Bilder kan skickas vid intresse. 100€ Tel0405892777, alexandra.isaksson@gmail.com

Soffa säljes Grå soffa i tyg. 3+2 sits med fotpall. Pga nyköp, 6-8 veckors lev.tid. Bilder kan mailas vid intresse. 500€ Tel0405892777, alexandra.isaksson@gmail.com

Dataskrivbord bortskänkes. Lots-gatan 9, lgh 18. Tel31651

📷 **Tv-möbel** inkl tv. 290€ Tel04575912421

Taktegel. Svarta taktegel ca 300 st. Halva nypriset. Tel31383, 0407491044

Potatishacka Fiskars potatishacka. 6€ Tel0407047255

Vardagsrumsbord i träfärg. 120*75 och 50 cm högt. Bilder kan mailas vid intresse. 30€. Tel0408291327

Svart dvd-ställ med rum för 20 dvd. 40cm högt, 22 cm brett och 15 djupt. Bilder kan mailas vid intresse. 20€ Tel0408291327

Vitt nattduksbord med låda & hylla. 40cm brett, 50cm högt och 35cm djupt. Bilder kan mailas vid intresse. 30€ Tel0408291327

Matsalsbord. Stort fint matsalsbord plus 5 stycken stolar. 60€ Tel04573429352, anette_stam@hotmail.com

Tromsö våningssäng. Jag har en Tromsö våningssäng att sälja. 90€ Tel0407685406

📷 **Ikea matta Hellum** med kort lugg i fint skick. B140, H200, färg off vit. 80% ull, 20% nylon. Baksida:100% bomull. Nypris ca 70e. Säljs som obehövlig. 20€ Tel0400780555, 23088

📷 **Antikt sal-skåp** Vackert antikt sal-skåp från 1800 talet med tyskt/engelskt ursprung. Skador och slitage. Ny spegel. Ge bud. Tel0400529392

Soffor Lidingö soffor i vit ock beige 3+2 längd 242+213 säljes pga flytt. Om intresse finns, ring så diskuterar vi priset. Tel0400723718

Snugg soffgrupp Soffa o två fåtöljer slumpas bort. Beige småmönstrat plyshtyg, hela o rena, smidiga och lätta. 50€ Tel0407482682

Glasblock Vitra Glasblock, nya 190 x190 x80 20 stycken (passar bra till duschvägg). 100€ Tel0400229196, peder.bengts@aland.net

Säng & pottskåp! Dubbelsäng Duvemåla 180cm + 2 pottskåp. Köpt på EM för 1263€. Färg Provence. Snyggt o välskött. Madras-ser till 50€. 400€ Tel0403562870

► Musik & Instrument

📷 **Pianodragspel** Weiltmeister i hyfsat skick. 400€ Tel+358407364940

📷 **Akai MPC1000 V2** 129MB ram, 2GB flash, USB 2.0, OS JJ 3.08. 600€ Tel0403249885

► Samlarobjekt

• Säljes

Volvoraritet! Ljusskylt ca 80X80 cm passande i garaget hos en seriös volvoentusiast, cirka 60-tal! Pris: vet inte, ge bud! Ring om mer info. Tel0405560937

► Sport & Fritid

• Säljes

Boules ell. croquet Boules-spel i metal, oanvänt. 5€ Croquet-spel, väl använt. 3€. Tel0407047255

Go-kart 125cc säljer min kart biesse med Tmk7 motor hör av er på mail för mer info, resevdelar medföljer samt nya regndäck, hör av er. 1000€ Tel0403277020, niccodark@hotmail.com

📷 **Snowboard Burton 154** Bullet 154cm. Passar perfekt till dig med lite större fötter, men förstås även till dig med mindre fötter. Boots(step-in) 45€. 230€ Tel0400991820, john.borenus@gmail.com

VEDSPIS SIRO NO 50
Gammal vedspis säljes till högstbjudande. Tel0405561569,

Trampsymaskin Köhler, med nedfäld maskin o vacker träyta, lämplig för prydnader, blommor osv. Säljes som obehövlig. 20€ Tel17963

📷 **Folke Winqvist tavla** Eckerö Käringsund storlek 90x70 cm. 100€ eller bud. Tel04573828499

Jensen dubbelsäng ställbara ribbottnar inkl madrasser - bäddmadrasser. 2x90x200 elektriska med fjärrkontroller. Gavlar i furu medföljer. Tel04573426938

Glasad dörr Glasad innerdörr med karm och lås typ till tambur, nästan ny. 80€ Tel0400229196,

• Köpes

Rosenkvittenäpplen ett par kilo. Tel01849490, 04575456103

Barbord + stolar Klaff- eller vanligt barbord med stolar köpes billigt. Tel0400517412

Bänkdiskmaskin i gott skick köpes. Tel0405724080

Telefonandel på landet köpes. Tel0407024508

BokhyllaBilly Bokhylla Ikeas Billy. Höjd 2,02m. Tel01847626, 04573828459, lee@pp1.inet.fi

CD-skåp Billigt skåp/hyllasom har plats för många CD-skivor. Helst ett som är högt. Tel0407306297, tina.gnici@aland.net

Hörnsoffa, inget vrak. Tel0405483690

📷 **Akai MPC 1000** Music Production Center-Black Edition+128MB Ram, 2G flash card, USB kabel. Använd flera gånger. 600€ Tel0403249885

📷 **Akai MPC1000 V2** + 129MB ram, 2GB flash, USB 2.0, OS JJ 3.08. 700€ Tel0403249885

Gamla radioapparater kassetbandspelare, skivspelare, vinylskivor, kassetter. Tel0405187594

• Köpes

Äländska frimärken Äländska frimärken, brev och klipp. Tel0405018381, stig@aland.net

📷 **Pojkskridskor stl 38** Jofa, i fint skick. 30€ Tel0405801900

Algbössa Kulvapen för älgljakt köpes. Tel04573433098

Slalomhjälmar En röd och en svart med eldsflam-mor (cébé) juniorstorlek. 20€ Tel0407387184, 48184

📷 **Burton bräda & boots** Burton Punch 137cm med Burton Custom SI StepIn-bindningar och 2par Burton boots stl 41 + 42,5. Mycket fint skick!. 150€ Tel0405222820

Ridstövlar ”Mountain horse”, låg modell stl.36 med stålhätta. 30€ Tel16562, 0408337409, georg.jensen@mariehamn.ax

• Säljes

Skidhjälm Fina röda Head barnskidhjälm för slalom. 1st ca 4-5 år och 1st ca 6-7 år. Tel0400822960, 12133

The Sims 2 & 3 The sims2 (första spelet), Året Runt, Studentliv och Nattliv: 15€ st. H&M fashion prylpaket 6€ och The Sims3 35€. Tel0400703999

Hjälm Ridhjälm ”Olympic protect” stl 7 1/4 (59). 20€ Tel16562, 0408337409, georg.jensen@mariehamn.ax

Gokart 125CC 6 Gears Samma kart som på bilar, är också intresserad av att byta mot en nybyggd folkracebil, eller en som är i bra skick, finns de?. Tel +358403277020, sweetnk26@yahoo.com

Skridskor nr 35 i bra skick säljes. 15€ Tel0400708446

Pussel, en låda full, olika motiv, för stora o små. Tel0509194796

► Övrigt

• Säljes

Vedkap i perfekt skick. Remdrift. 250€ Tel0407184140

Gasbytta. Gasbytta, 11 kg. 45€ Tel0407184140

Björkved Torr, kapad, kluven. Ca 35 cm lång. Tel04575221634

Vita Huset säsong 1 Säsong 1 av Vita Huset på DVD säljes. 40€ Tel04573613434

Tig svets ADC315(D). Svet-sar även aluminium. Komplet med kylaggregat och transportvagn. 1600€ Tel0400529174, dan@marin-diesel.com

2st plasmaskärare 1) LG-125E Skär mera än 30mm i plåt och 2) LG-40E Skär 10mm i plåt. Tel0400529174, dan@marin-diesel.com

Liten dieselmotor 6,5 Hk, 1-cyl. För varierande användning. Tel0400529174, dan@marin-diesel.com

Inverter svets 160 A. Nytt. 300€ Tel0400529174, dan@marin-diesel.com

Diesel Gen 5 kW. Nytt, körklar med batteri och olja. 1100€ Tel0400529174, dan@marin-diesel.com

☑ **Valmet 20 -55** i ganska bra originalskick säljes eller bytes mot metall svar/fräs. 1200€ Tel04573426772, jimmy.jimmyeriksson@gmail.com

Sparkrullator Obetydligt använd. 100€ Tel15506

☑ **Segeldukssömnad** Segelhandske och splitsnål säljes, i bra skick. 50€ Tel04573314070

TA-213 reservdelar till villavärme reglering säljes. Tel0405743666

☑ **Snygga stövlar** Svarta stövlar med ”spännen”. Nästan aldrig använda pga fel storlek. Storleken är 39 men en liten sådan. Nypris 60, nu 30€. Tel0408291327

2st nya CU-värmesli Nya 15 meter långa kamrörsslingor 22 mm diameter, passlig för installation av solvärme i förrådstankar. Säljes som obehövlig. Tel +3584575221648

Plog 14” 2-skårig Fiskars Kyn-täjö 67, typ KH214, med stödhjulom önskas. I gott skick. Tel0405260748

Vedkap med remdrift. I gott skick Tel0405260748

Ishockeyspel. Stiga ishockeyspel säljes. Tel16515

Fotbollsspel. Fotbollsspel säljes. Tel0509194796

Läderridstövlar Svarta, klas-sisk modell, storlek 37. 50€ Tel04573425777

MULTIGYM Perfekt julklapp för hela familjen.Har det mesta man behöver.Mkt fint skick. 495€ Tel04570229051

☑ **Camouflageset** Ny Swedteam ”Hardwood Snow” jacka med h-uva, byxor, stl.XXL. 80€ Tel23539

Äländska böcker mm. Ca 50st. Tel0400696761

Havtornssaft 2 x 5 liter. Tel04573613841

☑ **Snygga stövlar** med ”spän-nen”. Stl.39, men en liten sådan. Säljes pga fel storlek. Nästan ald-rig använda. Nypris 60€, nu. 30€ Tel0408291327

Snöplog Holms Ind. hydraulisk höj- och svängbar 2,5m bred. 3500€ Tel0405105125

Plasttankar ibc tankar 1000 l med eller utan ram säljes. Tel0407685406

Havtornssaft till salu. Tel04573613841

Vindkraftverk Nytt vindkraftverk säljes. Wind-Solar, BJA6024WS, 24VDC, 600 W. Tel0408150832

Böcker Olika slags böcker, mest hästböcker, men det finns en hel del annat också. Lista kan fås!. 1€ st Tel51086, 04573433706

Växelplog Kverneland växelplog variomt 3 skär. Tel04575171853

Borrmaskin. Batteridriven borm-maskin/skruvdragare 14,4V. 25€ Tel0405532639

• Köpes

Motoped (manuped), träningscykel för handikappad, ev hyra. Tel 01849490, 04575456103

Traktor. Veteran(diesel)traktor önskas köpa. Ring kvällar. Tel0408792136

Hydrofortank 150 liters önskas. Tel38424

• Övrigt

Träsk arrenderas Behöver inte vara stort. Kontakta oss för närmare information. Tel19722, fiskarboden@aland.net

Tvättmaskin Toppmatad tvättmaskin bortskänkes mot avhämtning. Fungerar ok. Tel0407482682

Motorblock Cheva motorblock 30:tal, rak 6:a bortskänkes mot avhämtning. Tel0407482682

Husvagnsköpare Ni som köpte en cabby husvagn i Lemland, vänligen ring. Tel04573439065

Trätrallar Bortskänkes, trätrallar 15 stycken 60x60 cm. Tel04573749751

Bortskänkes Kutterspån för isolering bortskänkes. Ca. 1300 l. Tel0405561569,

► UTHYRES

AFFÄRSLOKAL I CENTRUM UTHYRES

Ca. 330 m²

Virad Ab Ekonomiegatan 3.
Tel. 0457 313 4400 Bo Strandberg

► ÖVRIGT

KASTRERINGSKAMPANJ

KATT • Vecka 44 och 45

-15 %
på ordinarie pris

Ömsen
FÖRSÄKRINGAR

Bokningar mån-fre
kl. 12.00-13.00
Telefon 32 185

Veterinärer är:
Rauli Lehtinen,
Peter Saul och
Julia Lindberg

► LEDIGA PLATSER

Ålands Företagsbyrå Ab är en framgångsrik, modern redovisningsbyrå som aktivt är med i utvecklingen av redovisningstjänster. Företagsbyrån är Ålands enda auktoriserade byrå. Vid vårt kontor i Mariehamn finns 34 anställda. Mer information finns på www.foretagsbyran.fi

Vi söker en

Redovisare

Vi erbjuder dig ett intressant och stimulerande arbete i en etablerad miljö. Som redovisare handhar du självständigt bokföring, momsredovisning och löneräkning för våra kunders räkning. Du arbetar även med att uppgöra bokslut och skattedeklarationer.

Vi ser gärna att du har merkantil utbildning på minst institutnivå och tidigare erfarenhet av redovisningsarbete. Till din natur bör du vara en glad och serviceinriktad person som trivs med lagarbete och kund-kontakter.

Närmare upplysningar om tjänsten lämnas av Britt Lindvall, telefon: 0204 291 457, e-post: britt@foretagsbyran.fi

Sänd din ansökan före 16.11.2009 per post till Ålands Företagsbyrå Ab, Nygatan 9, 22100 MARIEHAMN eller per e-post till britt@foretagsbyran.fi

FÖRETAGSBYRÅN

Träbåt för lek Barnen vill ut och segla! Har du en träbåt du vill bli av med, vi hämtar gärna. Tel0400780555, 23088

Bortskänkes Stor äldre ladugård under plåttak, med kraftig stomme. Torrt virke till ved etc. Mitt på Åland. Tel04573789804, 15765

► Förlorat & Tillvarataget

• Förlorat

Katten Gustav har förvunnit från Rangsby i Saltvik, han är helgul o ganska stor i ansiktet o stora tassar. Tel0442167054

Förlorat Grön Brändöjolle med Yamaha snurra förlorad 4-5.10 östra sidan på Torsholma vid Skiftet. Hittelön!. Tel0405912103

Glasögon borttappade. ev. i närh. av Minimarket -Södragatan. Tel04573823305

• Tillvarataget

Kanot i Marsund Kanot iland-fluten i norra Marsund efter hög-vattnet. Tel0407352946

Katthona Ung väldigt mager och hungrig katthona upphittad i Torp, Jomala. Randig i grått och vita sockor., hannaholmberg25@hotmail.com

LÄTT

2	6	9	5	7	3	4	8	1
8	1	7	4	9	6	3	5	2
4	3	5	8	1	2	6	9	7
1	2	6	7	8	4	9	3	5
9	5	4	2	3	1	8	7	6
7	8	3	6	5	9	1	2	4
3	7	1	9	4	5	2	6	8
6	4	8	3	2	7	5	1	9
5	9	2	1	6	8	7	4	3

MEDEL

9	7	1	4	2	8	6	3	5
2	8	5	6	3	1	7	9	4
3	6	4	9	5	7	1	8	2
1	9	2	7	6	5	8	4	3
6	5	3	8	4	2	9	1	7
7	4	8	1	9	3	5	2	6
5	1	9	2	7	4	3	6	8
8	2	7	3	1	6	4	5	9
4	3	6	5	8	9	2	7	1

SVÅR

6	2	7	3	8	5	1	4	9
5	8	3	9	1	4	7	2	6
9	1	4	2	7	6	3	5	8
3	4	2	6	9	8	5	1	7
1	5	6	7	2	3	8	9	4
8	7	9	5	4	1	2	6	3
2	6	1	4	3	7	9	8	5
7	9	5	8	6	2	4	3	1
4	3	8	1	5	9	6	7	2

► MÖTEN

Ålands Energi och Sjöfartstekniska förening r.f (ÅESF) och Ålandskretsen av Finlands Skeppsbefälsförbund r.f, håller gemensamt

HÖSTMÖTE

tisdagen den 10 november kl. 19.00 i hotell Arkipelag

Styrelserna

Annonsera i den tidning du själv läser!

► KUNGÖRELSER

MARIEHAMNS STAD

Lediga platser

Timlärare
Medborgarinstitutet söker timlärare i matlagning, ca 4-8 lektioner/vecka under vårterminen 2010. Timläraren är också med och utformar kursplanen för vårterminen. Är du intresserad? Hör av dig **senast 12.11** till rektor Leena Raitanen, eller bitr. rektor Ann Westerlund, eller ring tel 531620 (Medis växel).

Se www.mariehamn.ax >Service >Arbeta hos oss
E-post: fornamn.efternamn@mariehamn.ax

Reklamplatser utarrenderas

Mariehamns stad begär in anbud på arrendering av följande reklamplatser under tiden 1.1.2010–31.12.2013. 80 platser för stolpreklam (på gatubelysningsstolpar). Arrendetagaren övertar och underhåller befintliga reklamramar. Staden förbehåller sig rätt att disponera 14 platser där arrendetagaren ombesörjer uppsättning/nedtagning av information även på dessa platser.

10 platser för reklampelare på allmänt område i staden.

För ytterligare information kontakta Robert Mann tel 531276 el se stadens hemsida. Anbud kan lämnas för stolpreklam- och reklampelarplatserna gemensamt eller separat. Slutna anbud märkta ”reklamplatser” skall inlämnas **senast 26.11.2009 kl. 15.00** till Stadskansliet, PB 5, 22101 Mariehamn. Staden förbehåller sig rätten att anta eller förkasta givna anbud.

Inbjudan till samrådsmöte

Gällande ändring av stadsplanen för stadsdelen Storängen, kvarter 4 tomt 1, Zeipels. Vid samrådsmötet **24 november kl 16** i stadshuset informeras om det framtagna stadsplaneutkastet. Synpunkter gällande ärendet lämnas skriftligen eller muntligen senast 2.12 kl 15 till stadsarkitektkontoret PB 5, 22101 Mariehamn. I den fortsatta beredningen redovisas synpunkterna

Stadsfullmäktiges sammanträde

Stadsfullmäktige i Mariehamn sammanträder i stadshuset tisdag 10.11.2009 kl. 19.00 för behandling av i föredragningslistan upptagna ärenden. Föredragningslistan finns att läsa på stadens hemsida under föredragningslistor och protokoll.

Mariehamn, 5.11.2009
Gunnar Jansson
Stadsfullmäktiges ordförande

www.mariehamn.ax

Priserna gäller t.o.m. 9.11.2009

TILL FARS-DAG!

PHILIPS HQ6941
Nätdriven rakapparat från Philips med den patenterade Reflex Actions systemet som följer konturerna i ditt ansikte. Rakapparaten väljer automatiskt riktig spänning 100-240V. .

69€

Sony Ericsson C702i ENERGY BLACK
Äntligen här. Denna stänk- och dammtåliga kameratelefon från Sony Ericsson har länge varit efterfrågad av er kunder. Med 3,2 Mpix kamera och GPS med Geotagging kan enkelt ta fina bilder och hitta tillbaka till din favoritplats. Den har även MP3-spelare och radio.

199€

Panasonic ES6002
En smidig Wet & Dry rakapparat i snygg design. Använd den vid torrakning eller med vatten och lödder om du så önskar. Den går även att använda i duschen. Ca 30min raktid på en laddning.

99€

SAMSUNG ES17BLACK
Kompakt digitalkamera med 12 Megapixel, 3x optisk zoom och 2,5" LCD-skärm. Även utrustad med Face Detection som sätter automatisk fokus på ansikten. Finns i svart eller rosa färg.

99€

ORAL-B NOR5563
Uppladdningsbar hårklippare med 7 olika inställningar för att anpassa vilken längd du vill ha på håret.

19,90

Vikingagränd 11,
22100 Mariehamn
Öppet: Mån-fre 8.30-17.00
TORSDAG 8.30-19.00
Lördagar: 10.00-14.00

GIGANTEN
DET ÄR DUMT ATT BETALA FÖR MYCKET™

Lissabonfördraget kan träda i kraft

Tjeckiens president Vaclav Klaus har skrivit under Lissabonfördraget. Nu väntar full dragkamp om de nya toppjobb som införs när EU:s nya regelverk träder i kraft.

Ålands lagting har inte ratificerat fördraget.

På tisdagsmorgonen gav den tjeckiska författningsdomstolen klartecken till EU:s nya fördrag. Därmed fanns inte längre några hinder för landets president **Vaclav Klaus** att ratificera det.

–Jag tillkännager att jag signerade Lissabonfördraget klockan 15 i dag, sade Klaus vid en pressträff i Prag.

Klaus har hållit hela EU-etablissemangen på sträckbänken med sitt motstånd mot att godkänna fördraget. På EU-toppmötet i förra veckan gav EU-ledarna honom och Tjeckien det undantag till fördragets rät-

tighetsstadga som han hade som sista krav för att skriva på.

Extra toppmöte

När nu EU:s alla 27 medlemsstater har godkänt fördraget kan EU-ordförande **Fredrik Reinfeldt** inom kort kalla till ett extra toppmöte.

Där ska EU-ledarna avgöra vilka som får jobben som EU:s första permanenta ordförande, eller president, och som hög representant för utrikes- och säkerhetspolitiken, i praktiken en utrikesminister.

Det nya fördraget ger EU ett nytt regelverk för hur beslut fattas. Tanken är att unionen ska fungera smidigare genom att vetorätten ersätts av majoritetsbeslut på flera områden, särskilt det rättsliga. Dessutom får EU-parlamentet mer att säga till om, till exempel inom jordbruk och fiske.

Självstyrelsepolitiska nämnden i lagtinget har sagt ja till fördraget. Det är bara Obundna och Ålands framtid som säger nej. Om de övriga har sina grupper bakom kommer det att bli ett ja från en majoritet av lagtingsledamöterna när ärendet går till slutlig omröstning. (FNB/ak)

Naucér i debatt om regionreformen

■ Behandlingen av regeringens proposition om förslag till lagstiftning om revidering av regionförvaltningen väckte debatt i riksdagens plenum i tisdags.

Ålands riksdagsledamot **Elisabeth Naucér** lyfte bland annat fram vikten av fortsatt

skydd av det svenska språket och garanterandet av svensk service i Finland, det berättas i ett pressmeddelande.

Flera riksdagsledamöter deltog i debatten och krävde svar från förvaltnings- och kommunminister **Mari Kiviniemi** om hur hon tänker

svara på Justitiekanslerns utlåtande i ärendet. Justitiekanslern har påpekat att grundrättigheter väger tyngre än andra aspekter i reformen och att reformens utgångspunkt inte står i samma linje med grundlagsutskottets linjedragning. (ab)

HANDLA KONTORSMATERIAL PÅ NÄTET!

Som komplement till den ordinarie butiksförsäljningen lanserar Lisco en kontorsvarushop på nätet:

lisco.ax

Här kan du titta runt på vårt sortiment och beställa varor. Du bestämmer själv om du vill hämta varorna i vår butik eller få dem skickade.

LISCO

Öppningserbjudande

Just nu har vi specialpris i webbshoppen.

En praktisk datumstämpel med 12 olika texter:

Ankom, Attesterad, Betald, Bokförd, Levererat m.fl.

för endast **13,50€** Ordinarie pris 27,70 €.

TV-programmet

6.15 Go'kväll (R) [5632292]
7.00 Rapport [93037]
7.07 Regionalt [20329308]
7.28 Gomorron Sverige [324470969]
10.30–12.25 UR [7762178]
13.00 Rapport [33698]
13.05 Doobidoo (R) [5528330]
14.05–14.50 Andra Avenyn (R) [28360]
15.15 Fråga doktorn (R) [3752921]
16.00 Krönika Melodifestivalen 2009 (R) [96899]
17.00 Rapport [24114]
17.05 Gomorron Sverige [592501]
18.00 Hannah Montana (R) [17476]
18.25 Robins (R) [20582]
Pratshow.
18.55 Sportnytt [5830495]
19.00 Rapport med A-ekonomi [31495]
19.10 Regionala nyheter [2675330]
19.15 Go'kväll [792969]
Magasin. Aktuell gäst är författaren Sara Kadefors.
20.00 Kulturnyheter [81414]
20.15 Regionala nyheter [1900940]
20.30 Rapport med A-ekonomi [698]
21.00 Niklas mat [679]
Matlagningsserie. Del 4 av 8. Lunchlådan. Vad äter du egentligen till lunch?
21.30 Ishockey: Tre Kronor live: Sverige-Tjeckien [22327]
Direkt. Karjala Cup. Från Kinarp's arena. Programledare: David Fjäll. Expertkommentatorer: Niklas Wikegård, Mikael Renberg.
23.00 Debatt [69650]
23.45 Kulturnyheter (R) [3366747]
0.00 Uppdrag granskning (R) [52032]
1.00 Skavlan (R) [6466438]
2.00 Kysst av spriten (R) [7407032]
2.30 Jekyll (R) [6232896]
3.25 Uppdrag granskning (R) [2377099]
4.25–6.00 Sprickorna i muren **FILM** [34022983]
Svenskt drama från 2003. I rollerna: Magnus Krepper, Sverrir Gudnason.

10.00 24 direkt [66298230]
16.10 Koenigs-egg (R) [739501]
Svensk dokumentär från 2009.
17.10 Hotellet (R) [5169018]
17.55 Hallå Mumbai (R) [21969]
18.20 Nyhetstecken [2613292]
18.30 Oddasat [84650]
18.45 Uutiset [981766]
Finskspråkiga nyheter.
19.00 Andra världskrigets avgörande uppdrag (R) [22259]
Brittisk dokumentärserie. I december 1941 får en brittisk fallskärmstrupp det svåra uppdraget att beslagta en tysk radarutrustning belägen nära den franska kusten.
19.25 UR: Gästarbetaren [256853]
Reportageserie. Del 2 av 3. Johanna Lehtinen i Indien. Johanna provarbetar på en fabrik bland hundratals unga indiskor. Även 6/11.
19.55 Rapport [9852037]
20.00 Vem vet mest? [4143]
Frågesport. Programledare: Rickard Olsson. Även 8/11.
20.30 Ishockey: Tre Kronor live: Sverige-Tjeckien [13105]
Direkt. Karjala Cup. Från Kinarp's arena.
21.30 Existens [4766]
Samhällsprogram om religion. Hur sjukt är omskärelse? Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) vill nu att alla landsting ska utföra omskärelse. Programledare: Eva Renström.
22.00 Aktuellt [1679]
22.30 Världens konflikter [3650]
Dokumentärserie. Del 2 av 8. Nordirland. Det handlar om en konflikt med nästan tusenåriga rötter som lever vidare mitt i Europa. Även 8/11, 11/11.
23.00 Sportnytt [27327]
23.15 Regionala nyheter [9949308]
23.25 Rapport [3246292]
23.30 UR: Skolfront [2940]
0.00 Farväl Falkenberg [42780]
FILM Svensk drama från 2006. I rollerna: Holger Eriksson, John Axel Eriksson.
1.30–2.00 Dina frågor – om pengar (R) [6388148]
Även 7/11.

„7.30 Montel Williams show [8443211]
8.25 Spin city (R) [4284766]
8.55 Alla älskar Raymond [5097308]
9.25–9.50 How I met your mother [3508308]
10.40 Oprah Winfrey show [6460679]
11.30 Våra bästa år (R) [3735414]
12.25 Project runway (R) [8479501]
13.20 How I met your mother (R) [6354655]
13.45 Alla älskar Raymond (R) [376037]
14.15 Oprah Winfrey show [664853]
15.10 Extreme home makeover [6382650]
16.05 Funniest pets and people [4632124]
16.35 Funniest pets and people [8314785]
17.00 Project runway [820747]
18.00 Hell's kitchen [824563]
Amerikansk realityserie från 2008. Kockarna får i uppgift att skapa fyra rätter med 20 ingredienser, och står inför sin hittills tuffaste utmaning. Programledare: Gordon Ramsay.
19.00 Navy CIS [943037]
Amerikansk kriminalserie från 2004.
20.00 2 1/2 män [865650]
Amerikansk komediserie från 2004.
20.30 2 1/2 män [864921]
21.00 Singing bee celeb [581211]
Svensk underhållning från 2009. Del 4.
22.00 Lyxfällan [587495]
Svenskt livsstilsprogram från 2009.
23.00 Comedy fight club [100360]
23.30 How I met your mother [149259]
0.00 Navy CIS (R) [702916]
1.00 2 1/2 män (R) [5009525]
1.25 2 1/2 män (R) [5470983]
1.55 Spin city [8739490]
2.20 The unit [7660709]
3.10 Cityakuten [4734902]
4.00–6.00 Once around – mannen som inte passade in [7785916]
FILM Amerikanskt romantiskt drama från 1991. I rollerna: Richard Dreyfuss, Holly Hunter.

6.15 Veterinärerna (R) [24246940]
6.50 Nyhetsmorgon [95115969]
11.00 Nyhetskanalen [258766]
11.05 Efter tio [2038489]
12.00 Nyhetskanalen [927259]
12.05 Efter tio, forts [4027679]
12.55 Hem till gården [776747]
13.20 Hem till gården [7332476]
13.55 Nyhetskanalen [6426872]
14.00 Trav [838872]
14.25 Förlösningskliniken (R) [9236096]
15.30 Nyhetskanalen [273921]
15.35 Jon, Kate och åtta barn [1631124]
16.05 Ghost whisperer (R) [8417940]
17.00 That '70s show (R) [195018]
17.25 That '70s show (R) [844563]
18.00 Förkväll [9887872]
Svenskt magasin från 2009. Mode, skönhet, hälsa, inredning, relationer och populärkultur med Elisabet Höglund, Yvonne Ryding, Carin da Silva.
19.22 Keno [200843414]
19.30 Lokala nyheter [224969]
19.35 Lokalt väder [6246230]
19.40 Ekonominyheterna [8884969]
19.50 Vädret [8873853]
20.00 Nyheterna [863292]
20.30 Halv åtta hos mig [862563]
Svenskt matlagingsprogram från 2009. Del 12 av 40. Sist ut bland Stockholmsborna är Karin Lennmor.
21.00 Mammas pojkar [589853]
Svensk realityserie från 2009. Del 5 av 10.
22.00 Säsongavslutning: Inlåst [585037]
Svensk dokumentärserie från 2009. Del 6 av 6.
23.00 Nyheterna [399872]
23.25 Sporten [1915292]
23.35 Vädret [2691650]
23.38 Lokalt väder [302691650]
23.40 Ice road truckers [6934056]
0.40 Jordan, rättsläkare (R) [4189902]
1.35 The District (R) [1114032]
2.30 Arkiv X (R) [2537964]
3.15 The Practice (R) [4029167]
4.00 Popular [6804457]
4.45 Robin Hood (R) [2230612]
5.30–6.15 Bröllopsform (R) [6597322]

6.00–10.00 Godmorgon med A-laget
God morgon tillsammans med Petski, Magnus och Carina.
13.50 Mat med Tina
I dag tillreder Tina tre sorters köttbullar: italienska, grekiska och sina favoritköttbullar med vitkål i.
14.30 På tal om matte
Om hur man kan prata med små barn om matematik.
15.00–15.29 Park
Ny familj. Hur fungerar livet i en ny familj? Diskussion och improvisation.
16.30 5 minuter
Bakom kulisserna på FST5: Att dubba barnprogram.
16.35 RåDok 2009
17.05 Pixel
17.25 Modiga kvinnor
May Chidiac är en libanesisk journalist, programledare och nyhetsankare.
17.55 TV-nytt
18.00 BUU-klubben: I Mu-mindalen
18.30 Space Trainees
Del 3 av 12. Ted och Kaj är söta, men förvirrade!
19.00 Måttet är rågat
Del 4 av 12. På jakt efter goda nyheter i vårt östra grannland.
19.30 TV-nytt
19.55 Sportnytt
20.00 Obs
20.30 Toppform
21.00 Seportaget: Interface Berlin
Gun Holmström hör till de finländska konstnärer som har sitt hem i Berlin.
21.30 Station T: Linn bakar kaka
Linn är 16 år och besatt av bakverk.
22.00 Öväntat besök
Ralf från Kolding fattade det största beslutet i sitt liv, när han sålde allt han ägde och flyttade till Thailand.
22.30 TV-nytt
22.40 Hill Street Blues (R)
Sedelgrönt. Amerikansk polisserie från 1985.
23.25–23.42 Oddasat

ÅLANDSKANALEN

Kl 18.30, 19.30, 21.30, 22.30, 23.30

Nyheter och På hemmaplan

ÅLANDS RADIO 91.3 MHz
6.45–9.00 Gomorron. Med Elin Willows. **6.45** Beträktelse. **6.55** Ålandsnytt. **7.00** Aktuellt. **7.30** Ålandsnytt. **8.00** Aktuellt. **8.30** Ålandsnytt. **9.00–11.30** Förmiddag. Med Ann-Christine Karlsson. **9.00** Dagens väder. **9.15** Låshörnan: Vägen från Stormskäret. **9.30** Ålandsnytt. **9.40** Andlig musik. **10.30** Ålandsnytt. **10.33** Liten blir stor. **11.30–13.00** Lunchdax. **11.30** Ålandsnytt. **11.45** Sportnytt. **12.00** Aktuellt. **12.10** Musik. **12.15** Kulturen. **12.30** Gomorron. **12.55** Ålandsnytt. **13.00–16.00** Vardax. Med Tom Wiklund. **13.00** Lyssnarnas tio i topplista. **13.55** Ålandsnytt. **14.00** Rätt skall vara rätt. **14.55** Ålandsnytt. **15.00** Firdax **15.55** Ålandsnytt. **16.00–18.00** Åland idag. Nyhetsmagasin med Emelie Svedjer. **16.00** Aktuellt. **16.15** Argument. Aktuella ämnen diskuteras och debatteras med inbjudna gäster. Sänds i repris på söndag kl 14:30. **16.55** Ålandsnytt. Sänds även 18:55. **17.05** Sportnytt. Sänds även 19:05. **17.10** Åland idag fortsätter. **17.55** Ålandsnytt. Sänds även kl 19:55. **18.00–21.10** Kvällsdax. Dagens bästa i repris. **18.00** Aktuellt. **18.05** Kulturen. Repris. **18.20** Gomorron. Repris. **18.55** Ålandsnytt. Repris från kl 16:55. **19.05** Sportnytt. Repris från kl 17:05. **19.10** Åland idag. Repris från kl 16:15. **19.55** Ålandsnytt. Repris från kl 17:55. **20.00** Åland idag. **20.45** Låshörnan: Vägen från Stormskäret. **21.00–21.10** Beträktelse.

Konfliktfyllda länder

Jonas Magnusson är programledare för "Världens konflikter", där vi i höst bland annat ska få en bakgrund till konflikterna i Afghanistan, Liberia, Libanon och Nordirland.

SVT2 22.30

 Kvällens luciakandidat, Emmelie Johansson, nr 4

ÅLANDSKANALEN kl 18.30, 19.30, 21.30, 22.30, 23.30

5.55 Mot [4590679]
6.25 Ettans morgon-tv [12811921]
9.30 Coronation Street [7761414]
10.15 Halv sju [8100216]
10.45–10.55 Finländska fot-spår: Karl Fredrik Mennander [1175308]
11.00 Tv-nyheter [66196]
11.05 YLE News [8833105]
11.10 Läkarcentralen på Clarence Street [1389327]
Framtid till buds. Julias nya sällskap har stora planer.
12.00 Ettans morgon-tv: Dagens rubriker [40785]
13.00 Tv-nyheter [28766]
13.05 Strada [221292]
13.35 A-studion [7121698]
14.10 A-plus [5893563]
14.30 Läkarna [2211]
15.00 Tv-nyheter [87834]
15.05 Herrskap och tjänstefolk [7641834]
I det allmänna bästas namn. Tv-serie om England under början av 1900-talet.
16.00 Riksdagens frågetimme [99037]
17.00 Tv-nyheter [74619]
17.08 Läkarcentralen på Clarence Street [300594969]

18.00 Tv-nyheter och väder [9582]
18.30 Halv sju [7501]
19.00 Håll masken [211]
19.30 Kungskonsumenten [582]
Festen är slut.
20.00 Hemgatan [495]
20.30 Tv-nyheter och väder [71037]
20.55 Sportrutan [9179389]
21.05 A-talk [961037]
21.50 Byn utan kvinnor [414940]
"Mamma, när kommer du tillbaka?" Kvinnorna åker bort och lämnar byn i männens händer.
22.20 Min familj [156853]
En toppen städerska. Susan anställer en ny städerska som med sina förmågor i köket snart gjort sig oersättlig i familjen Harper.
22.50 Tv-nyheter [7199582]
22.55 Stanna här [275563]
FILM Italienskt drama från 2004. Regi: Sergio Castellitto.
0.50 Nyhetsfönster [24460983]
4.00–5.55 Nyhetsfönster [4029693]

6.00 Tellus-frågesport [3562281]
6.50 Lilla tvåan [7494389]
8.21 Poinzi [102250037]
8.36 Pertti & Purtti [101931650]
8.53 På gräsrotsnivå [306577476]
9.00 Oddasat [19563]
9.15 Regionala nyheter [7189196]
10.35 McLeods döttrar [7515196]
11.20 Solens mat [9378939]
11.50 Djuren i mitt liv: Super-veterinärerna [6148872]
12.20 Fiskedrag [7647899]
12.45 Derrick [8690360]
13.45 Det förlutna hälsar på [510698]
14.15 Där man inte skulle tro att någon kunde bo [973143]
14.45 Finland express [849037]
15.25 Akuten [291476]
16.05 Lilla huset på prärien [1590766]
16.05 Svängiga djur [1590766]
16.10 Lilla huset på prärien [5350178]
17.00 Olivia [44056]
Filmregissören Olivia.
17.20 Lilla tvåan [400871]
18.00 Den mänskliga faktorn [16018]
18.50 Tv-nyheter [7693940]

19.00 Regionala nyheter [22704]
19.10 Sportrutan [8726230]
19.15 Tvåans höstväder [8723143]
19.20 Flyttfågelvägen [242650]
19.50 Detektiv Lea Sommer [8465747]
20.40 Tangomarknaden 25 år [1648230]
Höjdpunkter från Tangomarknadens 25-årsjubileumskonsert.
21.00 Smultronstället [111114]
21.50 Tv-nyheter, väder och sport [8677495]
22.05 Polis-tv [342259]
Aktualiteter om brottsutredningar, brottsförebyggande arbete och rättsfrågor.
22.35 Ögonvittnet [3393501]
23.05 Djävulsspelet [279308]
23.50 Trafikpoliser [2522969]
0.20 Dolt ord [8595709]
1.00 Tellus-frågesport [1912693]
2.00 Frågespel [1019548]
3.00 Dolt ord [6988524]
4.00 Sudoku [4988344]
5.00–6.00 Frågespel [7053980]

5.30 Väder [4306698]
6.05 Studio55 [3771132]
6.25 God morgon Finland [52605747]
9.10 Studio55 [4056394]
9.35 Vad ska vi äta i dag? [8754698]
9.40 Känslor och dofter [5101414]
10.25 Eurojakten [5947969]
10.35 Emmerdale [2262969]
Om livet i byn Emmerdale.
11.05 Emmerdale [5272501]
Om livet i byn Emmerdale.
11.35 Köpkanalen [8928766]
12.35 Astro-tv [4544969]
13.10 De vackra och de djärva [2754389]
13.35 Vad ska vi äta i dag? [6151476]
13.40 Godmorgon Finlands bästa bitar [473698]
14.05 Nöjesnytt [3861414]
14.10 Kriget där hemma [272150]
14.40 Läkarna [2224679]
15.30 45 minuter [989124]
16.25 Eurojakten [812563]
16.50 Nyheter [8198501]
16.55 De vackra och de djärva [3304834]
17.20 Vad ska vi äta i dag? [8188124]

17.25 Emmerdale [283327]
17.55 Dagens jobb! [4653872]
18.00 Emmerdale [410259]
18.30 Storstädning [488650]
19.00 Sjuans nyheter [932476]
19.20 Dagens väder [102679]
19.30 Dolda liv [149124]
20.00 Muodin huipulle [213308]
21.00 Mentalist [862698]
22.00 Tians nyheter [306037]
22.15 Dagens väder [555650]
22.20 Resultatrutan [5192114]
22.30 Ratkaisija [843563]
23.30 Demolition Man [5355308]
FILM Amerikansk science fiction-thriller från 1993 om en mördare och en polis som tinas upp efter att ha varit nerfrusna i tiotal år. De upptar sina gamla sysslor i fridfulla San Angeles. I rollerna: Sylvester Stallone, Wesley Snipes, Sandra Bullock. Regi: Marco Brambilla.
1.45 UEFA Europa League [3033728]
2.15 Eurojakten [9283544]
3.15–5.30 MTV3 Chat [46411728]

Grattis AIK till guldet, ni är grymma.

MESSARE

debatt

En historia om vaccinationer

■**Den så kallade** Spanska sjukan uppkom för första gången på ett militärt träningsläger Fort Riley i USA år 1918, där tusentals soldater hade förberetts inför färden till det pågående kriget i Europa med en cocktail av 10-15 olika vaccinationer. Därifrån spred sig sjukan över hela världen och dödade cirka 60-100 miljoner människor under följande två år.

Det första utbrottet av svininfluensan uppkom år 1976 på en militäranläggning kallad Fort Dix i USA, där soldaterna hade fått en cocktail av 10-20 olika vaccinationer. Några av soldaterna dog, men influensan spred sig aldrig vidare. Av de snabbt ihopsatta vaccinerna dog minst 25 personer i USA före kampanjen stoppades på grund av svåra biverkningar.

Gulf War Syndrome uppstod bland amerikanska och engelska soldater efter det första Irak kriget 1991. Dessa trupper hade fått upprepade vaccinationscocktails, vilka i flera fall ledde till direkt insjuknande. GWS innebär en kollaps av det autoimmuna försvaret i kroppen, vilket har förstört livet för hundratusentals soldater oberoende om de varit på fronten eller ej.

Hur många olika sorters vaccinationer har du och dina kära barn samlat på er under årens lopp? Och vad är den långtida samverkan av denna cocktail? När en vaccin marknadsförs får vi veta att det sticker bara lite, huden kan bli lite irriterad och du kan känna förbigående flusasymptom. Som om allt skulle vara över genast.

Men är inte hela kärnan i alla vaccinationer i det att de är utvecklade för att ge en LÅNGVARIG effekt mot någon sjukdom i kroppen? Så den långvariga nyttan marknadsförs med kortvariga biverkningar. På det sättet kan de långvariga och långsamt utvecklande

Hur många sprutor har du fått? Det undrar insändarskribenten, som vill få läsarna att tänka på konsekvenserna. Arkivfoto: JONAS EDSVIK

biverkningarna som autism och olika autoimmuna störningar ignoreras. De blir synliga bara när för många vacciner ges tätt på varandra.

■**För att kunna** värna sig mot influensor” grävde en amerikansk forskningsgrupp ledd av svenskfödda Johan Hultin år 1997 upp liket av en eskimå-kvinna som hade dött i Spanska sjukan år 1918. Från hennes lungor bevarade av permafrost kunde själva viruset återskapas i en militär forsknings centrum i USA.

Bara ett par år efter detta upptäckte man att den ursprungliga virustypen H1N1 ”hade förändrats” till H5N1 eller fågelinfluensaviruset.

Du kommer väl ihåg hur det för bara några år sedan trappades upp en rädsla inför denna pandemi, som vi alla skulle vaccineras mot.

■**Pandemin** bröt aldrig ut. Det blev bara ett förspel till dagens nya försök med svininfluensan, som sägs vara en korsning av de ursprungliga generna från Spanska sjukan med vissa få-

gel- och svininfluensa gener. Det konstiga är att virus inte kan korsa sig med varandra. För det behövs en välutrustat laboratorium med välutvecklade intressen både i vaccinindustrin och i kontrollen av befolkningen både på hemmaplan och utomlands.

Walter Reed Army Institute of Research, det militärmedicinska forskningscentrumet i USA, har varit nära inkopplat med alla dessa händelser, samtidigt som det haft nära relationer till olika vaccinproducenter speciellt i utvecklandet av nya så kallade adjuvanter eller ämnen som förstärker immunförsvarets reaktion hos den vaccinerade. Bland dessa ämnen finns squalene i många av de vacciner som bjuds oss för att bekämpa dagens svininfluensahot.

■**Squalene** och andra oljebaserade adjuvanter har bevisligen orsakat svåra störningar i autoimmunsystemet; kroppens eget immunförsvar går ständigt i högvarv och attackerar kroppens eget system, vilket kan leda till MS, olika svåra

allergiska reaktioner, nedsatt fertilitet och förlamningar. Det närmar sig den samling av syndrom som kallas för Gulf War Syndrome...

■**Överallt i USA** finns stora tomma lägeranläggningar som har byggts upp under de senaste tio åren. Många av dem är ombyggda före detta militäranläggningar. Samtidigt har det under terrorist- och katastrofhoten skapats lagstiftning där det uttryckligen sägs att under en hotande pandemifara kan de som inte accepterar den erbjudna vaccinationen föras till så kallade karantänläger.

■**Ännu ett litet faktum.** Enligt WHO:s skala klassades Spanska Sjukan år 1918 som näst farligast eller 5 på skalan från 1 till 6. Den nuvarande epidemin klassas som värsting 6, vilket behövs för att aktivera lagar för tvångsvaccinationer.

■**Vartåt** pekar dessa fakta? Det gäller bara att förena punkterna och avslöja den figur som bildas av dem. Vill du titta? Vågar du avslöja sanningen även om det skulle göra ont? Sanningen om din värld och sanningen om dig själv. De är för evigt ihopbundna.

■**Vem vågar** säga emot världens största militärmakt och de enorma finansiella intressen som varje krig bär med sig oberoende om det förs mot terrorister eller mot bakterier och virus? Vem vågar säga emot den stora multinationella läkemedelsindustrin som finansierar största delen av forskningen i vacciner och andra läkemedel?

Vem är inte rädd för att förlora sitt jobb eller sina inkomster? Vem vågar se hur sjukdomar och vacciner på riktigt hänger ihop? Vågar du?

Klaus Rahikainen
Livsforskare
Jomala

MESSA NYAN

Sänd SMS/MMS till 0457-3234444

■**Vår** åländska massmediesituation börjar bli som i Berlusconi Italien dvs. journalistik och publicering är totalt ägarstyrd. **040.**

■**Grattis** AIK till guldet, ni är grymma. **0457.**

■**Ömsen!** Bygg för f-n inte bort Zeipels parkering utan bygg i stället över den! **0457.**

■**Ta** det lugnt Lisa! AIK har nu 11 guld, men Djurgården har 12. **DIF-Micke!**

■**Du** som undrade vad man skulle göra om man såg sin vänin-nas man med en yngre tjej. Håll käften! **0457.**

■**Jag** skulle absolut säga till min väninna om jag sett hennes man hängla med en annan tjej som dessutom är så mycket yngre. **0457.**

■**Vart** ska man vända sig om man misstänker att man är gravid? **25+.**

■**Dåre,** du som cyklade ut på övergångsstället vid Hallen mitt framför en lastbil med släp tisdagskväll i mörkret! Hänsynslöst, korkskalle! **040.**

■**Först** skall landskapsläkaren utreda, sen kontakta chefen för polisärenden som har begärt in till-läggsuppgifter. Sen skall patienten som skickades från akuten till polisen höras. Man undrar över prioriteringsordningen. Och om det kommer att ta 19 år innan beslut. **040.**

■**Socialmissionens** brödmarknad vid Pingstkyrkan Matrosq. 1 på lördag 7.11 kl. 11-14. Skänk saker till försäljning eller betala bidrag in på ÅAB 660100-1047893. Kom gärna och besök och köp och delta i lotteriet. **Med omtanke Mervi.**

■**Den** där statistiken. 1990 fångades 164 ton abborre, men -75 var det 201 ton och -84 blev det 91 ton, alltså 23 ton mindre än 2008. År -75 fångades 44 ton sik och 2006 91 ton. Fisket har under lång tid gått upp och ner kraftigt. **040.**

■**”Nöjd** båtägare”. Har du varit i Lervik då de där auktoritära där nere svurit förbannelse över oredan? Det är saker på gång till nästa säsong så att du och övriga kommer att vara ännu nöjdare. **040.**

■**Att** folk orkar tjata om bönderna och deras bidrag! Någon av er gnällpottor som tänkt på vad alla maskiner en bonde behöver för att få sin verksamhet att gå runt kostar?! Eller ni kanske tycker de borde återgå till häst och vagn istället för traktor osv? **En som börjar tröttna på allt knarrande!**

■**Köp** ett träd i Afrika! Men inbetalningsappret jag fick i lådan var inte återvunnet papper! Hur tänkte ni då? **Hyckleri.**

■**Nej** Jesper är inte singel för han är min! **Dominick.**

■**Vi** vill ha Firarmix 2 timmar på fredagar med våra gamla firarvårdar. **0457.**

■**Måste** brevbäraren vika posten man får genom postluckan på dörren? Bor i höghus. Inte kul med trasiga vikta tidningar och brev. **0457.**

■**Vem** var Felix blivande fru? **En från lusse + Felix.**

■**Dom** fattar inte att dom måste fatta beslut! **050.**

■**Hej** du lilla trollunge! Vågar du och vill du ge mej en sista chans till så kommer du inte att ångra dej! **0457.**

■**Ge** inte sprit till dina barn läser jag. Hur är det med barnbarnen? **Anonym farfar.**

■**Andelen** infödda minskar på Åland! Alltså även inaveln? **Anonym infödd undrar.**

■**Du** som tycker att hundar har företräde framom barn på kyrkogården tänk en gång till eller skall vårt samhälle styras av hundar en dag. **0457.**

■**Lusse** borde ordna en till volleyturnering i vår där alla klasser tar ut sina bästa spelare och kämpar endast för att vinna. Då kanske 2C skulle få sig en match. **0457.**

■**Hej.** Har en 9-årig hankatt som är jättekelig och social som söker nytt hem, kommer överens med andra katter och små hundar. Intresserad? **Ring i så fall till 0457 343 0451.**

■**Elin** K i mk singel? **Beundrare.**

NYANS ROS

...vill vi ge till vår vän, **Mai Tran.** Tack för allt Du gör för oss! Kramar från **Carina & lilla Emelie.**

...till **Ritva** och **Rose-Mari** för den fina stunden och de goda smakproverna på seniorcaféet på Bogården i Saltvik. Från **oss alla.**

...till talman **Roger Nordlund** i hans engagemang i nykterhetsfrågor. Rosor från **deltagarna** i Ålands Nykterhetsförbunds höstmöte.

...till **Maj-Len** och **Einar** som så självklart hjälpte mor då hon blev sjuk. Tur att ni finns! **Ann** med familj.

Budgeten tryggar välfärden trots år av lågkonjunktur

■**Landskapsregeringen** har nu presenterat den budget som skall styra den offentliga ekonomin i det åländska samhället 2010. Detta i skenet av att världen står inför sin största ekonomiska svacka i historiskt perspektiv.

Lågkonjunkturer drabbar även Åland som står inför stora och oväntade åtstramningar under de närmaste åren.

Den liberala lagtingsgruppen

noterar med tillfredsställelse att landskapsregeringen ansvarsfullt och och framsynt gått in för att fortsättningsvis trygga välfärden och sysselsättningen. Kärnverksamheten, främst vård, omsorg och utbildning berörs så skonsamt som möjligt. I stället görs större neddragningar och strukturomvandlingar inom andra områden.

■**Jämfört** med omkringliggan-

de regioner, främst Sverige och Finland, har vi trots lågkonjunkturer fortfarande en hög levnadsstandard vilket vi arbetar för också i framtiden.

Landskapet har gått in för att undvika upplåning och i stället använda egna likvida medel så långt det är möjligt. Också detta innebär en trygghet inför de kommande åren.

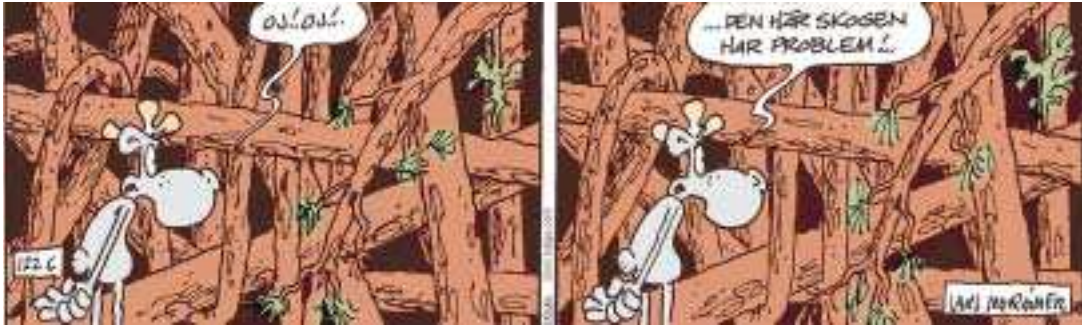
Lagtingsgruppen anser att regeringen har gjort ett gott

arbete med tanke på den tidspress och de enorma sparkrav som landskapet stått inför.

Landskapets inkomster har sjunkit med 28 procent jämfört med 2008, dvs sammanlagt med 110 miljoner euro under åren 2009-2010 vilket är betydligt mera än t.ex. hela ÅHS årsbudget som ligger på 79 miljoner euro.

Liberala lagtingsgruppen

HÄLGE

ZITS

”Det vore naturligtvis fel att förbjuda spridningen av uppgifterna. Till yttrandefriheten hör nämligen också rätten att säga sådant som är mindre klokt.

SUNE PORTIN, BORGÅBLADET,
OM PUBLICERING AV SKATTETABELLERNA

ledare

Harriet Tuominen
Epost: harriet.tuominen@nyan.ax
Telefon: 528 464

Mitt i allt

Nina Fellman

Jag vill, jag vill... jag vet inte!

Ett nytt problem har uppstått. Julen är i antågande (och försök inte säga att det är bara början av november, det är helt klart på gång nu) och snälla barn börjar fråga sina föräldrar vad de önskar sig i julkapp.

När jag var liten och frågade detsamma svarade min pappa alltid att han önskade sig en liter mjölk. Det var fruktansvärt irriterande. Dels var det inte kul första gången ens, dels gav det ingen som helst vägledning när man svettig och trött stod och tummade på sin tia i någon presentbutik.

När jag får frågan nu, svarar jag att jag vill ha en säck kramar. Jättefyndigt, tycker jag, och barnen himlar med ögonen. Inte kul, ingen vägledning.

Jag gräver i mitt inre efter ett behov av små billiga prydnadssaker, muggar eller vad som helst som en veckopengssparande unge kan ha råd med, men icke.

Jag vill faktiskt inte ha något särskilt, utom dyra knivar, en fet kokbok och annat som kostar.

Mitt begär efter krimskräms, redan från början anemiskt, har helt torkat bort.

Ändå är det varje förälders plikt att ställa upp med behov som små barn med tindrande ögon kan uppfylla. Hjälp mig någon, jag vill ha en, en....

blomma.

Ja. En kaktus. Flera kaktusar. Små taggiga saker som man inte kan få ihjäl ens om man glömmer vattna dem i år. Snygga dessutom.

Och, en, en...tékula. Hushållet har bara en, och den är alltid full av någon annans grums.

För tillfället uttömd på idéer vänds tankarna åt annat håll. Som till det faktum att jag aldrig i mitt liv tillrett en kålrotslåda. Det är gott. Det har alltid funnits andra som gjort julmaten. Kålrot är inget jag kastar mig över annars, men det borde jag säkert.

Skinka har jag heller aldrig stekt, eller vad det nu är man gör med den. Den bara uppenbarar sig i tjocka rosa skivor på julbordet, med den lätt gryniga senap som hör till.

Traditioner ändrar. Det som var kalasmat förr, och som fortfarande lever kvar i jultraditionerna, betraktas inte i dag som exklusivt och speciellt, bara traditionell. Det är husmanskost som serveras på julen, och snart har vi inte ens den nostalgiska kopplingen till den mat som självklart hörde till förut.

I Dagens Nyheter läser jag annonser om Traditionellt Thaiändskt Julbord och Mongoliskt Julbord och Indiskt Julbord. Jag är säker på att det är något som inte stämmer där, men det låter gott.

Jo, förresten, nu vet jag. Jag vill absolut ha en mugg som det står Världens bästa mamma på. Och en säck med kramar.

Tuffa tag. De ser litet nöjda ut, ministrarna, där de håller fram budgetförslaget för nästa år. Men kan de vara säkra på att få det godkänt i lagtinget? Förslaget är det tuffaste hittills, bland annat förväntas hela personalen inklusive de förtroendevalda avstå två veckors lön nästa år.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Om detta lyckas är regeringen att gratulera

Man ser framför sig en enorm osthyl. Den skär litet ojämnt, men skär över hela ytan. På något enstaka ställe skär den igenom till botten.

Budgeten för nästa år är antagligen den tuffaste hittills.

Nästa år skall landskapet klara av sina uppgifter, det vill säga att serva oss på bästa sätt, för 35 miljoner euro mindre än i fjol. Det blir tufft, det konstaterade lantrådet **Viveka Eriksson** (Lib) vid budgetpropositionen.

Frågan är om det blir för tufft. Skall det gå att hålla ihop regeringsgrupperna i lagtinget och rösta igenom en rad obehagliga beslut?

Eller är det tvärtom så att läget nu är så tufft att också den mest inbitna soloåkare inser att det här inte längre är en lek utan att det nu gäller att hålla ihop.

Det första och stora är att få personalen med på att spara in lön för två veckor. Det är det som i budgeten ser ut som en osthyl. Det finns ett minustecken framför alla huvudtitlar.

Budgeten bygger på att alla avstår från två veckors lön, alla inklusive lagtingsledamöter och ministrar. Om det inte går på frivillig väg, till exempel genom att ta ut semesterpremien i ledig tid, så blir det permitteringar.

An så länge har ingen har talat med personalen om detta. Med facken fördes tidigare en diskussion om att avstå från avtalade löneförhöjningar. Det fick landskapet nej på och ombuden upplystes då om att det i så fall blir alternativa lösningar. Kanske kunde de tyda sig till vad det innebar.

Permitteringar förekommer också på andra håll, det är en av flera metoder att spara i kärva tider. Men samtidigt innebär permitteringar i

det här fallet att landskapet skall klara samma (?) service som i dag med 70 färre på jobb. Det är vad permitteringarna av 1.870 anställda motsvarar.

För ÅHS handlar det om över 30 årsverken.

Alla anställda tar ut semester varje år, men då tas det in vikarier istället. Många framförallt på ÅHS hade redan länge med glädje tagit ut sin semesterpremie i extra ledighet, men det har inte fungerat eftersom det behövs folk på jobb och brukar vara svårt att få tag på vikarier.

Nu skall det alltså fungera. Det är ingen avundsvärd uppgift att lägga upp ett schema där folk är lediga när ålänningarna är som friskast. Där krävs näsa.

Budgeten handlar inte bara om permitteringar. Det blir litet skattehöjningar också.

Det allmänna avdraget på 5 procent i kommunalbeskattningen dras in. Det sker för andra gången nu, kunde man tänka sig att inte föra in det en tredje gång? Det blir för hoppigt.

Allmänna avdraget ligger på 4,2 miljoner euro på ett år. Men samtidigt höjs grundavdraget och förvärvsinkomstavdraget. Det här är avdrag som riksdagen beslutar om på rikssidan, men som landskapsregeringen vill att också ålänningarna får del av. Höjningen av de här två avdragen är ungefär 1,9 miljoner euro. Glappet, skattehöjningen, blir 2,3 miljoner. Det skall betalas av höginkomsttagare, men var gränsen går kunde ingen säga på budgetpresentationen.

Om landskapet i framtiden skall ta över beskattningsbehörigheten så bör man kunna svara

på frågan vad förändringar i beskattningen innebär för olika kategorier av skattebetalare. Vågar man hoppas att bristen på exempel handlade om tidsbrist och inte på oförmåga.

Osthyl har skurit i botten på ett par ställen. Läromedelscentralen försvinner. Och sorgebarnet Naturbruksskolan läggs ner. I den mån det finns efterfrågan på utbildning så ordnas det på annat sätt.

Det påstås att skolan kunde ha räddats genom Struktur-07, som gick ut på att föra ihop alla gymnasialstadieskolor till en. Men centern, som satt i landskapsregeringen då också, drog undan sitt stöd och reformen förföll. Nu faller Naturbruksskolan, som framförallt centern har månat om, i kölvattnet på Struktur-07.

Det kan inte ha kommit som en överraskning, eller gjorde det? Om det var väntat, varför satte man då på det nya lösdraftsstallet för bara ett par år sedan?

Det blir en intressant budgetdebatt i lagtinget. Men det kan bli en ännu intressantare debatt på utsidan.

KOMMENTERA LEDAREN PÅ

nyan.ax

Nya Åland

Grundad 1981.
Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag.
Medlem av Tidningarnas förbund.
Kontrollerad upplaga 2008:
7.349 ex.

FÖRLÄGGARE
Nya Ålands Tidningsaktiebolag
ADRESS
Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgårdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15
KONTAKTER
Tfn (018) 23 444 (kl 8.30-16.15)
Nyhets tips: Ring, skicka SMS eller MMS 0457 323 4444
e-post: redaktion@nyan.ax
Nya Ålands hemsida
www.nyan.ax

Annonsavdelning och administration: fax (018) 23 450
Redaktion: fax (018) 23 449
DISTRIBUTION
Vid utebliven tidning ring Posten tfn 22 777 vard kl 7-14 övriga tider telefonsvarare.
Nya Åland: tfn 23 444 vard kl 8.30-16.15.
REDAKTIONEN
Chefredaktör & ansvarig utgivare: Nina Fellman
fn (018) 528 441
nina.fellman@nyan.ax

Nyhetschef:
Anna Björkroos/Malin Tillström
tfn (018) 528 442
redaktion@nyan.ax
Politisk redaktör: Annika Kullman
tfn (018) 528 455
annika.kullman@nyan.ax
Familjeredaktör:
Patrik Dahlblom/Nina Smeds
tfn (018) 528 451
Kulturredaktör: Jan Kronholm
tfn (018) 528 466
kultur@nyan.ax

Sportchef: Maria Nykvist
tfn (018) 528 478
sport@nyan.ax
ANNONS-AVDELNINGEN
Delice Lindegren
tfn (018) 528 457
annons@nyan.ax
ADMINISTRATION
VD: Stefan Norrgrann
tfn (018) 528 447
stefan.norrgrann@nyan.ax
Ekonomichef:
Katrin Lindqvist tfn (018) 528 446

Prenumerationer:
Margareta Sävstrand
tfn (018) 528 443
prenumeration@nyan.ax

TRYCKERI Consa Print Ab,
Mariehamn, ISSN 0359-1414

PRENUMERATIONSPRISER
Förtjäpande helår..... 189 €
halvår..... 97 €
kvartal 49 €

STOPPTIDER FÖR ANNONSER				
Publiceringsdag	Eller text & mindre annonser	Annonser större än 600 mm	Färgannonser	
Månd	fre kl 12	tor kl 14	tor kl 14	
Tisd	mån kl 12	fre kl 14	fre kl 14	
Onsd	tis kl 12	må kl 14	må kl 14	
Torsd	ons kl 12	tis kl 14	tis kl 14	
Fred	tor kl 12	ons kl 14	ons kl 14	

Target: onsdagar kl 12.00.

Tel. 0600-9-1219. 5,05 €+Isa

Kartorna i Nya Åland är publicerade med tillstånd av Lantmäterverket. © lantmäterverket, tillstånd nr 364.

M:HAMN 02.55 L 13.45	→	ÅBO 07.00/08.15 19.15/20.15	→	M:HAMN 13.35 04.40 L
M:HAMN 23.55	→	H:FORS 09.55/17.00	→	M:HAMN 04.15
Passagerare utan fordon/passagerare med fordon skall vara incheckad senast 30 min. före avgång Transport till/från Mariehamn-Långnäs reserveras med batesan				
			L = Långnäs	

BILJETTBYRÅN ändrad öppettid: 09.30-17.00

SILJA LINE

Torggatan 14, tel 16 711 eller 0600 174552 mån-fre 8-21, lör-sön 10-18
(1,72 €/besvarat samtal + alltid insmsa)
www.tallinksilja.fi

Sthlm - Mariehamn - Tallinn	
17.45 - 00.50	→ 01.00 - 10.00
10.00 - 05.00	→ 04.50 - 18.00
TALLINK	
Check-in senast 30 min. före avgång	
Torggatan 14, tel 16 711 eller 0600 174552	
(1,72 €/besvarat samtal + alltid insmsa)	
www.tallinksilja.fi	

ÅLANDSTRAFIKEN t o m 31.12.2009

ROSELLA	måndag-torsdag	fredag-lördag	söndag
M:hamn	Kapellskär	M:hamn	Kapellskär
08.00	→ 09.15	07.30	→ 08.30
16.00	→ 17.30	12.45	→ 14.00
15.30	→ 12.00	18.30	→ 19.30
22.00	→ 19.00	12.00	→ 09.00
		18.00	→ 15.00
		23.00	→ 20.00

Buss Stö-Kap avg från Cityterminalen 1 h 50 min före fartygets avg. Buss Norrtälje-Kapellskär ca 55 min före fartygets avg. Även buss Kap-Stö (färdtid ca 1 h 20 min) efter fartygets ank. Bussen går via Norrtälje.

Kontakta vår resebutik för bussanslutning till Uppsala.

Åland-Stockholm dagligen	Åland-Finland dagligen
ÅLAND	STOCKHOLM
01.10 L	→ 06.30
04.35 M	→ 09.40
09.55 M	→ 15.30
14.25 M	→ 18.55
14.10 M	→ 07.45
23.40 M	→ 16.45
07.45 M	→ 18.00
03.20 L	→ 20.10

Biljettförsäljning, incheckning och ombordstigning avslutas 10 min före ord avgång. Bokad bil skall vara incheckad och klar att köra ombord senast 30 min före ord avgång.

VIKING LINE Stragatan 2, tel 260 11, bokn 262 11
www.vikingline.ax

Turlista t.o.m. 10/1 2010 (lokala tider)

Från Eckerö Alla dagar 13.30 18.30
Fredag-måndag 8.30 13.30 18.30

Från Grisslehamn Alla dagar 10.00 15.00
Torsdag-söndag 10.00 15.00 20.00

Extraturer: Från Eckerö torsdag 15/10 kl. 08.30. Från Grisslehamn onsdag 23/12 kl. 20.00.

Nöjeskruss med buss, båt, à la carte och underhållning!
Fredagar och lördagar 18.30. Start från Bussplan 17.30. 30 €/person

Buss: Till Stockholm **Cityterminalen** vid alla båtankomster. Från Stockholm **Cityterminalen** 2 timmar och 15 minuter före alla båtavgångar. Till Uppsala 13.30- och 18.30-turen. Från Uppsala Hjalmar Brantingsgatan (Willy's) kl. 8.00 och 13.00 till 10- resp. 15-turen. Från Mariehamn, Bussplan 1 timme före båtavgång. Till Mariehamn efter båtankomst.

Bokning: tel. 28.300, växel 28.000
Grisslehamn tel. 0175-258 00
Bokning även på www.eckerolinjen.ax

ECKERÖ LINJEN

Torggatan 2, 22100 Mariehamn

Ta en paus...

M:hamn Sthlm
Alla dagar 10:00 → 15:45
Sthlm M:hamn
Sönd-Onsd 18:00 → 02:00
Torsd-Lörd 18:00 → 03:30

BIRKA PARADISE

Kontakta Ålandsresor tel 28 040
www.birka.se

Res med Göran! Spanska solkusten

Med avgång varje vecka från och med 19 december 2009 till 2 februari 2010

Läs mer på
www.resmedgoran.ax

Göran Sundqvist
TRAVEL PARTNER
mobil 0400 947 000

TORSdag 5 NOVEMBER 2009

dagens ålänning

”Hundar faller mig mest i smaken”

Inne på djurbutiken Zoo ligan i Mariehamn hittar vi Dagens ålänningar **Sussie Strandgård** från Godby och **Ulrika Sundbom** från Lemland.

Vad är det bästa med att jobba i den här butiken?

–Det är att få vara med alla djur och få träffa många djurintresserade människor, är de båda överens om.

När har ni som mest kunder?

–På måndagar, fredagar och lördagar strömmar det in mest kunder.

–Allra mest är det när julen börjar närma sig, säger Ulrika.

När vi frågar om de har några djur själva så börjar de båda skratta.

–Ni skulle nog behöva ett helt A4-papper för att få plats med en lista över alla våra djur, säger de.

Har ni något favoritdjur?

–För min del är det nog hundar som faller mig mest i smaken, säger Sussie.

Poserar med dinosaurie. Ulrika Sundbom och Sussie Strandgård trivs med sitt jobb i djurbutik. Med hjälp av en mjukis-dinosaurie visar de upp ett halsband som gör att hunden syns väl. Foto: JUTTA STOLT

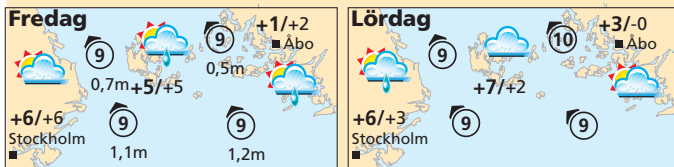
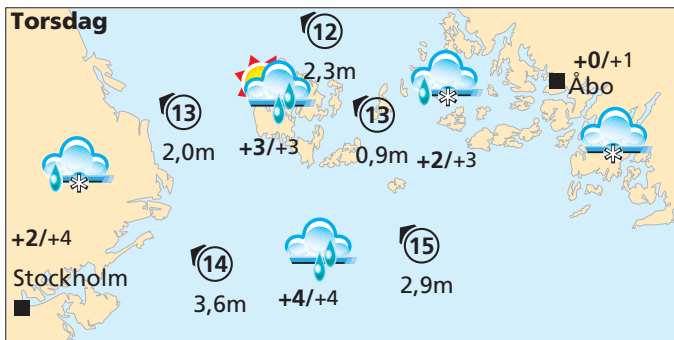
–Jag tycker också om hundar men även hästar, säger Ulrika.

Vem vill ni hälsa till?

–Det får nog bli våra familjer och kunder.

FRIDA JOHANSSON (PRAO)
JUTTA STOLT (PRAO)

vädret

I går kl 14

	temp.	moln.
Jomala	+2	☁
Åbo	-1	☁
Helsingfors	+1	☁
Stockholm	+1	☁

	temp.	vind	h/s
Nyhamn	+3	SO	14
Märket	-	sakn.	-
Kumlinge	+1	SO	8

Vattenståndet i går kl 14
Föglö -21 cm Åbo -28 cm

Solen i dag	Upp	Ner
Mariehamn	8:15	16:32
Helsingfors	7:55	16:12
Stockholm	7:19	15:44

METEOROLOGISKA INSTITUTET

Värdertjänsten Tel.060010600 3,95 /min +Isa

dagens rätt

Vegetarisk pasta

500 g pasta
5 soltorkade tomater
125 g kvark
1 tsk tomatpuré
salt, svartpeppar, socker
en halv paprika
en fjärdedels squash
en halv aubergine
3 schalottenlökar
0,5 dl olivolja
2 kvistar rosmarin

Koka pastan enligt förpackningens anvisningar. Strimla tomaterna och bland med kvark och tomatpuré. Smaka av med salt, peppar och socker. Skär paprika, squash och aubergine i stavar. Skala och klyfta schalottenlöken. Skala och skiva vitlöken tunt. Fräs aubergine och lök i olivoljan tills det får lite färg. Tillsätt paprika, squash och vitlök mot slutet. Smaksätt med rosmarin, salt och peppar. Blanda pasta och grönsaker och servera med tomatfärskosten.

TIPSA 0457 313 4444

MESSA 0457 323 4444

RING 018 23444

FRÖDINGE HJÄRTTÅRTA
480 g, fryst
Till farsdag
500 st
Gäller tors-lör
MATHIS
VÄSTERNÄS TFN 16 220
Öppet: vard. 9-18, lörd. 9-14
www.mathis.ax

FÖRETAGARE!
Kurs i heta arbeten
20 november
Anmäl dig till:
Räddningsverket
tel 531 491
www.mariehamn.aland.fi/rv

Tänd brasan lätt och enkelt med Quickfire tändpåsar.
ENDAST 5,55 /100 pack
Värmekällan
-VI VÄRMER MÄNNISKOR-
Köpmansgatan 1 tfn 23 588 eller 0400 529 252
onsdag - fredag 11-17 (lunch 12.30-13.30)

Kakel & klinker
Besök vår utställning!
XL BYGG
SIMONS BYGG & TRÄ
Tel: 21 022 | Fax: 23 733
Dalkarbyvägen 11

HÄR LÄMNAR DU IN DINA RADER
Denna vecka ca **3.300.000€**
snabbt & enkelt
Obs! Spelstopp lörd. kl. 20.30
Spolarvätska
• Pine Blue
-22° färdigblandad
650
Pepsi, Pepsi Max 1,5 l **240** st inkl. pant
Pringles 170 g **195** st
Geisha, Fazerina 44 g **200** 3 st
M&M's påsar 200g **295** st
Rundbergs Bil & Service Ab
Strandgatan 1 B, tel. 15 222 www.rundbergs.com
www.st1.fi Bli en vinnare du också! **st1**

BÄRGARN AB "Ring så drar vi" **21400**